

Käesolev tekst on üksnes dokumenteerimisvahend ning sel ei ole mingit õiguslikku mõju. Liidu institutsioonid ei vastuta selle teksti sisu eest. Asjakohaste õigusaktide autentset versioonid, sealhulgas nende preambulid, on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas ning on kättesaadavad EUR-Lexi veebisaidil. Need ametlikud tekstid on vahetult kättesaadavad käesolevasse dokumenti lisatud linkide kaudu

► **B** **KOMISJONI MÄÄRUS (EÜ) nr 889/2008,**

5. september 2008,

millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 834/2007 (mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses mahepõllumajandusliku tootmise, märgistamise ja kontrolliga

(ELT L 250, 18.9.2008, lk 1)

Muudetud:

		Euroopa Liidu Teataja		
		nr	lehekülg	kuupäev
► <u>M1</u>	Komisjoni määrus (EÜ) nr 1254/2008, 15. detsember 2008	L 337	80	16.12.2008
► <u>M2</u>	Komisjoni määrus (EÜ) nr 710/2009, 5. august 2009	L 204	15	6.8.2009
► <u>M3</u>	Komisjoni määrus (EL) nr 271/2010, 24. märts 2010	L 84	19	31.3.2010
► <u>M4</u>	Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 344/2011, 8. aprill 2011	L 96	15	9.4.2011
► <u>M5</u>	Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 426/2011, 2. mai 2011	L 113	1	3.5.2011
► <u>M6</u>	Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 126/2012, 14. veebruar 2012	L 41	5	15.2.2012
► <u>M7</u>	Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 203/2012, 8. märts 2012	L 71	42	9.3.2012
► <u>M8</u>	Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 505/2012, 14. juuni 2012	L 154	12	15.6.2012
► <u>M9</u>	Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 392/2013, 29. aprill 2013	L 118	5	30.4.2013
► <u>M10</u>	Komisjoni määrus (EL) nr 519/2013, 21. veebruar 2013	L 158	74	10.6.2013
► <u>M11</u>	Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 1030/2013, 24. oktoober 2013	L 283	15	25.10.2013
► <u>M12</u>	Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 1364/2013, 17. detsember 2013	L 343	29	19.12.2013
► <u>M13</u>	Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 354/2014, 8. aprill 2014	L 106	7	9.4.2014
► <u>M14</u>	Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 836/2014, 31. juuli 2014	L 230	10	1.8.2014
► <u>M15</u>	Komisjoni rakendusmäärus (EL) nr 1358/2014, 18. detsember 2014	L 365	97	19.12.2014
► <u>M16</u>	Komisjoni rakendusmäärus (EL) 2016/673, 29. aprill 2016	L 116	8	30.4.2016

Parandatud:

- **C1** Parandus, ELT L 221, 25.8.2009, lk 7 (889/2008)

KOMISJONI MÄÄRUS (EÜ) nr 889/2008,

5. september 2008,

millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 834/2007 (mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses mahepõllumajandusliku tootmise, märgistamise ja kontrolliga

Sisukord

I jaotis	Sissejuhatavad sätted
II jaotis	Toodete tootmise, töötlemise, pakendamise, transportimise ja ladustamise eeskirjad
1. peatükk	Taimakasvatus
1.a peatükk	Merevetikate tootmine
2. peatükk	Loomakasvatus
1. jagu	Loomade päritolu
2. jagu	Loomade pidamis- ja kasvatustavad
3. jagu	Sööt
4. jagu	Veterinaarravi
2.a peatükk	Vesiviljelusloomade tootmine
1. jagu	Üldeeskirjad
2. jagu	Vesiviljelusloomade päritolu
3. jagu	Vesiviljeluse kasvatustavad
4. jagu	Tõuaretus
5. jagu	Kalade, koorikloomade ja okasnahksete sööt
6. jagu	Molluskeid käsitlevad erieeskirjad
7. jagu	Taudide ennetamine ja veterinaarravi
3. peatükk	Töödeldud tooted
3.a peatükk	Veinivalmistamise erieeskirjad
4. peatükk	Toodete pakendamine, transportimine ja ladustamine
5. peatükk	Üleminekueeskirjad
6. peatükk	Erandlikud tootmiseeskirjad
1. jagu	Kliimaatilised, geograafilised või struktuurilised piirangud
2. jagu	Mahepõllumajanduslike sisendite puudumine

▼B

3. jagu	Mahepõllumajandusliku loomakasvatuse korraldusega seotud eriprobleemid
3.a jagu	Töötlemisel spetsiifiliste toodete ja ainete kasutamist käsitlevad erandlikud tootmiseeskirjad vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 22 lõike 2 punktile e
4. jagu	Katastroofiolukorrad
7. peatükk	Seemne andmekogu
III jaotis	Märgistus
1. peatükk	Euroopa Liidu mahepõllumajandusliku tootmise logo
2. peatükk	Sööda märgistamise erinõuded
3. peatükk	Muud märgistamise erinõuded
IV jaotis	Kontrollimine
1. peatükk	Minimaalsed kontrollinõuded
2. peatükk	Taimede ja taimsete saaduste kontrollinõuded
2.a peatükk	Spetsiifilised kontrollinõuded merevetikatele
3. peatükk	Loomakasvatusest pärit loomade ja loomsete saaduste kontrollinõuded
3.a peatükk	Spetsiifilised kontrollinõuded vesiviljelusloomade tootmisele
4. peatükk	Taimsete ja loomsete saaduste ning merevetikate ja vesiviljelusloomade ning kõnealuseid saadusi ja tooteid sisaldavate toiduainete ettevalmistusüksuste kontrollinõuded
5. peatükk	Mahepõllumajanduslike toodete kontrollinõuded kolmandatest riikidest importimisel
6. peatükk	Kolmandate isikutega lepingu sõlminud üksuste kontrollinõuded
7. peatükk	Sööta valmistavate üksuste kontrollinõuded
8. peatükk	Rikkumised ja teabevahetus
9. peatükk	Pädevate asutuste teostatav järelevalve
V jaotis	Teabe edastamine, ülemineku- ja lõppsätted
1. peatükk	Teabe edastamine komisjonile
2. peatükk	Ülemineku- ja lõppsätted

▼B

I JAOTIS

SISSEJUHATAVAD SÄTTED

*Artikkel 1***Sisu ja reguleerimisala**

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 1 lõikes 2 nimetatud toodete mahepõllumajandusliku tootmise, märgistamise ja kontrolli erieeskirjad.

▼M2

2. Käesolevat määrust ei kohaldata järgmiste toodete suhtes:

- a) muud loomaliigid kui artiklis 7 osutatud ning
- b) muud vesiviljelusloomad kui artiklis 25a osutatud.

Siiski kohaldatakse II, III ja IV jaotist *mutatis mutandis* kõnealuste toodete suhtes seni, kuni määruse (EÜ) nr 834/2007 alusel kehtestatakse nende üksikasjalikud tootmiseeskirjad.

▼B*Artikkel 2***Mõisted**

Lisaks määruse (EÜ) nr 834/2007 artiklis 2 määratletud mõistetele kasutatakse käesoleva määruse kohaldamisel järgmisi mõisteid:

- a) „mittemahepõllumajanduslik” – määruse (EÜ) nr 834/2007 ja käesoleva määruse kohasest tootmisest mitte pärinev ja sellega mitte seotud;
- b) „veterinaaravimid” – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2001/82/EÜ (veterinaaravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta) ⁽¹⁾ artikli 1 lõikes 2 määratletud tooted;
- c) „importija” – füüsiline või juriidiline isik Euroopa Ühenduses, kes ise või oma esindaja kaudu esitab kaubasaadetise vabasse ringlusse laskmiseks Euroopa Ühenduses;
- d) „esimene kaubasaaja” – füüsiline või juriidiline isik, kellele kaubasaadetus tarnitakse ning kes võtab selle vastu edasiseks ettevalmistamiseks ja/või turustamiseks;
- e) „ettevõtte” – kõik ühtse juhtimise all põllumajandustoodete tootmiseks käitatavad tootmisüksused;

▼M2

- f) „tootmisüksus” – kõik tootmissektoris kasutatavad varad, näiteks tootmisruumid, kõlvikud, karjamaad, vabaõhualad, loomapidamisooned, kalatiigid, vesiviljelusloomade ja merevetikate hoidlad, rannikul ja merepõhjas asuvad tootmisalad ning ruumid põllukultuuride, taimekasvatussaaduste, merevetikatoodete, loomsete saaduste, toormaterjalide ja mis tahes muu konkreetse tootmissektori seisukohalt asjakohase sisendi ladustamiseks;

⁽¹⁾ EÜT L 311, 28.11.2001, lk 1.

▼ B

- g) „hüdroponiline tootmine” – meetod taimede kasvatamiseks, mille puhul on nende juured mineraaltoitainete lahuses või inertses keskkonnas, näiteks perliidis, kruusas või mineraalvillas, millele on lisatud toitainelahus;
- h) „veterinaarravi” – kõik konkreetse haiguse juhtumit ravivad või ennetavad kuurid;
- i) „üleminekuperioodi sööt” – mahepõllumajanduslikule tootmisele ülemineku perioodil toodetud sööt, välja arvatud sööt, mis on koristatud 12 kuu jooksul pärast määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 17 lõike 1 punktis a osutatud ülemineku algust;

▼ M2

- j) „kinnise veekasutusega vesiviljelusrajatis” – täieliku veeringlusega rajatis, milles vesiviljelus toimub suletud keskkonnas maismaal või laeval ning vesiviljelusloomade keskkonna stabiliseerimiseks kasutatakse püsivat välist energiaallikat;
- k) „taastuvatest energiaallikatest saadud energia” – taastuvad mittefossiilsed energiaallikad: tuuleenergia, päikeseenergia, geotermiline energia, laineenergia, loodeteenergia, hüdroenergia, prügilagaas, reoveepuhasti gaas ja biogaasid;
- l) „haudemaja” – rajatis, kus vesiviljelusloomi, eelkõige merikogerlasi ja limuseid aretatakse, inkubeeritakse ning varasel eluetapil kasvatatakse;
- m) „edasikasvatuserajatis” – koht, kus loomi kasvatatakse pärast inkubeerimist ja enne kaubakalakasvatust. Kõnealune kasvatusetapp viiakse lõpule tootmistsükli esimese kolmandiku jooksul, v.a liikide puhul, kes teevad läbi laskujaks kasvamise protsessi;
- n) „reostus” – merevetikate tootmise ja vesiviljeluse raames ainete või energia otsene või kaudne veekeskkonda juhtimine, nagu on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivides 2008/56/EÜ ⁽¹⁾ ja 2000/60/EÜ ⁽²⁾, vetes, kus kõnealuseid direktiive kohaldatakse;
- o) „polükultuur” – kahe või enama tavaliselt eri troofilistel tasemetel asuva liigi kasvatamine samas viljelusüksuses merevetikate tootmise ja vesiviljeluse raames;
- p) „tootmistsükkel” – merevetikate tootmise ja vesiviljeluse raames kasvatatava vesiviljeluslooma või merevetika eluiga varasemast eluetapist väljapüügini;
- q) „kohalikud liigid” – merevetikate tootmise ja vesiviljeluse raames toodetavad liigid, mis ei ole võõrliigid ega piirkonnast puuduvad liigid vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 708/2007 ⁽³⁾; määruse (EÜ) nr 708/2007 IV lisas loetletud liike võib käsitada kohalike liikidena;

⁽¹⁾ EÜT L 164, 25.6.2008, lk 19.

⁽²⁾ EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1.

⁽³⁾ EÜT L 168, 28.6.2007, lk 1

▼ M2

- r) „asustustihedus” – vesiviljeluses loomade eluskaal kuupmeetri vee kohta kaubakalakasvatuse igas etapis ning lestaliste puhul kaal ruutmeetri pinna kohta;

▼ M9

- s) „kontrollitoimik” – kogu teave ja kõik dokumendid, mille määruse (EÜ) nr 834/2007 artiklis 28 osutatud kontrollsüsteemi alla kuuluv ettevõtja edastab kontrollsüsteemi jaoks liikmesriigi pädevatele asutustele või kontrolliasutustele ja kontrollorganitele, sealhulgas kogu asjakohane teave ja kõik dokumendid kõnealuse ettevõtja või tema tegevuse kohta, mis on pädevate asutuste, kontrolliasutuste ja kontrollorganite valduses, välja arvatud teave või dokumendid, mis ei mõjuta kontrollsüsteemi toimimist.

▼ B

II JAOTIS

MAHEPÕLLUMAJANDUSTOODETE TOOTMISE, TÖÖTLEMISE, PAKENDAMISE, TRANSPORTIMISE JA LADUSTAMISE EESKIRJAD*1. PEATÜKK**Taimikasvatus**Artikkel 3***Mulla majandamine ja väetamine**

1. Kui taime toitainevajadusi ei saa rahuldada määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 12 lõike 1 punktides a, b ja c sätestatud meetmetega, võib mahepõllumajanduslikus tootmises kasutada ainult käesoleva määruse I lisas viidatud väetisi ja mullaomaduste parandajaid ning seda üksnes vajalikul määral. Ettevõtjad hoiavad alles toote kasutamise vajadust tõendavad dokumendid.

2. Nõukogu direktiivis 91/676/EMÜ (veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest) ⁽¹⁾ määratletud ühes ettevõttes kasutatav sõnniku kogus ei tohi ületada 170 kg lämmastikku kasutatava põllumajandusmaa hektari kohta aastas. Kõnealune piirang kehtib ainult laudasõnniku, kuivatatud laudasõnniku ja veetustatud linnusõnniku, komposteeritud virtsa, sh linnusõnniku, komposteeritud laudasõnniku ja vedela virtsa kasutamise kohta.

3. Mahepõllumajandusettevõtted võivad sõlmida kirjalikke koostöölepinguid ainult teiste mahepõllumajandusliku tootmise eeskirju täitvate ettevõtetega, kui nad tahavad jagada mahepõllumajanduslikust tootmisest ülejäävat sõnnikut. Lõikes 2 viidatud ülempiir arvutatakse kõigi sellises koostöös osalevate mahepõllumajandustootmisüksuste põhjal.

⁽¹⁾ EÜT L 375, 31.12.1991, lk 1.

▼B

4. Mulla üldise seisundi parandamiseks või toitainete kättesaadavuse suurendamiseks mullas või põllukultuurides võib kasutada mikroorganismide sisaldavaid asjakohaseid preparaate.

5. Komposti aktiveerimiseks võib kasutada asjakohaseid taimseid valmistisi või mikroorganismide sisaldavaid preparaate.

*Artikkel 4***Hüdroponilise tootmise keeld**

Hüdroponiline tootmine on keelatud.

*Artikkel 5***Kahjuri-, haigus- ja umbrohutõrje**

1. Kui taimi ei saa määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 12 lõike 1 punktides a, b, c ja g sätestatud meetmete abil kahjurite ja haiguste eest piisavalt kaitsta, võib mahepõllumajanduslikus tootmises kasutada ainult käesoleva määruse II lisas nimetatud tooteid. Ettevõtjad hoiavad alles toote kasutamise vajadust tõendavad dokumendid.

2. Lõksudes ja püünistes kasutatavate toodete, v.a feromoonipüüniste puhul peavad lõksud ja/või püünised ära hoidma ainete pääsemise keskkonda ning ainete ja kasvatatavate kultuuride kokkupuutumise. Lõksud tuleb pärast kasutamist kokku korjata ja ohutult kõrvaldada.

*Artikkel 6***Seenekasvatuse erieeskirjad**

Seente kasvatamisel võib kasutada substraate, kui need koosnevad ainult järgmistest koostisosadest:

- a) laudasõnnik ja virts,
  - i) mis on pärit mahepõllumajandusliku tootmisega ettevõtetest;
  - ii) või mis on nimetatud I lisas, ainult juhul kui punktis i viidatud toode ei ole kättesaadav ja juhul, kui nende kaal ei ületa 25 % substraadi koostisosade kogukaalust (v.a katteaine ja lisatud vesi) enne kompostimist;
- b) põllumajandusest pärinevad tooted, mis on saadud mahepõllumajandusliku tootmisega ettevõtetest, välja arvatud punktis a nimetatud tooted;
- c) keemiliselt töötlemata turvas;
- d) pärast langetamist keemiliselt töötlemata puit;
- e) I lisas nimetatud mineraalained, vesi ja muld.

▼ **M2***1.a PEATÜKK***Merevetikate tootmine***Artikkel 6a***Reguleerimisala**

Käesolevas peatükis kehtestatakse merevetikate kogumise ja kasvata-mise üksikasjalikud tootmiseeskirjad. Peatükki kohaldatakse *mutatis mutandis* järgmiste merevetikate tootmise suhtes: kõik paljurakulised merevetikad või kogu paljurakuline fütoplankton ning kõik mikrovetikad, mida kasutatakse vesiviljelusloomade söödana.

*Artikkel 6b***Veekeskkonna sobivus ja säästva majandamise kava**

1. Tootmine leiab aset kohtades, mis ei saastu mahepõllumajandus-likus tootmises lubamatute toodete või ainetega või asjaomaste saaduste mahepõllumajanduslikku laadi ohustavate saasteainetega.

2. Mahepõllumajanduslikud tootmisüksused on mittemahepõlluma-janduslike tootmisüksustest piisavalt eraldatud. Eraldamismeetmete puhul võetakse aluseks looduslikud tingimused, eraldi veejaotussüs-teemid, vahemaad, looded ning asjaomase mahepõllumajandusliku toot-misüksuse asukoht voolusuuna suhtes (vastu- või pärivoolu). Liikmes-riikide ametiasutused võivad kindlaks määrata asukohad või maa-alad, mida nad ei pea mahepõllumajandusliku merevetikate väljapüügi või vesiviljeluse jaoks sobivaks, ning kehtestada mahepõllumajanduslike ja mittemahepõllumajanduslike tootmisüksuste vahelised ohutud kaugused.

Kui tootmisüksustevahelised ohutud kaugused on kindlaks määratud, edastavad liikmesriigid kõnealuse teabe ettevõtjatele, teistele liikmesrii-kidele ja komisjonile.

3. Selleks et määrata kindlaks asjaomase tootmisüksuse ja selle lähikäikude seisund ning tootmise tõenäoline mõju, tuleb iga uue toot-mistegevuse puhul, millele taotletakse mahepõllumajanduslikku luba ning mille käigus toodetakse üle 20 tonni vesiviljelustooteid aastas, korraldada keskkonnamõju hindamine, mis on proportsionaalne asja-omase tootmisüksusega. Ettevõtja esitab keskkonnamõju hinnangu asja-omasele kontrollorganile või kontrolliasutusele. Keskkonnamõju hinnangu sisu põhineb nõukogu direktiivi 85/337/EMÜ ⁽¹⁾ IV lisal. Kui tootmisüksuse suhtes on juba korraldatud samaväärne keskkonna-mõju hindamine, võib kasutada kõnealuse hindamise tulemusi.

4. Ettevõtja esitab merevetikate väljapüügi või vesiviljeluse säästva majandamise kava, mis on proportsionaalne asjaomase tootmisüksusega.

Kava ajakohastatakse igal aastal ning selles esitatakse ettevõtte kesk-konnamõju ja tehtava keskkonnaseire üksikasjad ning loetletakse kavan-datud meetmed, et minimeerida ümbritsevale vee- ja maismaakeskkon-nale avalduvat kahjulikku toimet, sh vajaduse korral tootmistsükli jooksul või igal aastal eralduvat toitainete heitkogust. Kavas esitatakse tehnilise varustuse järelevalvet ja remonti käsitlevad andmed.

⁽¹⁾ EÜT L 175, 5.7.1985, lk 40.

▼ M2

5. Vesiviljeluse ja merevetikate tootmisega tegelevad ettevõtjad kasutavad eelkõige taastuvaid energiaallikaid ja võtavad materjale ringlusse ning koostavad säästva majandamise kava raames jäätmete vähendamise graafiku, mida rakendatakse alates tootmistegevuse algusest. Võimaluse korral kasutatakse jääsoojust vaid juhul, kui energia pärineb taastuvatest energiaallikatest.

6. Merevetikate väljapüügi alustamisel korraldatakse nende biomassi ühekordne hindamine.

*Artikkel 6c***Looduslike merevetikate säästev väljapüük**

1. Raamatupidamisaruandeid hoitakse tootmisüksuses või tööruumides, et võimaldada ettevõtjal kindlaks teha ja kontrolliasutusel või kontrollorganil kontrollida, et tootjad on tarninud üksnes määruse (EÜ) nr 834/2007 kohaselt toodetud looduslikke merevetikaid.

2. Väljapüük toimub sellisel viisil, et saagi kogus ei mõjuta oluliselt veekeskonna seisundit. Merevetikate taastumise võimaldamiseks võetakse väljapüügimeetodi, miinimumsuuruste, vanuse, paljunemistsükli või järelejäänud merevetikate suurusega seotud meetmeid.

3. Kui merevetikate väljapüük toimub jagatud või ühises koristuspiirkonnas, tehakse kättesaadavaks dokumendid, mis tõendavad, et kogusaak vastab käesoleva määruse nõuetele.

4. Seoses artikli 73b lõike 2 punktidega b ja c tuleb kõnealuste dokumentidega tõendada, et rakendatud on säästvat majandamist ning et väljapüügipiirkondadele ei avaldata pikaajalist mõju.

*Artikkel 6d***Merevetikate viljelus**

1. Kui merevetikaid kasvatatakse meres, kasutatakse üksnes keskkonnas leiduvaid looduslikke toitaineid või mahepõllumajanduslikust vesiviljelusloomade tootmisest (soovitavalt lähedal asuvatest polükultuurirajatistest) saadud toitaineid.

2. Maismaal asuvates väliseid toitainelikeid kasutatavates rajatistes on võimalik kontrollida, et heitvee toitainesisaldus on võrdne väljastpoolt saadud vee toitainesisaldusega või sellest madalam. Kasutada on lubatud üksnes I lisas loetletud taimseid või mineraalseid toitaineid.

3. Merevetikate asustustihedus ja tootmistegevuse intensiivsus registreeritakse ning veekeskonna terviklikkus säilitatakse tagades, et ei ületata merevetikate suurimat kogust, mis ei kahjusta keskkonda.

▼M2

4. Võimaluse korral taaskasutatakse või võetakse ringlusesse köied ja muud merevetikate kasvatamisel kasutatavad seadmed.

*Artikkel 6e***Ummistamisvastased meetmed ning tootmisseedmete ja -rajatiste puhastamine**

1. Ummistavad organismid kõrvaldatakse üksnes mehaaniliselt või käsitsi ning vajaduse korral lastakse tagasi merre kasvandusest piisavalt kaugel.

2. Tootmisseedmed ja -rajatised puhastatakse füüsiliste või mehaaniliste meetmete abil. Kui kõnealused meetmed ei ole piisavad, on lubatud kasutada üksnes VII lisa 2. jaos loetletud aineid.

▼B*2. PEATÜKK***Loomakasvatus***Artikkel 7***Reguleerimisala**

Käesolevas peatükis kehtestatakse järgmiste liikide üksikasjalikud kasvatuseskirjad: veised, sh pühvlid ja piisonid, hobuslased, sead, lambad, kitsed, kodulinnud (III lisas nimetatud liigid) ja mesilased.

1. jagu

Loomade päritolu*Artikkel 8***Mahepõllumajanduslike loomade päritolu**

1. Tõu- või liinivalikul tuleb arvesse võtta loomade kohanemisvõimet kohalike tingimustega, nende elujõulisust ning vastupanuvõimet haigustele. Peale selle tuleb tõu- või liinivalikul vältida teatavaid haigusi või terviseprobleeme, mis on seotud mõne intensiivtootmises kasutatud tõu või liiniga (nt sigade stressisündroom, PSE-sündroom, äkksurm, iseeneslik abort, keisrilõiget vajavad rasked poegimised jne). Eelistada tuleks omamaiseid tõuge ja liine.

2. Mesilastest tuleks eelistada *Apis mellifera* ja nende kohalike ökotüüpide kasutamist.

*Artikkel 9***Mittemahepõllumajanduslike loomade päritolu**

1. Kooskõlas määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 14 lõike 1 punkti a alapunktiga ii võib tõuaretuse eesmärgil tuua ettevõttesse mittemahepõllumajanduslikke loomi ainult juhul, kui mahepõllumajanduslikke loomi ei ole piisaval arvul saada, ning käesoleva artikli lõigetes 2 kuni 5 sätestatud tingimustel.

▼B

2. Mittemahepõllumajanduslikke noorloomi tuleb karja esmakordsel moodustamisel kasvatada vahetult pärast võõrutamist vastavalt mahepõllumajandusliku loomakasvatuse eeskirjadele. Loomade karjaga liitumise päeval tuleb rakendada ka järgmisi piiranguid:

- a) pühvlid, vasikad ja varsad peavad olema nooremad kui kuus kuud;
- b) lamba- ja kitsetalled peavad olema nooremad kui 60 päeva;
- c) põrsad peavad kaaluma vähem kui 35 kg.

3. Karja uuendamiseks kasutatavaid mittemahepõllumajanduslikke täiskasvanud isasloomi ja nullipaari emasloomi tuleb edaspidi kasvatada vastavalt mahepõllumajandusliku loomakasvatuse eeskirjadele. Peale selle on emasloomade arvule kehtestatud järgmised piirangud:

- a) emasloomi võib sisse tuua kuni 10 % täiskasvanud hobuslaste või veiste (sh pühvlid ja piisonid) arvust ja kuni 20 % täiskasvanud sigade, lammaste ja kitsede arvust aastas;
- b) vähem kui kümnest hobuslasest või veisest või vähem kui viiest seast, lambast või kitsest koosnevate üksuste puhul on ülalnimetatud uuendamine piiratud maksimaalselt ühe loomaga aastas.

2012. aastal vaadatakse käesoleva lõike käesolev sätte üle, pidades silmas selle järkjärgulist kaotamist.

4. Lõikes 3 nimetatud protsendimäärasid võib pädeva asutuse loal suurendada kuni 40 %ni järgmistel erijuhtudel:

- a) ettevõtte oluline laiendamine;
- b) tõu vahetamine;
- c) uue loomakasvatusharu kujundamine;
- d) põllumajanduse jaoks kadumisohtu olevate tõugude kasvatamine vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 ⁽¹⁾ IV lisas sätestatud tingimustele ning neil juhtudel ei pea kõnealustest tõugudest loomad tingimata olema nullipaarid.

5. Mesilate uuendamisel võib mahepõllumajanduslikus tootmisüksuses asendada aastas 10 % mesilasemadest ja sülemitest mittemahepõllumajanduslike mesilasemadega ja sülemitega tingimusel, et mesilasemad ja sülemid viiakse tarudesse, mille kärjed või kärjepõhjad pärinevad mahepõllumajanduslikest tootmisüksustest.

2. jagu

Loomade pidamis- ja kasvatustavad*Artikkel 10***Pidamistingimusi käsitlevad eeskirjad**

1. Hoone soojustus, küte ja ventilatsioon peavad tagama, et õhuringlus, tolmisisaldus, temperatuur, suhteline õhuniiskus ja gaasisaldus püsib tasemel, mis ei kahjusta loomade tervist. Hoones peab olema piisav loomulik õhuvahetus ning piisavalt päevalgust.

⁽¹⁾ ELT L 368, 23.12.2006, lk 15.

▼B

2. Loomade pidamine laudas ei ole kohustuslik sellistes piirkondades, kus ilmastikutingimused võimaldavad loomi väljas pidada.

3. Hoonete loomkoormus peab kindlustama loomade mugavuse, üldise heaolu ja liigiomaste vajaduste rahuldamise, mis eelkõige sõltuvad loomaliigist ja -tõust ning loomade vanusest. Arvestada tuleb ka loomade käitumistavasid, mis sõltuvad eelkõige loomarühma suuruselt ning loomade soost. Optimaalse loomkoormusega taotletakse loomade üldist heaolu, jättes neile piisavalt ruumi vabalt seista, kergesti lamama heita, end ümber pöörata, puhastada, võtta kõiki loomupäraseid asendeid ja teha kõiki loomulikke liigutusi, nagu sirutused ja tiibade lehvitamine.

4. Lautade ja vabajalutusosalade minimaalne pindala ja muud eri liiki ja eri omadustega loomade pidamise tingimused on sätestatud III lisas.

*Artikkel 11***Imetajate spetsiifilised pidamistingimused ja kasvatustavad**

1. Lauda põrand peab olema sile, kuid mitte libe. Vähemalt pool III lisas ettenähtud pindalast peab olema jäik, st mitte rest- ega võrkpõrand.

2. Laudas peab olema mugav, pehme ja kuiv lebamis-/puhkekoht, mis on piisava suuruse ja jäiga konstruktsiooniga, mitte võrkpõrandaga. Puhkepaigas peab olema avar ja kuiv, allapanuga lebamiskoht. Allapanu peab koosnema põhust või muust nõuetekohasest looduslikust materjalist. Allapanu võib parendada või rikastada I lisas loetletud mineraalainetega.

3. Olenemata nõukogu direktiivi 91/629/EMÜ⁽¹⁾ artikli 3 lõikest 3 on keelatud üle ühe nädala vanuste vasikate pidamine eraldi latrites.

4. Olenemata nõukogu direktiivi 91/630/EMÜ⁽²⁾ artikli 3 lõikest 8 tuleb emiseid kasvatada rühmades, välja arvatud tiinuse lõppjärgus ja imetamise ajal.

5. Pörsaid ei tohi pidada ülestikku asetatud sulgudes ega pörsapuurides.

6. Jalutuskohtades peavad sead saama püherdada ja tuhnida. Tuhnimiseks võib kasutada mitmesuguseid substraate.

⁽¹⁾ EÜT L 340, 11.12.1991, lk 28.

⁽²⁾ EÜT L 340, 11.12.1991, lk 33.

▼B*Artikkel 12***Kodulindude spetsiifilised pidamistingimused ja kasvatustavad**

1. Kodulinde ei tohi pidada puurides.
2. Veelinnud peavad pääsema ojasse, tiiki, järve või basseini, kui ilmastiku- ja hügieenitingimused seda lubavad, et looma liigiomased vajadused ja heaolunõuded oleksid rahuldatud.
3. Kõik kodulinnukasvatustes kasutatavad hooned peavad vastama järgmistele miinimumnõuetele:
  - a) vähemalt kolmandik põrandapinnast peab olema jäik, st mitte rest- või võrkpõrand, ning kaetud õlgedest, puulaastudest, liivast või turbast allapanuga;
  - b) munakanadele mõeldud linnukasvatushoonetes peab piisavalt suurt osa kanadele mõeldud põrandapinnast saama kasutada lindude väljahheidete kogumiseks;
  - c) lindudel peavad olema õrred, mille mõõtmed ja arv vastavad III lisas ettenähtud linnurühma suurusele ja lindude suurusele;
  - d) lindudel peavad olema nende suurusele vastavate mõõtmetega sisse- ja väljapääsuluugid, mille üldpikkus peab olema vähemalt neli meetrit linnukasvatushoone iga 100 m² kohta;
  - e) ühes linnukasvatushoones tohib olla kuni:
    - i) 4 800 tibu,
    - ii) 3 000 munakana,
    - iii) 5 200 pärllkana,
    - iv) 4 000 emast muskusparti või pekingi parti või 3 200 isast muskusparti või pekingi parti või teisi parte,
    - v) 2 500 kohikukke, hane või kalkunit;
  - f) lihatootmiseks ettenähtud linnukasvatushoonete üldpindala ei tohi ühe tootmisüksuse puhul olla üle 1 600 m²;
  - g) linnukasvatushooned tuleb ehitada viisil, mis võimaldab kõigil lindudel kergesti juurde pääseda vabaõhualale.
4. Päevavalgusele lisaks võib kasutada kunstlikku valgustust kuni 16-tunnise valge aja tagamiseks nii, et öine pidev puhkeaeg, mil kunstlikku valgustust ei kasutata, kestab vähemalt kaheksa tundi.
5. Et vältida intensiivsete kasvatusmeetodite kasutamist, peab kodulinde kasvatama minimaalse vanuseni või peavad need pärinema aeglase kasvuga linnuliinidest. Kui ettevõtja ei kasuta aeglase kasvuga liine, on minimaalne tapavanus järgmine:
  - a) kanade puhul 81 päeva;
  - b) kohikukkede puhul 150 päeva;
  - c) pekingi partide puhul 49 päeva;
  - d) emaste muskuspartide puhul 70 päeva,;
  - e) isaste muskuspartide puhul 84 päeva;
  - f) sinikaelpartide puhul 92 päeva;

▼B

- g) pärkanade puhul 94 päeva;
- h) isaste kalkunite või küpsetamiseks mõeldud hanede puhul 140 päeva ning
- i) emaste kalkunite puhul 100 päeva.

Pädev asutus määrab kindlaks aeglase kasvuga liinide kriteeriumid või koostab nende loendi ja esitab selle ettevõtjatele, teistele liikmesriikidele ja komisjonile.

*Artikkel 13***Mesilaste pidamise eritingimused ja nõuded tarudele**

1. Mesila asukoht peab olema paigas, mida 3 km raadiuses ümbritsevad nektari- ja õietolmuallikad koosnevad põhiliselt mahepõllumajanduskultuuridest ja/või looduslikest taimedest ja/või kultuuridest, mida on töödeldud keskkonda vähe mõjutavate meetoditega, mis on võrdväärset nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005⁽¹⁾ artiklis 36 või nõukogu määruse (EÜ) nr 1257/1999⁽²⁾ artiklis 22 kirjeldatud meetoditega, mis ei mõjuta mesindussaaduste mahepõllumajanduslikku kvaliteeti. Eespool märgitud nõuded ei kehti piirkondade suhtes, kus ei toimu õitsemist või kui tarud on puhkeolekus.
2. Liikmesriigid võivad kindlaks määrata piirkonnad või maa-alad, kus mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjadele vastav mesindus ei ole teostatav.
3. Tarud peavad olema põhiliselt looduslikust materjalist, mis ei tekita keskkonna või mesindussaaduste saastamise ohtu.
4. Mesilasvaha uute kärjepõhjade valmistamiseks peab tulema mahepõllumajandustootmisüksusest.
5. Ilma et see piiraks artikli 25 kohaldamist, võib tarudes kasutada ainult looduslike saadusi, nagu taruvaik, vaha ja taimeõlid.
6. Keemiliste sünteetiliste repellentide kasutamine mee kogumise ajal on keelatud.
7. Lesehauet sisaldavaid kärge ei tohi meevurritamisel kasutada.

*Artikkel 14***Pääs vabaõhualadele**

1. Vabaõhualad võivad olla osaliselt kaetud.
2. Vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 14 lõike 1 punkti b alapunktile iii peavad taimtoidualised pääsema karjamaale rohtu sööma alati, kui tingimused seda võimaldavad.
3. Juhul kui taimtoidualised pääsevad karjamaale karjatamisajal ning kui talvine laudasüsteem võimaldab loomadele piisavalt liikumisvabadust, võib loobuda kohustusest lasta loomi talvekuudel vabaõhualadele.
4. Olenemata lõikest 2 peavad üle aasta vanused pullid pääsema karjamaale või vabaõhualale.

⁽¹⁾ ELT L 277, 21.10.2005, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 160, 26.6.1999, lk 80.

▼B

5. Kodulinnud peavad pääsema vabaõhualale vähemalt kolmandikul oma elueast.
6. Kodulindude vabaõhualad peavad olema põhiliselt taimestikuga kaetud, kaitserajatistega varustatud ning võimaldama loomadel kergesti pääseda nõuetekohase arvu joogi- ja söödakünade juurde.
7. Kui kodulinde hoitakse ühenduse õigusaktide alusel kehtestatud piirangute või kohustuste tõttu siseruumides, peab neil olema alaline juurdepääs piisavas koguses koresöödale ja sobivale materjalile, et rahuldada nende etoloogilisi vajadusi.

*Artikkel 15***Loomkoormus**

1. Kogu loomkoormus peab olema selline, et ei ületataks artikli 3 lõikes 2 nimetatud piirmäära 170 kg lämmastikku põllumajandusmaa hektari kohta aastas.
2. Eelnimetatud sobiva loomkoormuse kindlaksmääramiseks kehtestab pädev asutus eelnimetatud piirmääraga võrdväärsed loomühikud, kasutades suunisena IV lisa või vastavalt direktiivile 91/676/EMÜ vastu võetud asjakohaseid riigisiseseid õigusnorme.

*Artikkel 16***Maata loomakasvatuse keeld**

Maata loomakasvatus, mille viljelemisel loomakasvataja ei majanda põllumajandusmaad ega ole sõlminud kirjalikku koostöökokkulepet teise ettevõtjaga vastavalt artikli 3 lõikele 3, on keelatud.

*Artikkel 17***Mahepõllumajanduslike ja mittemahepõllumajanduslike loomade samaegne kasvatamine**

1. Ettevõttes võib olla mittemahepõllumajanduslikke loomi tingimusel, et neid kasvatatakse üksustes, mille hooned ja maatükid on kindlalt eraldatud üksustest, kus tootmine toimub vastavalt mahepõllumajanduse eeskirjadele, ja tingimusel et kõnealused loomad on eri liigist.
2. Mittemahepõllumajanduslikud loomad võivad kasutada mahepõllumajanduslikku karjamaad igal aastal piiratud ajavahemiku jooksul tingimusel, et loomad on pärit lõike 3 punktis b määratletud põllumajandus-tootmisest ja et samal ajal ei ole karjamaal mahepõllumajanduslikke loomi.
3. Mahepõllumajanduslikke loomi võib ühisel maal karjatada tingimusel, et:
  - a) maad ei ole vähemalt 3 aastat töödeldud mahepõllumajanduses lubamatute toodetega;
  - b) kõnealusel maal karjatatavad mittemahepõllumajanduslikud loomad on pärit määruse (EÜ) nr 1698/2005 artiklis 36 või määruse (EÜ) nr 1257/1999 artiklis 22 kirjeldatuga võrdväärsest põllumajandus-tootmisest;
  - c) kõnealust maad kasutavatelt mahepõllumajanduslikelt loomadelt saadud loomseid saadusi ei arvata mahepõllumajandusliku toodangu hulka, kui ei suudeta tõendada, et kõnealused loomad on nõuetele vastaval viisil eraldatud mittemahepõllumajanduslikest loomadest.

▼B

4. Rändkarjatuse ajal võivad loomad, kui neid aetakse ühelt karjatamisalalt teisele, toituda tavapärasel maadel. Toitumine mitterandkarjatuse majanduslikust söödast (hein ja muud taimed, mida loomad söövad) ei tohi kõnealusel ajavahemikul ületada 10 % kogu aasta söödaratsioonist. Kõnealune kogus arvutatakse põllumajandusest pärinevas söödas sisalduva kuivaine osakaaluna.

5. Ettevõtjad hoiavad alles käesolevas artiklis viidatud sätete kasutamist tõendavad dokumendid.

*Artikkel 18***Loomade majandamine**

1. Selliseid toiminguid nagu kummipaelte kinnitamine lammaste sabade külge, sabakärpimine, hammaste eemaldamine, noka lühendamine ja sarvede eemaldamine ei tohi mahepõllumajanduses süstemaatiliselt teha. Pädevad asutused võivad siiski anda loa mõne kõnealuse toimingu tegemiseks loomade turvalisuse või tervise, heaolu või hügieeni parandamise eesmärgil, kaaludes iga juhtumit eraldi.

Looma kannatusi tuleb minimeerida sellega, et rakendatakse piisavat anesteasiat ja/või valutustamist ning toiminguid teevad kvalifitseeritud töötajad looma seisukohalt kõige sobivamas eas.

2. Füüsiline kastreerimine on lubatud toodete kvaliteedi ning traditsiooniliste tootmistavade säilitamiseks, ent ainult lõike 1 teises lõigus ettenähtud tingimustel.

3. Mesilaste kõndistamine, näiteks emamesilaste tiibade kärpimine, on keelatud.

4. Loomi tuleb peale ja maha laadida ilma nende sundimiseks mis tahes liiki elektrilisi stimulaatoreid kasutamata. Allopaatiliste rahustite kasutamine enne transportimist või transportimise ajal on keelatud.

3 . j a g u

S ö ö t**▼M8***Artikkel 19***Samast ettevõttest pärinev või muud päritolu sööt**

1. Taimtoiduliste loomade puhul, välja arvatud iga-aastase rändkarjatamise ajal vastavalt artikli 17 lõikele 4, peab vähemalt 60 % söödast pärinema samast tootmisüksusest või juhul, kui see ei ole võimalik, olema toodetud koostöös teiste mahepõllumajandusettevõtetega samas piirkonnas.

2. Sigade ja kodulindude puhul peab vähemalt 20 % söödast pärinema samast tootmisüksusest või juhul, kui see ei ole võimalik, olema toodetud koostöös teiste mahepõllumajandusettevõtetega või söödakäitajatega samas piirkonnas.

▼M8

3. Mesilaste puhul tuleb tootmisperioodi lõpus jätta tarudesse talvitamiseks piisav mee- ja õietolmuvaru.

Mesilasperede söötmine on lubatud ainult juhul, kui ilmastikutingimused ohustavad mesilasperede säilimist. Sööta tuleb mahepõllumajandusliku mee, mahepõllumajanduslike suhkruisurpite või mahepõllumajandusliku suhkruuga.

▼B*Artikkel 20***Loomade toitumisvajadustele vastav sööt**

1. Kõiki noorimetajaid tuleb sööta, eelistades muule naturaalsele piimale emapiima, minimaalse ajavahemiku vältel, mis veiste, sh pühvli- ja piisoniliikide ning hobuslaste puhul on kolm kuud, lammaste ja kitsede puhul 45 päeva ning sigade puhul 40 päeva.

2. Taimtoiduliste kasvatamise süsteemid peavad põhinema karjamaade maksimaalsel kasutamisel vastavalt nende ligipääsetavusele eri aastaaegadel. Vähemalt 60 % igapäevase ratsiooni kuivainest peab koosnema koresöödast värske või kuivsööda või silona. Piimatootmisloomade puhul võib lüpsiperioodi alguses lubada vähendada kõnealust määra 50 %ni maksimaalselt kolmeks kuuks.

3. Sigade ja kodulindude päevasele söödaratsioonile tuleb lisada koresööta värske või kuivsööda või silona.

4. Loomade pidamine tingimustes või toidul, mis võib põhjustada aneemiat, on keelatud.

5. Nuumamine peab olema igas kasvatamise järgus katkestatav. Sundsöötmine on keelatud.

*Artikkel 21***Üleminekuperioodi sööt****▼M1**

1. Keskmiselt kuni 30 % söödaratsioonist võib koosneda üleminekuperioodi söödast. Kui üleminekuperioodi sööt on pärit sama ettevõtte tootmisüksusest, võib selle osakaalu suurendada 100 protsendini.

▼M2

2. Keskmiselt kuni 20 % loomadele söödetavast söödast võib pärineda esimest aastat üleminekujärgus olevatelt püsikarjamaadelt või maade mahepõllumajandusliku korralduse raames külvatud mitmeaastaste söödataimede või valgurikaste taimedega maatükkidelt saadud saagist või seal karjatamisest, eeldusel et need maatükid moodustavad osa ettevõttest ning ei ole viimase viie aasta jooksul olnud selle ettevõtte mahepõllumajandustootmisüksuse osa. Kui kasutatakse nii üleminekuperioodi sööta kui ka esimest aastat üleminekujärgus olevatelt maatükkidelt saadud sööta, ei tohi selliste söötade osakaal kokku ületada lõikes 1 kindlaksmääratud maksimumprotsente.

▼B

3. Lõigetes 1 ja 2 nimetatud kogused arvutatakse välja igal aastal põllumajandusest pärinevas söödas sisalduva kuivaine osakaaluna.

▼M8*Artikkel 22***Teatavate toodete ja ainete kasutamine söödas**

Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 14 lõike 1 punkti d alapunkti iv kohaldamisel võib mahepõllumajandusliku sööda töötlemiseks ja mahepõllumajanduslike loomade söötmiseks kasutada ainult järgmisi aineid:

- a) taimse ja loomse päritoluga mittemahepõllumajanduslikud söödamaterjalid või muud V lisa 2. osas loetletud söödamaterjalid, tingimusel et:
  - i) need on toodetud või valmistatud ilma keemiliste lahustiteta ning
  - ii) artiklis 43 või artikli 47 punktis c sätestatud piirangud on täidetud;
- b) mittemahepõllumajanduslikud vürtsid, maitsetaimed ja melass, tingimusel et:
  - i) mahepõllumajanduslik vorm ei ole kättesaadav,
  - ii) need on toodetud või valmistatud ilma keemiliste lahustiteta ning
  - iii) nende kasutamine on piiratud 1 % asjaomase liigi söödaratsioonist, mis on arvatud igal aastal põllumajandusest pärinevas söödas sisalduva kuivaine osakaaluna;
- c) mahepõllumajanduslikud loomse päritoluga söödamaterjalid;
- d) V lisa 1. osas loetletud mineraalse päritoluga söödamaterjalid;
- e) säästvast kalandusest pärit tooted, tingimusel et:
  - i) need on toodetud või valmistatud ilma keemiliste lahustiteta,
  - ii) neid kasutatakse üksnes mittetaimtoiduliste söödaks ning
  - iii) kalaproteiini hüdrolüsaati kasutatakse üksnes noorloomade söödaks;
- f) sool meresoolana, jäme kivisool;
- g) VI lisas loetletud söödalisandid.

▼B

4. jagu

Haiguste ennetamine ja veterinaarravi*Artikkel 23***Haiguste ennetamine**

1. Keemiliselt sünteesisitud allopaatiliste veterinaarravimite või antibiootikumide kasutamine haiguste ennetamisel on keelatud, ilma et see piiraks artikli 24 lõike 3 kohaldamist.
2. Kasvu soodustamiseks või toodangu suurendamiseks mõeldud ainete kasutamine (sealhulgas antibiootikumid, koktsidiostaatikumid ja muud kunstlikud kasvusoodustajad) ning hormoonide või samalaadsete ainete kasutamine paljunemise reguleerimiseks (nt inna esilekutsumine või sünkroonimine) või muul eesmärgil on keelatud.
3. Loomade hankimisel mittemahepõllumajanduslikest tootmisüksustest võidakse olenevalt kohalikest oludest rakendada erimeetmeid, nagu lausteimimine või karantiin.

▼B

4. Laudad, sulud, seadmed ja riistad peavad olema nõuetekohaselt puhastatud ja desinfitseeritud, et vältida nakkuste levikut ning haigusekandjate tekkimist. Väljaheide, uriin ning söömata jäänud või mahapudenendunud toit tuleb eemaldada nii sageli kui vaja, et minimeerida lõhna tekkimist ning vältida putukate või näriliste siginemist.

Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 14 lõike 1 punkti f kohaldamisel võib loomakasvatushoonete rajatiste ja riistade puhastamiseks ning desinfitseerimiseks kasutada üksnes VII lisas loetletud tooteid. Putukate ja muude kahjurite hävitamiseks hoonetes ja teistes rajatistes, kus loomi peetakse, võib kasutada rodentitsiide (ainult lõksudes) ja II lisas loetletud tooteid.

5. Pärast iga kodulinnupartii üleskasvatamist tuleb hooned lindudest tühendada. Selle aja jooksul tuleb hooned ja sisseseade puhastada ning desinfitseerida. Peale selle tuleb pärast iga kodulinnupartii üleskasvatamist lasta vabaaladel puhata, et taimestik saaks taastuda. Liikmesriigid määravad kindlaks aja, mille jooksul peavad vabaalad tühjad olema. Ettevõtja hoiab alles kõnealuse aja rakendamist tõendavad dokumendid. Kõnealuseid nõudeid ei kohaldata, kui kodulinde ei kasvatata partiidena, ei peeta vabaaladel ja kui nad saavad terve päeva vabalt ringi liikuda.

*Artikkel 24***Veterinaarravi**

1. Kui hoolimata kõigist määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 14 lõike 1 punkti e alapunktis i kehtestatud ennetusmeetmetest loomatervishoiu tagamiseks loom haigestub või saab vigastada, tuleb teda viivitamata ravida, vajaduse korral teistest loomadest eraldi ning nõuetekohases laudas.

▼M13

2. Keemiliselt sünteetsitud allopaatiliste veterinaarravimite või antibiootikumide asemel kasutatakse taimravitooteid, homöopaatilisi tooteid, mikroelemente ning V lisa 1. osas ja VI lisa 3. osas loetletud tooteid, kui nende ravitoime asjaomase loomaliigi ja haiguse puhul on tõhus.

▼B

3. Kui lõigetes 1 ja 2 nimetatud toodete kasutamine haiguse või vigastuse ravimisel osutub ebatõhusaks või tõenäoliselt on ebatõhus ning ravi on vajalik looma kannatuste või vaevuste vältimiseks, siis võib loomaarsti vastutusel kasutada keemiliselt sünteetsitud allopaatilisi veterinaarravimeid või antibiootikume.

4. Välja arvatud juhul, kui on tegemist vaktsineerimistega, parasiitidevastase ravi või kohustuslike haigustõrjeprogrammidega, mille puhul loomale või loomarühmale tehakse üle kolme keemiliselt sünteetsitud allopaatilise veterinaarravimi või antibiootikumikuuri 12 kuu jooksul või üle ühe ravikuuri, kui loomade tootliku elutsükli pikkus on alla aasta, ei tohi asjaomaseid loomi või nendest saadud tooteid müüa mahepõllumajandusliku toodanguna ning loomadele tuleb määrata artikli 38 lõikes 1 ettenähtud üleminekuajad.

Selliste asjaolude esinemist tõendavad dokumendid hoitakse alles kontrollorgani või kontrolliasutuse tarvis.

▼B

5. Keeluaeg loomale tavalistes kasutustingimustes allopaatilise veterinaarravimi manustamise ja sellest loomast mahepõllumajanduslike toiduainete tootmise vahel peab olema kaks korda nii pikk kui direktiivi 2001/82/EÜ artiklis 11 osutatud seadusega ettenähtud keeluaeg või 48 tundi, kui keeluaega ei ole määratud.

*Artikkel 25***Spetsiifilised haiguste ennetamise ja veterinaarravi eeskirjad mesinduses**

1. Kärjeraamide, tarude ja kärgede kaitsmiseks eelkõige kahjurite eest on lubatud kasutada ainult rodentitsiide (kasutamiseks ainult lõksudes) ja II lisas loetletud asjakohaseid tooteid.

2. Füüsilised meetodid tarude desinfitseerimiseks, näiteks auru või lahtise tulega, on lubatud.

3. Lesehaudme hävitamine on lubatud üksnes varroalesta *Varroa destructor* nakkuse isoleerimiseks.

4. Kui mesilaspered jäävad kõigist eespool nimetatud ennetusmeetmetest hoolimata haigeks või saavad nakkuse, siis tuleb neid viivitamata ravida ning vajaduse korral paigutada eraldatud mesilatesse.

5. Veterinaarravimeid võib mahepõllumajanduslikus mesinduses kasutada, kui vastav kasutus on liikmesriigis lubatud vastavalt ühenduse asjakohastele sätetele või ühenduse õigusaktidega kooskõlas olevatele riigisisestele sätetele.

6. Varroalestaga nakatumise puhul võib kasutada sipelghapet, piimhapet, äädikhapet ja oblikhapet, samuti mentooli, tümooli, eukalüptooli ja kamprit.

7. Kui mesilasperede ravis kasutatakse keemiliselt sünteesisitud allopaatilisi ravimeid, tuleb ravitavad mesilaspered paigutada eraldatud mesilatesse ning kogu mesilasvaha asendada mahepõllumajanduslikust mesindusest pärineva vahaga. Seejärel kehtestatakse kõnealuste mesilasperede suhtes artikli 38 lõikes 3 sätestatud aastane üleminekuage.

8. Lõikes 7 kehtestatud nõudeid ei kohaldata lõikes 6 loetletud toodete suhtes.

▼M2*2.a PEATÜKK****Vesiviljelusloomade tootmine***

1. ja g u

Üldeeskirjad*Artikkel 25a***Reguleerimisala**

Käesolevas peatükis kehtestatakse XIIIa lisas loetletud kalade, koorikloomade, molluskite ja okasnahksete liikide üksikasjalikud tootmiseeskirjad.

▼ **M2**

Peatükki kohaldatakse *mutatis mutandis* zooplanktoni, pisivähiliste, keriloomade, usside ja muude söödana kasutatavate veeloomade suhtes.

*Artikkel 25b***Veekeskkonna sobivus ja säästva majandamise kava**

1. Käesoleva peatüki puhul kohaldatakse artikli 6b lõigete 1–5 sätteid.
2. Röövloomadega seotud kaitsemeetmed ja ennetavad meetmed, mida võetakse vastavalt nõukogu direktiivile 91/43/EMÜ ⁽¹⁾ ning liikmesriikide eeskirjadele, kantakse säästva majandamise kavasse.
3. Kõrvutiasuvad ettevõtjad koordineerivad vajaduse korral oma majandamiskavade koostamist ning seda on võimalik kontrollida.
4. Kui vesiviljelusloomi toodetakse kalatiikides, on kasvandused varustatud looduslike puhastuslodude, settetiikide, biofiltrite või mehaaniliste filtritega jääktoitainete kogumiseks või neis kasutatakse selliseid merevetikaid ja/või -loomi (kahepoolmelisi ja vetikaid), mis aitavad heitvee kvaliteeti parandada. Vajaduse korral kontrollitakse heitvett korrapäraselt.

*Artikkel 25c***Mahepõllumajanduslike ja mittemahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade samaaegne kasvatamine**

1. Pädev asutus võib lubada sama ettevõtte haudemajades ja edasi-kasvatustasemetes kasvatada nii mahepõllumajanduslikke kui ka mittemahepõllumajanduslikke noorvorme, tingimusel et asjaomased üksused on üksteisest selgelt füüsiliselt eraldatud ning kasutavad eraldi veejao-tussüsteeme.
2. Kaubakalakasvatuse puhul võib pädev asutus lubada mahepõllu-majanduslike ja mittemahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade toot-misüksusi samas ettevõttes, kui järgitakse käesoleva määruse artikli 6b lõiget 2 ning kui tootmine hõlmab asjaomaste vesiviljelusloomade eri tootmisetappe ja käitlemisperioode.
3. Ettevõtjad hoiavad alles käesolevas artiklis viidatud sätete kasuta-mist tõendavad dokumendid.

2. j a g u

Vesiviljelusloomade päritolu*Artikkel 25d***Mahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade päritolu**

1. Kasutatakse kohalikke liike ja aretamise eesmärk on saada liine, mis on kasvatustingimustega paremini kohanenud, terved ning söödava-rude hea kasutusega. Kontrollorganile või kontrolliasutusele esitatakse liikide päritolu ja käitlemist tõendavad dokumendid.

⁽¹⁾ EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7.

▼ M2

2. Kasutatakse liike, mida on võimalik kasvatada ilma looduslike populatsioonide oluliselt kahjustamata.

*Artikkel 25e***Mittemahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade päritolu ja majandamine**

1. Kui puuduvad mahepõllumajanduslikud vesiviljelusloomad, võib tõuaretuse eesmärgil või geenipopulatsiooni täiustamiseks tuua ettevõttesse loodusest püütud või mittemahepõllumajanduslike vesiviljelusloomi. Selliseid loomi tuleb kasvatada mahepõllumajanduslikult vähemalt kolme kuu jooksul enne nende kasutamist tõuaretuse eesmärgil.

2. Mittemahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade noorvorme võib tuua ettevõttesse edasikasvatuse otstarbel või juhul, kui mahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade noorvormid ei ole kättesaadavad. Neid tuleb aga vähemalt tootmistsükli viimase kahe kolmandiku jooksul kasvatada mahepõllumajanduslikult.

▼ M16

3. Kasvandusse toodavate mittemahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade noorvormide suurim osakaal võib alates 2011. aasta 31. detsembrist olla 80 %, 2014. aasta 31. detsembrist 50 % ja 2016. aasta 31. detsembrist 0 %.

▼ M15

4. Looduslike vesiviljelusloomade noorvorme kogutakse edasikasvatuse otstarbel vaid järgmistel juhtudel:

- a) kala- või koorikloomavastsete ning noorkalade või noorte koorikloomade loomulik sissevool tiikide, hoidlate ja muude kasvatusrajatiste täitmise ajal;
- b) Euroopa klaasangerjas, tingimusel et asjaomase asukoha puhul kasutatakse angerjate majandamise heakskiidetud kava ning et angerjate kunstliku paljundamise küsimus on veel lahendamata;
- c) looduslike maimude, välja arvatud euroopa angerja maimud, kogumine edasikasvatamiseks tavapärasel ekstsenssiivses vesiviljeluses märgaladel, näiteks riimveetiikides, loodete aladel ning tammide ja kallastega eraldatud rannikulaguunides, tingimusel, et:
  - i) ümberasustamine on kooskõlas kõnealuste kalavarude haldamise eest vastutavate asutuste poolt heakskiidetud haldusmeetmetega, et tagada asjaomaste liikide jätkusuutlik kasutamine, ja
  - ii) kalu söödetakse üksnes looduses leiduva söödaga.

▼ M2

3. j a g u

Vesiviljeluse kasvatustavad*Artikkel 25f***Vesiviljeluse üldised kasvatuseskirjad**

1. Vesiviljelusloomade kasvukeskkonnas on vastavalt vesiviljelusloomade liigimastele vajadustele loodud järgmised tingimused:

- a) loomade heaolu tagamiseks on piisavalt ruumi;

▼ M2

- b) loomi hoitakse kvaliteetses ja piisava hapnikutasemega vees;
- c) loomi hoitakse liigi vajadustele vastavates temperatuuri- ja valgustingimustes, võttes arvesse geograafilist asukohta;
- d) mageveekalade puhul on põhi võimalikult sarnane looduslikele tingimustele;
- e) karpkalade puhul on põhjaks looduslik muld.

▼ M15

2. Liikide või nende rühmade asustustihedus ja kasvatustavad on sätestatud XIIIa lisas. Selle hindamisel, milline on asustustihedus ja kasvatustavade mõju kasvatatavate kalade heaolule, jälgitakse kalade seisundit (nt uimede kahjustused, muud vigastused, kasvukiirus, käitumine ja üldine tervislik seisund) ning veekvaliteeti.

▼ M2

- 3. Veehoidlad on planeeritud ja ehitatud selliselt, et neis voolava vee kiirus ning nende füsiokeemilised parameetrid kaitsevad loomade tervist ja heaolu ning vastavad loomade käitumisvajadustele.
- 4. Hoidlate rajamisel, nende asukoha valimisel ja nende käitamisel minimeeritakse loomade väljapääsemise ohtu.
- 5. Kalade või koorikloomade väljapääsemise korral tuleb võtta asjakohased meetmed, et vähendada mõju kohalikule ökosüsteemile, sh vajaduse korral uuesti kinnipüüdmine. Kõnealuste kasutuste kohta hoitakse alles tõendavad dokumendid.

*Artikkel 25g***Veehoidlaid käsitlevad erieeskirjad**

- 1. Keelatud on vesiviljelusloomade tootmisrajatised, mis on kinnise veekasutusega, välja arvatud haudemajad ja edasikasvatuse rajatised või mahepõllumajanduslike söödaorganismidena kasutatavate liikide tootmiseks ettenähtud rajatised.
- 2. Maismaal asuvate kasvatamisüksuste puhul on täidetud järgmised tingimused:
  - a) läbivoolusteemide puhul on võimalik jälgida ja kontrollida niisise- kui ka väljavoolava vee kvaliteeti ja voolukiirust;
  - b) vähemalt viiel protsendil perimeetrist (maapinna ja vee kokkupuuteala) on looduslik taimkate.
- 3. Meres asuvad hoidlad vastavad järgmistele tingimustele:
  - a) nende asukohas on piisav vee voolukiirus ja sügavus ning veevahetuse määr, et avaldada merepõhjale ja lähedalasuvale veekogule võimalikult väikest mõju;
  - b) sumpade planeering, ehitus ja hooldus vastavad tootmiskoha keskkonnatingimustele.
- 4. Vee kunstlik soojendamine või jahutamine on lubatud üksnes haudemajades ja edasikasvatuse rajatistes. Looduslikku puurauguvett võib vee soojendamiseks või jahutamiseks kasutada kõikidel tootmistappidel.

▼ **M2***Artikkel 25h***Vesiviljelusloomade majandamine**

1. Vesiviljelusloomi käideldakse võimalikult vähe ja hoolikalt, kasutades nõuetekohaseid seadmeid ja eeskirju käitlemisega seotud stressi ja füüsilise kahju vältimiseks. Sugukarja käitlemisel tekitatakse võimalikult vähe füüsilist kahju ja stressi ning vajaduse korral kasutatakse anesteetikat. Suuruse järgi sorteeritakse võimalikult harva ja vastavalt vajadusele, et tagada kalade heaolu.
2. Kunstliku valguse kasutamisel kohaldatakse järgmisi piiranguid:
  - a) loomuliku päevavalguse pikendamiseks ei kasutata kunstlikku valgust rohkem kui 16 tundi päevas, välja arvatud paljundamise puhul. Kõnealuse ülempiiri puhul on võetud arvesse geograafilisi tingimusi, kasvatatavate loomade etoloogilisi vajadusi ja üldist tervist;
  - b) ühelt valgusallikalt teisele ülemineku ajal välditakse valgusintensiivsuse järsku muutmist, kasutades hämardatavaid lampe või taustavalgustust.
3. Aeratsiooni on lubatud kasutada loomade heaolu ja tervise tagamiseks tingimusel, et mehaaniliste aeraatorite puhul kasutatakse eelkõige taastuvatest energiaallikatest saadud energiat.

Kõik sellise kasutamise juhud kantakse vesiviljelustootmist käsitlevasse registrisse.

4. Hapniku kasutamine on lubatud üksnes loomatervishoiunõuetega ning tootmise ja transpordi kriitiliste perioodidega seotud kasutuse puhul järgmiselt:
  - a) temperatuuri tõusu, atmosfäärirõhu languse või juhusliku reostuse erandjuhud,
  - b) varude haldamisega seotud mittekorrapärased toimingud, nt proovivõtt ja sorteerimine,
  - c) kasvatatavate loomade ellujäämise tagamiseks.

Kõnealuste kasutuste kohta hoitakse alles tõendavad dokumendid.

5. Kasutatakse tapmisviise, mille puhul kalad kaotavad teadvuse silmapilkselt ega tunne valu. Optimaalse tapmisviisi valimisel tuleb arvesse võtta kalade eri suurusi väljapüügi ajal ning liikide ja tootmis-kohtade vahelisi erinevusi.

4. j a g u

T õ u a r e t u s*Artikkel 25i***Hormoonide keelamine**

Hormoonide ja nende derivaatide kasutamine on keelatud.

▼ **M2**

5. jagu

Kalade, koorikloomade ja okasnahksete sööt*Artikkel 25j***Sööta käsitlevad üldeskirjad**

Söötmissrežiimide väljatöötamisel võetakse arvesse järgmisi esmatähtsaid tegureid:

- a) loomade tervis;
- b) kõrge tootekvaliteet, sh toitaineline koostis, millega tagatakse söögi-
kõlbliku lõpptoote kõrge kvaliteet;
- c) väike keskkonnamõju.

*Artikkel 25k***Lihatoiduliste vesiviljelusloomade sööta käsitlevad erieskirjad**

1. Lihatoiduliste vesiviljelusloomade sööt koosneb eelkõige järgmistest elementidest:

- a) vesiviljelusest pärit mahepõllumajanduslikud söödatooted;
- b) mahepõllumajandusliku vesiviljeluse jääkidest saadud kalajahu ja kalaõli;
- c) kalajahu, kalaõli ja kaladest pärinevad koostisosad, mis on saadud säästva kalanduse raames inimtoiduks püütud kalade jääkidest;

▼ **M8**

- d) mahepõllumajanduslikud taimsed ja loomsed söödamerjalid;

▼ **M15**

- e) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1380/2013 ⁽¹⁾ sätestatud põhimõtetega kooskõlas pädeva asutuse poolt tunnustatud kava kohaselt jätkusuutlikuks tunnustatud püügipiirkondadest püütud tervest kalast valmistatud söödatooted.

▼ **M2**

- 3. Sööt võib sisaldada mahepõllumajanduslikke taimseid saadusi kuni 60 % ulatuses.

4. Peamiselt mahepõllumajanduslikest allikatest (nt koorikloomade koorikust) saadud astaksantiini võib kasutada lõhe ja forelli söödakoguses nende füsioloogiliste vajaduste piires. Kui mahepõllumajanduslikud allikad puuduvad, võib kasutada astaksantiini looduslikke allikaid (näit. *Phaffia* pärm).

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1380/2013, 11. detsember 2013, ühise kalanduspoliitika kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1954/2003 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2371/2002 ja (EÜ) nr 639/2004 ning nõukogu otsus 2004/585/EÜ (ELT L 354, 28.12.2013, lk 22).

▼ **M15**

5. Lõhelaste söödaratsioonis võib kasutada kääritamise teel saadud histidiini, kui lõikes 1 loetletud allikatest ei saada piisavalt suurt histidiinikogust kõnealuste kalade toitumisvajaduste rahuldamiseks, ning et vältida katarakti tekkimist.

▼ **M2***Artikkel 25l***Teatavate vesiviljelusloomade sööta käsitlevad erieeskirjad**

1. XIIIa lisa 6., 7. ja 9. jaos osutatud vesiviljelusloomadele söödetakse tiikides ja järvedes looduslikult leiduvat sööta.

2. Kui lõikes 1. osutatud looduslike söödavarude kogused ei ole piisavad, võib kasutada mahepõllumajanduslikku taimset sööta, mis on soovitatavalt kasvatatud samas kasvanduses, või merevetikaid. Ettevõtjad hoiavad alles lisasööda kasutamise vajadust tõendavad dokumendid.

▼ **M15**

3. Kui looduslikke söödavarusid lõike 2 kohaselt täiendatakse, siis:

a) võib XIIIa lisa 9. jaos viidatud pangasiuse (*Pangasius* spp.) söödakogus kuni 10 % ulatuses sisaldada säästvast kalandusest pärinevat kalajahu või -õli;

b) XIIIa lisa 7. jaos viidatud krevettide söödakogus võib sisaldada kuni 25 % ulatuses säästvast kalandusest pärit kalajahu ja kuni 10 % säästvast kalandusest pärit kalaõli. Krevettide koguseliste toitumisvajaduste rahuldamiseks võib nende söödale lisada mahepõllumajanduslikku kolesterooli; kui mahepõllumajanduslikku kolesterooli ei ole saada, võib kasutada ka villast, karpidest või muudest allikatest saadud mittermahepõllumajanduslikku kolesterooli.

*Artikkel 25la***Teatavate mahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade noorvormide sööta käsitlevad erieeskirjad**

Mahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade vastsete kasvatamisel võib söödana kasutada tavalist füto- ja zooplanktonit.

▼ **M2***Artikkel 25m***Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 15 lõike 1 punkti d alapunktis iii osutatud tooted ja ained**▼ **M8**

1. Mahepõllumajanduslikus vesiviljeluses võib kasutada üksnes V lisa 1. osas loetletud mineraalse päritoluga söödamaterjale.

▼ **M2**

2. Söödalisandeid, teatavaid loomasöödana kasutatavaid tooteid ja töötlemise abiaineid võib kasutada juhul, kui need on loetletud VI lisas ning peetakse kinni kõnealuses lisas kehtestatud piirangutest.

▼ M2

6. j a g u

Molluskeid käsitlevad erieeskirjad*Artikkel 25n***Kasvukoht**

1. Kahepoolmelisi molluskeid tohib kasvatada samas veepiirkonnas mahepõllumajanduslike merikogerlaste ja merevetikatega. Kõnealust polükultuuri kirjeldatakse säästva majandamise kavas. Kahepoolmelisi molluskeid tohib polükultuuri raames kasvatada ka koos kõhtjalgsete molluskitega (nt ranniklased).

2. Kahepoolmelisi molluskeid toodetakse postide, ujukite või muude selgelt nähtavate märgistega piiritletud aladel ning vajaduse korral piiratakse alad võrgust kottide, sumpade või muude kunstlike vahenditega.

3. Minimeeritakse mahepõllumajanduslike karploomade kasvandus- tega kaasnevaid riske säilitamise seisukohalt tähtsatele liikidele. Röövloomade püügiks kasutatavad võrgud ei kahjusta sukelduvaid linde.

*Artikkel 25o***Vastsete päritolu**

1. Väljastpoolt tootmisüksuse piire saadud looduslikke vastseid võib kahepoolmeliste karploomade puhul kasutada eeldusel, et see ei tekita olulist keskkonnakahju ja see on lubatud kohalike õigusaktidega, ning tingimusel, et vastsed pärinevad järgmistest allikatest:

- a) limuste kogumisalused, mis ei pea tõenäoliselt talveilma käes vastu, või
- b) limuste vastsete looduslikud kolooniad kogumiseks kasutatavatel vahenditel.

Looduslike vastsete kogumisviis, -koht ja -aeg dokumenteeritakse, et oleks võimalik nende jälgitavus kuni kogumispiirkonnani.

▼ M16

Kahepoolmeliste limuste mitterahepõllumajanduslikest haudemajadest saadud vastseid võib siiski viia mahepõllumajanduslikku tootmisüksusesse järgmiste maksimummäärade piires: alates 2011. aasta 31. detsembrist 80 %, 2014. aasta 31. detsembrist 50 % ja 2016. aasta 31. detsembrist 0 %.

▼ M2

2. Suure hiidaustri (*Crassostrea gigas*) puhul eelistatakse loomi, mis on aretatud selektiivselt, et vältida kudemist vabas looduses.

*Artikkel 25p***Majandamine**

1. Tootmisel ei ületa asustustihedus mitterahepõllumajanduslike karploomade asustustihedust asjaomases piirkonnas. Limuseid sorteeritakse, harvendatakse ja nende asustustihedust muudetakse vastavalt biomassile ning selleks, et tagada loomade heaolu ja toote kõrge kvaliteet.

▼ **M2**

2. Ummistavad organismid kõrvaldatakse mehhaaniliselt või käsitsi ning lastakse vajaduse korral tagasi merre limusekasvandusest piisavalt kaugel. Limuseid võib ummistavate organismide vastaseks kaitseks töödelda lubjalahusega ühe korra tootmistsükli jooksul.

*Artikkel 25q***Viljeluseeskirjad**

1. Rannakarplaste kasvatamist köitel või muude XIII lisa 8. jaos loetletud meetodite abil võib käsitada mahepõllumajandusliku tootmisena.

2. Molluskite põhjakasvatus on lubatud üksnes tingimusel, et kogumis- ja kasvatuskohtades ei põhjustata olulist keskkonnamõju. Võimalikult väikest keskkonnamõju tõendatakse kasutatavat ala käsitlevas uuringus ja aruandes, mille ettevõtja esitab kontrollorganile või kontrolliasutusele. Aruanne lisatakse säästva majandamise kavasse eraldi peatükina.

*Artikkel 25r***Austrite viljeluse erieeskirjad**

Lubatud on austrite kasvatamine pukkalustel asuvates kottides. Need või muud austrite hoidmiseks kasutatavad süsteemid pannakse üles sellisel viisil, et need ei moodustaks täielikku tõket piki rannikuala. Tootmise optimeerimiseks asetatakse loomad ettevaatlikult alustele, mille asukohta valimisel on arvestatud loodetega. Tootmine peab vastama XIIIa lisa 8. jaos sätestatud kriteeriumidele.

7. j a g u

Taudide ennetamine ja veterinaarravi*Artikkel 25s***Taudide ennetamise üldeskirjad**

1. Loomatervishoiu korraldust käsitlevas kavas vastavalt direktiivi 2006/88/EÜ artiklile 9 on esitatud bioohutusmeetmete ja taudide ennetustavade üksikasjad, sealhulgas kirjalik nõusolek asjaomase tootmisüksusega proportsionaalse tervishoiualase nõustamise kohta vesiviljelusloomade tervishoiu eest vastutavatel pädevatel teenistustelt, kes külastavad asjaomast kasvandust vähemalt korra aastas ning kahepoolmeliste limuste puhul vähemalt korra kahe aasta jooksul.

2. Hoidlaid, seadmeid ja riistu puhastatakse ja desinfitseeritakse nõuetekohaselt. Kasutada on lubatud üksnes VII lisa punktides 2.1 ja 2.2 loetletud tooteid.

3. Kasvanduse kasutamata hoidmisega seoses võetakse järgmised meetmed:

- a) pädev asutus määrab kindlaks, kas meres asuvate avatud veekasutusega hoidlate kasutamata hoidmine on vajalik, ning asjakohase aja, mida kohaldatakse iga tootmistsükli järel ning mille andmed registreeritakse. Kasutamata hoidmine on soovitatav ka mahutite, kalatiikide ja sumpade kasutamiseiga seotud muude tootmismeetodite puhul;

▼ **M2**

- b) kasutamata hoidmine ei ole kohustuslik kahepoolmeliste molluskite viljeluse puhul;
  - c) kasutamata hoidmise ajal tühjendatakse ja desinfitseeritakse sump või muu vesiviljelusloomade tootmisel kasutatav süsteem ning seda hoitakse tühjana kuni uue kasutuselevõtuni.
4. Vajaduse korral eemaldatakse väljaheide, surnud loomad ja söömata jäänud kalasööt viivitamata, et vältida olulist keskkonnakahju veeseisundi kvaliteedile, minimeerida taudiohtu ning vältida putukate või näriliste ligitõmbamist.
5. Ultravioletvalguse ja osooni kasutus on lubatud üksnes haudemajades ja edasikasvatusrajatistes.

▼ **M15**

- 6. Ektoparasiitide bioloogiliseks tõrjeks kasutatakse eelkõige puhtamat kala ja magevett, merevett ning naatriumkloriidi lahuseid.

▼ **M2***Artikkel 25t***Veterinaarravi**

1. Kui tekib terviseprobleem vaatamata ennetusmeetmetele, mis on võetud loomade tervishoiu tagamiseks vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 15 lõike 1 punkti f alapunktile i, võib kasutada veterinaarravi järgmises eelistuse järjekorras:

- a) taimedest, loomadest või mineraalidest saadud ainete homöopaatiline lahus;
- b) tuimastava mõjuta taimed ja nende ekstraktid ning
- c) sellised ained nagu mikroelemendid, metallid, immuunsust suurendavad looduslikud vahendid või lubatud probiootikumid.

2. Teha võib kuni kaks allopaatilise ravi kuuri aastas, välja arvatud juhul, kui on tegemist vaksineerimistega või kohustuslike haigustõrjeprogrammidega. Lühema kui aastase tootmistsükli puhul on siiski lubatud vaid üks allopaatilise ravi kuur aastas. Kui allopaatilise ravi nimetatud ravikuure ületatakse, ei tohi asjaomaseid vesiviljelusloomi müüa mahepõllumajandustoodetena.

3. Parasiitidevastast ravi, välja arvatud liikmesriikides rakendatavad kohustuslikud tõrjeprogrammid, võib teha kuni kaks korda aastas või korra aastas juhul, kui tootmistsükkel on lühem kui 18 kuud.

4. Allopaatiliste veterinaarravimite kasutuse ja lõike 3 kohase parasiitidevastase ravi (sh kohustuslike haigustõrje- ja kontrolliprogrammide raames tehtav ravi) keeluaeg on kaks korda nii pikk kui seadusega ettenähtud keeluaeg, millele on osutatud direktiivi 2001/82/EÜ artiklis 11, või 48 tundi, kui keeluaega ei ole määratud.

▼M2

5. Veterinaarravimite kasutusest teatatakse kontrolliasutusele või kontrollorganile enne loomade turustamist mahepõllumajandusliku toodanguna. Töödeldud loomad on selgelt äratuntavad.

▼B*3. PEATÜKK****Töödeldud tooted****Artikkel 26***Töödeldud sööda ja toidu tootmise eeskirjad**

1. Lisandid, töötlemise abiained ning muud toidu või sööda töötlemiseks kasutatavad ained ja koostisosad ning rakendatavad töötlemisviisid, nagu suitsutamine, peavad vastama hea tootmistava põhimõtetele.

2. Töödeldud sööta või toitu tootvad ettevõtjad kehtestavad kriitiliste töötlemisetappide süstemaatilisel kindlaksmääramisel põhinevad asjakohased protseduurid ning uuendavad neid.

3. Lõikes 2 osutatud protseduurid peavad alati tagama valmistatavate töödeldud toodete vastavuse mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjadele.

4. Ettevõtjad peavad järgima lõikes 2 osutatud protseduure ja neid rakendama. Eelkõige peavad ettevõtjad:

- a) rakendama ettevaatusabinõusid, et vältida lubamatute ainete ja toodetega saastumise ohtu;
- b) rakendama sobivaid puhastusmeetmeid, seirama nende tõhusust ja registreerima vastavad toimingud;
- c) tagama, et turule ei viidaks mitterahepõllumajanduslikke tooteid mahepõllumajanduslikule tootmismeetodile viitava märgistusega.

5. Kui asjaomases tootmisüksuses valmistatakse või ladustatakse ka mitterahepõllumajanduslikke tooteid, peab ettevõtja lisaks lõigetes 2 ja 4 kehtestatud tingimustele:

- a) tegema toiminguid katkematult kogu partii valmistamise ajal eraldi kohas või eraldi ajal mitterahepõllumajanduslike toodetega tehtavatest samalaadsetest toimingutest;
- b) ladustama mahepõllumajanduslikke tooteid enne ja pärast toiminguid eraldi kohas või eraldi ajal mitterahepõllumajanduslikest toodetest;

▼B

- c) teatama sellest kontrolliasutusele või kontrollorganile ning hoidma kättesaadavana kõigi toimingute ja töödeldud koguste registrit;
- d) võtma meetmeid, mis on vajalikud, et identifitseerida partiisid ning vältida nende segi- või vahetusseminekut mitterahepõllumajanduslike toodetega;
- e) tegema toiminguid mahepõllumajanduslike toodetega ainult pärast tootmisseadmete asjakohast puhastamist.

*Artikkel 27***Teatavate toodete ja ainete kasutamine toidu töötlemisel**

1. ►**M7** Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 19 lõike 2 punkti b kohaldamisel võib mahepõllumajandusliku toidu töötlemiseks, v.a veini-sektori tooted, mille puhul kohaldatakse 3.a peatükki, kasutada ainult järgmisi aineid: ◀

- a) käesoleva määruse VIII lisas loetletud ained;
- b) toiduainete töötlemisel tavaliselt kasutatavad mikroorganismide preparaadid ja ensüümid; ►**M1** toidulisanditena kasutatavad ensüümid peavad siiski olema loetletud VIII lisa A jaos; ◀
- c) nõukogu direktiivi 88/388/EMÜ ⁽¹⁾ artikli 1 lõike 2 punkti b alapunktis i ning punktis c määratletud ained ja tooted, mis on kõnealuse direktiivi artikli 9 lõike 1 punkti d ning lõike 2 kohaselt määratletud looduslike lõhna- ja maitseühendite või looduslike lõhna- ja maitsepreparaatidena;
- d) liha ja munakoorte tembeldamise värve kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 94/36/EÜ ⁽²⁾ artikli 2 lõigetega 8 ja 9;
- e) joogivett ja soola (põhikomponendid naatriumkloriid või kaaliumkloriid), mida üldiselt kasutatakse toiduainete töötlemisel,
- f) mineraale (sh mikroelemente), vitamiine, aminohappeid ja muid mikrotoitaineid ainult ulatuses, mis vastab nende ainete õigusaktides sätestatud kasutusele toiduainetes.

⁽¹⁾ EÜT L 184, 15.7.1988 lk 61.

⁽²⁾ EÜT L 237, 10.9.1994 lk 13.

▼B

2. Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 23 lõike 4 punkti a alapunktis ii osutatud määra arvutamisel,

- a) tuleb VIII lisas loetletud ja lisandi koodnumbri tulbas tärniga tähistatud toidulisandeid arvestada põllumajandusest pärinevate koostisosadena;
- b) ei tohi käesoleva artikli lõike 1 punktides b, c, d, e ja f osutatud preparaate ja aineid ega lisandi koodnumbri tulbas tärniga tähistamata toidulisandeid arvestada põllumajandusest pärinevate koostisosadena;

▼M1

c) arvestatakse pärmi ja pärmitooteid alates 31. detsembrist 2013 põllumajandusest pärinevate koostisosadena.

▼B

3. Enne 31. detsembrist 2010 vaadatakse uuesti läbi järgmiste VIII lisas loetletud ainete kasutamine:

- (a) naatriumnitriti ja kaaliumnitraadi käsitlemine A jaos, pidades silmas kõnealuste lisainete kasutamise keelustamist;
- (b) vääveldioksiidi ja kaaliummetabisulfiti käsitlemine A jaos;
- (c) Gouda, Edami, Maasdammeri juustude, Boerenkaasi, Friese'i ja Leidse Nagelkaasi töötlemiseks kasutatava soolhappe käsitlemine B jaos.

Punktis a osutatud uue läbivaatamisega seoses võetakse arvesse liikmesriikide edusamme nitritite/nitratidele ohutute alternatiivide leidmisel ning mahepõllumajandusliku liha töötlejate/tootjate alternatiivset töötlemist ja hügieeni käsitlevate koolituskavade koostamisel.

▼M1

4. Keedetud munade koorte traditsiooniliseks värvidega kaunistamiseks ja teataval perioodil turule viimiseks võib pädev asutus lubada looduslike värvide ja katteainete kasutamist eespool osutatud perioodil. Kuni 31. detsembrini 2013 võib lubada ka raudoksiidide ja -hüdrosiidide sünteetiliste vormide kasutamist. Lubadest teavitatakse komisjoni ja liikmesriike.

Artikkel 27a

Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 20 lõike 1 kohaldamisel võib pärmi ning pärmi sisaldavate segude ja saaduste tootmiseks kasutada järgmisi aineid:

- a) käesoleva määruse VIII lisa C jaos loetletud ained;
- b) käesoleva määruse artikli 27 lõike 1 punktides b ja e osutatud tooted ja ained.

▼B*Artikkel 28***Teatavate põllumajandusest pärinevate mitterahepõllumajanduslike koostisosade kasutamine toidu töötlemisel**

Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 19 lõike 2 punkti c kohaldamisel võib mahepõllumajandusliku toidu töötlemisel kasutada käesoleva määruse IX lisas loetletud põllumajandusest pärinevaid mitterahepõllumajanduslike koostisosi.

*Artikkel 29***Põllumajandusest pärinevate mitterahepõllumajanduslike toidu koostisosade lubamine liikmesriikide poolt**

1. Kui põllumajandusest pärinevat koostisosa ei ole loetletud käesoleva määruse IX lisas, võib seda koostisosa kasutada ainult järgmistel tingimustel:

- a) ettevõtja on esitanud liikmesriigi pädevale asutusele kõik nõutavad tõendid selle kohta, et asjaomast koostisosa ei toodeta ühenduses mahepõllumajanduse eeskirjade kohaselt piisavas koguses või seda ei saa importida kolmandatest riikidest;
- b) liikmesriigi pädev asutus on andnud ajutise kasutusloa maksimaalselt 12 kuuks, olles eelnevalt kindlaks teinud, et ettevõtja on pidanud ühenduses asuvate tarnijatega vajalikul määral ühendust, et veenduda, et nõutava kvaliteediga asjaomaseid koostisosi ei ole saadaval;
- c) asjaomase koostisosa kasutusluba ei ole otsustatud kehtetuks tunnistada lõigete 3 või 4 kohaselt.

Liikmesriik võib punktis b ettenähtud kasutusluba pikendada 12 kuu võrra kuni kolm korda.

2. Pärast lõikes 1 nimetatud kasutusloa andmist edastab liikmesriik viivitamata teistele liikmesriikidele ja komisjonile järgmised andmed:

- a) kasutusloa väljaandmise kuupäev ning pikendatud loa puhul selle esmakordse väljaandmise kuupäev;
- b) loaomaniku nimi, aadress, telefoni- ja vajaduse korral faksinumber ning elektronposti aadress; loa välja andnud ametiasutuse kontakti-siku nimi ja aadress;
- c) asjaomase põllumajandusest pärineva koostisosa nimetus ning vajaduse korral täpne kirjeldus ja kvaliteedinõuded;
- d) toodete tüüp, mille valmistamiseks taotletavat koostisosa vajatakse;
- e) vajaminevad kogused ja nende põhjendus;
- f) alavarustatuse põhjused ja eeldatav kestus;

▼ B

g) liikmesriigi poolt teistele liikmesriikidele ja komisjonile kõnealuse teatise saatmise kuupäev. Komisjon ja/või liikmesriigid võivad käesolevad andmed avaldada.

3. Kui liikmesriigi poolt komisjonile või kasutusloa andnud liikmesriigile esitatud märkustest selgub, et varud on alavarustatuse ajal kasutamiseks kättesaadavad, siis kaalub liikmesriik kasutusloa kehtetuks tunnistamist või selle kehtivusaja lühendamist ning teatab võetud või kavandatavatest meetmetest komisjonile ja teistele liikmesriikidele viieteistkümmne tööpäeva jooksul alates info saamise kuupäevast.

4. Liikmesriigi nõudmisel või komisjoni algatusel esitatakse juhtum uurimiseks määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 37 kohaselt loodud komitee. Kõnealuse artikli lõikes 2 ettenähtud korras võib teha otsuse kasutusloa kehtetuks tunnistamise või selle kehtivusaja muutmise kohta või vajaduse korral asjaomase koostisosa IX lissasse kandmise kohta.

5. Lõike 1 teises lõigus osutatud pikendamise korral kohaldatakse lõigetes 2 ja 3 sätestatud menetlusi.

▼ M2*Artikkel 29a***Merevetikaid käsitlevad erisätted**

1. Kui lõpptoode on värsked merevetikad, kasutatakse äsja väljapüütud merevetikate loputamiseks merevett.

Kui lõpptoode on veetustatud merevetikad, võib loputamiseks kasutada ka joogivett. Soola kasutamine niiskuse eemaldamiseks on lubatud.

2. Merevetikate kuivatamine leekidega, mis vetikatega vahetult kokku puutuvad, on keelatud. Kuivatamisel kasutatavad köied või muud riistad on puhtad ummistamisvastastest kemikaalidest ja puhastus- või desinfitseerimisainetest, välja arvatud juhul, kui toode on VII liss selleks otstarbeks ette nähtud.

▼ M7*3.a PEATÜKK****Veinivalmistamise erieeskirjad****Artikkel 29b***Kohaldamisala**

1. Käesoleva peatükiga kehtestatakse määruse (EÜ) nr 1234/2007 ⁽¹⁾ artikli 1 lõike 1 punktis 1 nimetatud veinisektori toodete mahetootmise erieeskirjad.

2. Kui käesolevas peatükis ei ole sõnaselgelt sätestatud teisiti, kohaldatakse komisjoni määrusi (EÜ) nr 606/2009 ⁽²⁾ ja (EÜ) nr 607/2009 ⁽³⁾.

⁽¹⁾ ELT L 299, 16.11.2007, lk 1.

⁽²⁾ ELT L 193, 24.7.2009, lk 1.

⁽³⁾ ELT L 193, 24.7.2009, lk 60.

▼ **M7***Artikkel 29c***Teatavate toodete ja ainete kasutamine**

1. Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 19 lõike 2 punkti a kohaldamisel valmistatakse veinisektori tooted mahepõllumajanduslikust toorainest.
2. Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 19 lõike 2 punkti b kohaldamisel tohib veinisektori toodete valmistamiseks, sealhulgas veinivalmistamise protsesside ja tavade puhul, kasutada üksnes tooteid ja aineid, mis on loetletud osutatud määruse VIIIa lisas, arvestades tingimusi ja piiranguid, mis on esitatud määrustes (EÜ) nr 1234/2007 ja (EÜ) nr 606/2009 ning eriti viimati nimetatud määruse I lisa A osas.
3. Käesoleva määruse VIIIa lisas loetletud tooteid ja aineid, mis on märgitud tärniga ja on saadud mahepõllumajanduslikust toorainest, kasutatakse juhul, kui need on kättesaadavad.

*Artikkel 29d***Veinivalmistustavad ja piirangud**

1. Piiramata artikli 29c ja käesoleva artikli lõigetes 2–5 esitatud konkreetsete keeldude ja piirangute kohaldamist, on lubatud üksnes sellised veinivalmistamise tavad, protsessid ja töötused, mida kasutati enne 1. augustit 2010, arvestades piiranguid, mis on ette nähtud määruse (EÜ) nr 1234/2007 artiklites 120c ja 120d ning määruse (EÜ) nr 606/2009 artiklites 3, 5–9 ja 11–14, samuti nimetatud määruste lisades.
2. Keelatud on kasutada järgmisi veinivalmistamise tavasid, protsesse ja töötusi:
  - a) osaline kontsentreerimine jahutamisega, vastavalt määruse (EÜ) nr 1234/2007 XVa lisa B jao punkti 1 alapunktile c;
  - b) vääveldioksiidi kõrvaldamine füüsikaliste protsessidega, vastavalt määruse (EÜ) nr 606/2009 I lisa A osa punktile 8;
  - c) töötlemine elektrodialüüsiga veini viinhappelise stabiliseerimise tagamiseks, vastavalt määruse (EÜ) nr 606/2009 I lisa A osa punktile 36;
  - d) veini osaline alkoholitustamine, vastavalt määruse (EÜ) nr 606/2009 I lisa A osa punktile 40;
  - e) töötlemine kationivahetajatega veini viinhappelise stabiliseerimise tagamiseks, vastavalt määruse (EÜ) nr 606/2009 I lisa A osa punktile 43.

▼M7

3. Järgmiste veinivalmistamise tavade, protsesside ja töötluste kasutamine on lubatud järgmistel tingimustel:

a) kuumtöötlemisel vastavalt määruse (EÜ) nr 606/2009 I lisa A osa punktile 2 ei tohi temperatuur olla kõrgem kui 70 °C;

b) tsentrifugimisel ja filtrimisel, kas inertse filtreerimisainega või ilma, vastavalt määruse (EÜ) nr 606/2009 I lisa A osa punktile 3 ei tohi pooride läbimõõt olla väiksem kui 0,2 mikromeetrit.

4. Järgmiste veinivalmistamise tavade, protsesside ja töötluste kasutamise vaatab komisjon uuesti läbi enne ►**M16** 1. augustit 2018 ◀ selleks, et nende kasutamine järk-järgult lõpetada või seda veelgi piirata:

a) kuumtöötlemised, nagu on viidatud määruse (EÜ) nr 606/2009 I lisa A osa punktis 2;

b) ionivahetusvaikude kasutamine, nagu on viidatud määruse (EÜ) nr 606/2009 I lisa A osa punktis 20;

c) pöördosmoos määruse (EÜ) nr 1234/2007 XVa lisa B jao punkti 1 alapunkti b kohaselt.

5. Määrustes (EÜ) nr 1234/2007 või (EÜ) nr 606/2009 ette nähtud veinivalmistamise tavade, protsesside ja töötluste iga muudatust, mis tehakse pärast 1. augustit 2010, tohib maheveini tootmisel kohaldada alles pärast selliste meetmete vastuvõtmist, mis on vajalikud määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 19 lõikes 3 ette nähtud tootmiseeskirjade rakendamiseks, ja vajaduse korral pärast osutatud määruse artikli 21 kohast hindamisprotsessi.

▼B

4. PEATÜKK

Toodete kogumine, pakendamine, transportimine ja ladustamine*Artikkel 30***Toodete kogumine ja transportimine ettevalmistusüksustesse**

Ettevõtjad võivad koguda mahepõllumajanduslikke ja mittemahepõllumajanduslikke tooteid samaaegselt ainult juhul, kui võetakse asjakohased meetmed, et ära hoida nende segi- või vahetusseminek mittemahepõllumajanduslike toodetega ja tagada mahepõllumajanduslike toodete identifitseerimine. Ettevõtja hoiab toodete kogumispäevade, -tundide, -ahela ning vastuvõtukuupäevade ja -aegadega seotud teabe kontrollorganile või kontrolliasutusele kättesaadavana.

▼B*Artikkel 31***Toodete pakendamine ja transport teistesse ettevõtetesse või üksustesse**

1. Ettevõtjad peavad tagama, et mahepõllumajanduslikke tooteid transporditakse teistesse üksustesse, sh hulgi- ja jaemüüjatele, ainult asjakohastes pakendites, konteinerites või sõidukites, mis on suletud viisil, mis ei võimalda pitsarit muutmata või rikkumata asendada sisu teise tootega, ning on varustatud etiketiga, millele, ilma et see piiraks õigusaktidele vastavate muude märgiste kasutamist, on märgitud:

- a) ettevõtja või juhul, kui tegemist on eri isikuga, toote omaniku või müüja nimi ja aadress;
- b) toote nimetus või segasööda kirjeldus, millele on lisatud viide mahepõllumajanduslikule tootmismeetodile;
- c) ettevõtjat kontrolliva kontrollorgani või kontrolliasutuse nimi ja/või koodnumber ning
- d) vajaduse korral partii tähis vastavalt märgistussüsteemile, mis on kinnitatud kas riigi tasandil või on kokku lepitud kontrollorgani või kontrolliasutusega ning võimaldab seostada partii punktis 66 nimetatud raamatupidamisaruannetega.

Esimese lõigu punktides a kuni d osutatud andmed võib esitada ka saatedokumendil, kui on kindel, et kõnealust dokumenti saab vaieldamatult seostada toote pakendi, konteineri või sõidukiga. Saatedokumenti on märgitud tarnija ja/või transportija andmed.

2. Pakendeid, konteinereid või sõidukeid ei ole vaja sulgeda, kui:

- a) transport toimub ettevõtja ja teise ettevõtja vahel, kelle mõlema suhtes kehtib mahepõllumajanduse kontrollisüsteem, ning
- b) toodetele on lisatud dokument, mis sisaldab lõikes 1 ettenähtud teavet, ning
- c) nii lähetav kui ka vastuvõttev ettevõtja hoiavad selliseid transporditoiminguid käsitlevaid dokumente selliste transporditoimingute kontrollorgani või kontrolliasutuse jaoks kättesaadavana.

*Artikkel 32***Sööda transportimist teistesse tootmis- või ettevalmistusüksustesse või ladustamisruumidesse käsitlevad erieeskirjad**

Lisaks artiklis 31 sätestatud nõuetele peavad ettevõtjad sööda transportimisel teistesse tootmis- või ettevalmistusüksustesse või ladustamisruumidesse tagama järgmiste tingimuste täitmise:

- a) transpordi ajal peavad mahepõllumajanduslikult toodetud sööt, üleminekuperioodi sööt ja mitterahepõllumajanduslik sööt olema tõhusalt füüsiliselt eraldatud;

▼ B

- b) sõidukeid ja/või konteinereid, millega on transporditud mittemahepõllumajanduslikke tooteid, kasutatakse mahepõllumajandustoodete transportimiseks tingimusel, et:
- i) enne mahepõllumajandustoodete transportimist on kasutatud asjakohaseid puhastusmeetmeid, mille tõhusus on kontrollitud; ettevõtjad peavad need toimingud kirjalikult fikseerima;
  - ii) olenevalt artikli 88 lõike 3 kohaselt hinnatud riskidest rakendatakse kõiki asjakohaseid meetmeid ning vajaduse korral peavad ettevõtjad tagama, et mittemahepõllumajanduslikke tooteid ei saadetakse turule mahepõllumajandustootmisele viitava märgisega;
  - iii) ettevõtja peab hoidma selliseid transporditoiminguid käsitlevaid dokumente kontrollorganile või kontrolliasutusele kättesaadavana;
- c) mahepõllumajandusliku sööda lõpptoote transport tuleb muude lõpp-
toodete transpordist füüsiliselt või ajaliselt eraldada;
- d) transpordi ajal tuleb nii toodete algkogus kui ka teekonna vältel iga
kohaletoimetatav kogus kirjalikult fikseerida.

▼ M2*Artikkel 32a***Eluskalade vedu**

1. Eluskalade veoks kasutatakse sobivaid mahuteid, mis on täidetud puhta veega, mille temperatuur ja lahustunud hapniku sisaldus vastavad kalade vajadustele.
2. Mahutid puhastatakse, desinfitseeritakse ning loputatakse põhjalikult enne nende kasutamist mahepõllumajanduslike kalade ja kalatoodete veoks.
3. Stressi vähendamiseks võetakse ettevaatusabinõusid. Veo ajal ei tohi loomkoormus ulatuda tasemeni, mis avaldab liikidele kahjulikku mõju.
4. Lõigete 1–3 rakendamist tõendavad dokumendid hoitakse alles.

▼ B*Artikkel 33***Toodete vastuvõtmine teistest üksustest või ettevõtetest**

Mahepõllumajandustoote vastuvõtmisel peab ettevõtja vastaval nõudmisel kontrollima pakendi või konteineri suletust ja artiklis 31 sätestatud märgiste olemasolu.

Ettevõtja peab kontrollima, kas artiklis 31 osutatud etiketile märgitud teave vastab saatedokumentides sisalduvale teabele. Sellise kontrolli tulemus peab olema sõnaselgelt märgitud artiklis 66 nimetatud raamatupidamisdokumentides.

▼B*Artikkel 34***Erieeskirjad toodete vastuvõtmise kohta kolmandast riigist**

Mahepõllumajandustooted imporditakse kolmandast riigist asjakohastes pakendites või konteinerites, mis on suletud viisil, mis ei võimalda nende sisu asendada teise tootega, ning on varustatud eksportija etiketiga ning muude märgiste ja numbritega, mis võimaldavad partiid identifitseerida, ning vajadusel kolmandatest riikidest importimise puhul väljaantud kontrollisertifikaadiga.

Kolmandast riigist imporditud mahepõllumajandustoote vastuvõtmisel peab esimene kaubasaaja kontrollima pakendi või konteineri suletust ning määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 33 kohaselt imporditud toodete puhul kontrollima, kas kõnealuses artiklis nimetatud sertifikaat hõlmab saadetises sisalduvat tooteliiki. Kõnealuse kontrollimise tulemus peab olema sõnaselgelt märgitud käesoleva määruse artiklis 66 nimetatud raamatupidamisdokumentides.

*Artikkel 35***Toodete ladustamine**

1. Toodete ladustamisalade haldamisel peab olema tagatud partiide identifitseerimine ning tuleb ära hoida toodete segimine või saastumine toodete ja/või ainetega, mis ei vasta mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjadele. Mahepõllumajandustooted peavad olema igal ajal selgelt identifitseeritavad.

▼M2

2. Mahepõllumajanduslike taimsete ja loomsete saaduste ning merevetikate ja vesiviljelusloomade tootmisüksustes on keelatud ladustada muid sisendtooteid peale käesoleva määruse alusel lubatud toodete.

3. Allopaatiliste veterinaarravimite ja antibiootikumide ladustamine on ettevõtetes lubatud tingimusel, et need on välja kirjutanud veterinaararst seoses määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 14 lõike 1 punkti e alapunktis ii või artikli 15 lõike 1 punkti f alapunktis ii osutatud raviga, et nende ladustamiskoht on järelevalve all ning et need kantakse käesoleva määruse artiklis 76 osutatud loomade registrisse või vajaduse korral vesiviljeluse tootmist käsitlevasse registrisse, millele on osutatud käesoleva määruse artiklis 79b.

▼B

4. Kui ettevõtja käitleb nii mittemahepõllumajanduslikke kui ka mahepõllumajanduslikke tooteid ja viimaseid ladustatakse ladustamisrajatistes, kus ladustatakse ka teisi põllumajandustooteid või toiduaineid:

- a) tuleb mahepõllumajandustooted hoida teistest põllumajandustoodetest ja/või toiduainetest eraldi;
- b) tuleb võtta kõik vajalikud meetmed, et identifitseerida partiisid ning vältida nende segi- või vahetusseminekut mittemahepõllumajanduslike toodetega;

▼B

- c) enne mahepõllumajandustoodete ladustamist on kasutatud kohaseid puhastusmeetmeid, mille tõhusus on kontrollitud; ettevõtjad peavad need toimingud kirjalikult fikseerima.

5. PEATÜKK

Üleminekueeskirjad

Artikkel 36

Taimed ja taimsed saadused

1. Taimede või taimsete saaduste mahepõllumajanduslikena käsitamiseks on maatükkide suhtes kohaldatud määruse (EÜ) nr 834/2007 artiklites 9, 10, 11 ja 12 ning käesoleva määruse 1. peatükis osutatud tootmiseeskirju ja vajaduse korral käesoleva määruse 6. peatükis sisalduvaid erandlikke tootmiseeskirju vähemalt kaheaastase üleminekuaja jooksul enne külvi või rohumaa või mitmeaastaste söödataimede puhul vähemalt kaks aastat enne nende kasutamist mahepõllumajandusliku söödana või muude mitmeaastaste taimede kui söödataimede puhul vähemalt kolm aastat enne mahepõllumajandustoodete esimest koristust.

2. Pädev asutus võib tagasiulatuvalt otsustada, et üleminekuperioodi hulka kuulus varasem periood, mil:

a) maatükkidel rakendati vastavalt määrusele (EÜ) nr 1257/99 või määrusele (EÜ) nr 1698/2005 rakendatud programmis või muus ametlikus programmis määratletud meetmeid, kui asjaomaste meetmetega on tagatud, et asjaomastel maatükkidel ei ole kasutatud mahepõllumajanduslikus tootmises lubamatuid tooteid, või

b) maatükid olid looduslikud või põllumajanduslikud alad, mida ei töödeldud mahepõllumajanduslikus tootmises lubamatute toodetega.

Esimese lõigu punktis b osutatud perioodi võib tagasiulatuvalt arvesse võtta ainult juhul, kui pädevale asutusele on esitatud piisavad tõendid, mis võimaldavad asutusel veenduda, et tingimused olid täidetud vähemalt kolme aasta jooksul.

3. Pädev asutus võib teatavatel juhtudel, kui maa on olnud saastunud mahepõllumajanduslikus tootmises lubamatute toodetega, otsustada pikendada lõikes 1 sätestatud üleminekuperioodi.

4. Maatükkide puhul, millel on juba mahepõllumajandusele üle mindud või kus üleminek on pooleli ja mida töödeldakse mahepõllumajanduslikus tootmises lubamatu tootega, võivad liikmesriigid lühendada lõikes 1 osutatud üleminekuperioodi kahel järgmisel juhul:

a) maatükid, mida on töödeldud mahepõllumajanduslikus tootmises lubamatu tootega liikmesriigi pädeva asutuse kehtestatud kohustusliku haiguste või kahjurite tõrje meetme raames;

▼B

- b) maatükid, mida on töödeldud mahepõllumajanduslikus tootmises lubamatu tootega liikmesriigi pädeva asutuse heaks kiidetud teaduslike katsete raames.

Esimese lõigu punktides a ja b sätestatud juhtudel võetakse ülemineku- perioodi kindlaksmääramisel arvesse järgmisi tegureid:

- a) asjaomase toote lagunemisprotsess peab tagama, et ülemineku- perioodi lõpuks sisaldab muld ja mitmeaastaste taimede puhul taim jääkaineid tähtsusetus koguses;
- b) töötlemisele järgnevat saaki ei tohi müüa mahepõllumajandusliku tootmise meetodile viidates.

Asjaomane liikmesriik peab oma otsusest nõuda kohustuslikke meetmeid teavitama teisi liikmesriike ja komisjoni.

▼M2*Artikkel 36a***Merevetikad**

1. Merevetikate väljapüügikoha ülemineku- aeg on kuus kuud.
2. Merevetikate tootmisüksuse ülemineku- aeg on vähemalt kuus kuud või pikema kui kuuekuuse tootmistsükli puhul selle kogukestus.

▼B*Artikkel 37***Mahepõllumajandusliku loomakasvatusega seotud maad käsitlevad spetsiifilised üleminekueeskirjad**

1. Käesoleva määruse artiklis 36 osutatud üleminekueeskirju kohaldatakse selle tootmisüksuse kogu ala suhtes, kus loomasööta toodetakse.
2. Olenemata lõike 1 sätetest võib ülemineku- perioodi lühendada ühele aastale mittetaimtoiduliste liikide kasutatavate karjamaade ja vabaõhualade puhul. Kõnealust perioodi võib lühendada kuuele kuuele, kui asjaomast maad ei ole viimase aasta jooksul töödeldud mahepõllumajanduslikus tootmises lubamatute toodetega.

▼B*Artikkel 38***Loomad ja loomakasvatussaadused**

1. Kui ettevõttesse on toodud mittemahepõllumajanduslikke loomi kooskõlas määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 14 lõike 1 punkti a alapunktiga ii ning kooskõlas käesoleva määruse artikliga 9 ja/või artikliga 42 ning kui loomakasvatussaadusi kavatakse müüa mahepõllumajandustoodetena, peab määruse (EÜ) nr 834/2007 artiklites 9, 10, 11 ja 14 ning käesoleva määruse II jaotise 2. peatükis ja vajaduse korral artiklis 42 ettenähtud eeskirju olema täidetud vähemalt:

- a) 12 kuud hobuslaste ja veiste (kaasa arvatud pühvli- ja piisoniliigid) liha tootmise puhul, kuid mitte vähem kui loomade kolmveerandi eluea ulatuses;
- b) 6 kuud väikemäletsejate ja sigade puhul ning piima tootmiseks kasutatavate loomade puhul;
- c) 10 nädalat alla kolme päeva vanustena sissetoodud kodulindude liha tootmise puhul;
- d) 6 nädalat munade tootmiseks kasutatavate kodulindude puhul.

2. Kui üleminekuaja alguses on ettevõttes mittemahepõllumajanduslikke loomi kooskõlas määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 14 lõike 1 punkti a alapunktiga iii, võib neist saadud tooteid käsitada mahepõllumajanduslikena kogu tootmisüksuse üheaegse ülemineku puhul, mis hõlmab elusloomi, karjamaid ja/või loomasööda kasvatamiseks kasutatavaid maa-alasid. Üleminekuaja kogupikkust olemasolevate loomade ja nende järglaste, karjamaade ja/või loomasööda kasvatamiseks kasutatava maa puhul võib lühendada 24 kuuni, kui loomi söödetakse põhiliselt tootmisüksuse toodetega.

3. Mesindustooteid võib mahepõllumajandusmeetodile viidates müüa ainult juhul, kui mahepõllumajandusliku tootmise eeskirju on täidetud vähemalt aasta jooksul.

4. Käesoleva määruse artikli 9 lõike 5 rakendamisel mesilate suhtes üleminekuajaga ei kohaldata.

5. Üleminekuajal tuleb vaha asendada mahepõllumajanduslikust mesindustusest pärineva vahaga.

▼M2*Artikkel 38a***Vesiviljelusloomade tootmine**

1. Vesiviljeluse tootmisüksuste, sh olemasolevate vesiviljelusloomade tootmise üksuste suhtes kohaldatakse järgmisi üleminekuajaga:

- a) 24 kuud rajatiste puhul, mida ei saa veest tühjendada, puhastada ega desinfitseerida;
- b) 12 kuud rajatiste puhul, mis on veest tühjendatud või kasutamata hoidud;

▼M2

- c) 6 kuud rajatiste puhul, mis on veest tühjendatud, puhastatud ja desinfitseeritud;
- d) 3 kuud avatud veekasutusega rajatiste, sealhulgas kahepoolmeliste molluskite kasvatamiseks kasutatavate rajatiste puhul.

2. Pädev asutus võib tagasiulatuvalt otsustada, et üleminekuageg hõlmab ka varasemat perioodi, mille puhul on olemas dokumendid selle kohta, et asjaomaseid rajatisi ei töödeldud või need ei puutunud kokku mahepõllumajanduslikus tootmises lubamatute toodetega.

▼B*6. PEATÜKK****Erandlikud tootmiseeskirjad***

1. jagu

Kliimaatiliste, geograafiliste või struktuuriliste piirangutega seotud erandlikud tootmiseeskirjad vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 22 lõike 2 punktile a

*Artikkel 39***Loomade lõastamine**

Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 22 lõike 2 punkti a tingimuste kohaldamisel võivad pädevad asutused lubada karja lõastamist väikeettevõtetes, kui karja ei ole võimalik hoida nende käitumuslike vajadustega sobivates rühmades, tingimusel et loomad pääsevad vastavalt artikli 14 lõikele 2 karjatamisperioodiks karjamaadele ning vähemalt kaks korda nädalas vabaõhualadele, kui karjatamine ei ole võimalik.

*Artikkel 40***Paralleelne tootmine**

1. Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 22 lõike 2 punkti a tingimuste kohaldamisel võib ettevõtja käitada samas piirkonnas mahepõllumajanduslikke ja mittemahepõllumajanduslikke tootmisüksusi:

- a) vähemalt kolmeaastast kasvatusperioodi vajavate mitmeaastaste kultuuride kasvatamisel, milles ei saa sorte kergelt eristada, kui on täidetud järgmised tingimused:
- i) kõnealune tootmine on osa ümberkorralduskavast, mille raames tootja võtab endale kindla kohustuse ning mis näeb ette asjaomase maa-ala viimase osa mahepõllumajandustootmisele ülemineku alustamist võimalikult lühikese aja jooksul, mis ühelgi juhul ei tohi olla pikem kui viis aastat;

▼B

- ii) on võetud kohased meetmed tagamaks, et igast asjaomastest üksusest saadud tooted hoitakse püsivalt eraldi;
  - iii) kontrolliasutusele või kontrollorganile teatatakse iga asjaomase toote saagikoristusest vähemalt 48 tundi ette;
  - iv) pärast saagikoristuse lõpetamist teavitab tootja kontrolliasutust või kontrollorganit asjaomastes üksustes koristatud saagi täpsetest kogustest ja toodete eraldi hoidmiseks võetud meetmetest;
  - v) pädev asutus on kiitnud heaks IV jaotise 1. ja 2. peatükis osutatud üleminekukava ja kontrollimeetmed; kõnealune heakskiit tuleb kinnitada igal ümberkorralduskava rakendamise algusele järgneval aastal;
- b) liikmesriikide pädevate asutustega kokku lepitud maa-alade puhul, mis on mõeldud põllumajandusuuringuteks või formaalseks põllumajandushariduseks, kui täidetakse punkti a alapunktides ii, iii, ja iv ning punkti v asjakohases osas sätestatud tingimusi;
- c) seemnete, taimse paljundusmaterjali ja istutusmaterjali tootmisel, kui täidetakse punkti a alapunktides ii, iii, ja iv ning punkti v asjakohases osas sätestatud tingimusi;
- d) üksnes karjatamiseks kasutatava rohumaal puhul.

2. Pädev asutus võib lubada põllumajandusuuringuid tegevatel või formaalset põllumajandusharidust andvatel ettevõtetel kasvatada sama liigi mahepõllumajanduslikke ja mittemahepõllumajanduslikke loomi, kui täidetakse järgmisi tingimusi:

- a) on võetud eelnevalt kontrolliasutusele või kontrollorganile teatatud meetmed, et tagada iga üksuse elusloomade, loomakasvatussaaduste, sõnniku ja sööda püsiv eraldi hoidmine;
- b) tootja teatab igast loomade või loomsete saaduste tarnimisest või müügist kontrolliasutusele või kontrollorganile ette;
- c) ettevõtja teatab kontrolliasutusele või kontrollorganile üksuste toodangu täpsed kogused koos kõigi tooteid identifitseerida võimaldavate tunnustega ning kinnitab toodete eraldi hoidmist tagavate meetmete võtmist.

*Artikkel 41***Mesindusüksuste majandamine tolmeldamise otstarbel**

Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 22 lõike 2 punkti a tingimuste kohaldamisel võib ettevõtja kasutada tolmeldamise otstarbel samas ettevõttes mahepõllumajanduslikke ja mittemahepõllumajanduslikke mesindusüksusi, kui täidetakse kõiki mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjade nõudeid, v.a mesilaste paigutust käsitlevad sätteid. Sel juhul ei tohi toodangut mahepõllumajanduslikuna müüa.

▼B

Ettevõtja hoiab alles käesoleva sätte kasutamist tõendavad dokumendid.

2. jagu

Mahepõllumajanduslike sisendite puudumisega seotud erandlikud tootmiseeskirjad vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 22 lõike 2 punktile b

*Artikkel 42***Mittemahepõllumajanduslike loomade kasutamine**

Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 22 lõike 2 punkti b tingimuste kohaldamisel ning pädeva asutuse eelneval loal

- a) võib karja esmakordsel moodustamisel, uuendamisel või taastamisel, kui mahepõllumajanduslikult kasvatatud kodulinde ei ole piisaval arvul saada, tuua mahepõllumajanduslikku linnukasvatuseksusse mittemahepõllumajanduslikult kasvatatud linde, tingimusel et munade tootmiseks mõeldud noorkanad ja liha tootmiseks mõeldud linnud on kuni kolme päeva vanused;
- b) võib kuni ►**M14** 31. detsembrini 2017 ◀ tuua mahepõllumajanduslikku kasvatuseksusse kuni 18 nädala vanuseid mittemahepõllumajanduslikult kasvatatud ja munade tootmiseks mõeldud noorkanu, kui mahepõllumajanduslikult kasvatatud noorkanu ei ole saada ning kui täidetakse 2. peatüki 3. ja 4. jaos kehtestatud asjakohaseid tingimusi.

▼M8*Artikkel 43*

Taimset ja loomset päritolu mittemahepõllumajandusliku proteiinsööda kasutamine kariloomade puhul

Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 22 lõike 2 punkti b tingimuste kohaldamisel ja juhul, kui ei ole võimalik saada ainult mahepõllumajanduslikku proteiinsööta, on lubatud taimset ja loomset päritolu mittemahepõllumajandusliku proteiinsööda kasutamine piiratud kogustes sigade ja kodulindude puhul.

▼M14

Mittemahepõllumajandusliku proteiinsööda maksimaalne lubatud osakaal 12-kuulisel ajavahemikul kõnealuste liikide puhul on 2015., 2016. ja 2017. kalendriaastal 5 %.

▼M8

Kõnealused kogused arvutatakse igal aastal põllumajandusest pärinevas söödas sisalduva kuivaine osakaaluna.

Ettevõtja hoiab alles käesoleva sätte kasutamise vajadust tõendavad dokumendid.

Artikkel 44

Mittemahepõllumajandusliku mesilasvaha kasutamine

Uute rajatiste puhul või üleminekuperioodil võib kasutada mittemahepõllumajanduslikku mesilasvaha ainult

- a) juhul, kui mahepõllumajanduslikust mesindusest pärinevat mesilasvaha ei ole turul saada;
- b) juhul, kui on tõendatud, et see ei ole saastunud mahepõllumajanduslikus tootmises lubamatute ainetega, ning
- c) tingimusel, et see on kaanetisvaha.

Artikkel 45

Muu kui mahepõllumajandusmeetodi abil saadud seemne või taimse paljundusmaterjali kasutamine

1. Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 22 lõike 2 punkti b tingimuste kohaldamisel

- a) võib kasutada mahepõllumajandusele ülemineku järgus olevast tootmisüksusest pärinevat seemet ja taimset paljundusmaterjali;
- b) võivad liikmesriigid juhul, kui punkti a ei saa kohaldada, lubada mittemahepõllumajandusliku seemne või taimse paljundusmaterjali kasutamist, kui neid ei ole mahepõllumajanduslikena saada. Mittemahepõllumajandusliku seemne ja seemnekartuli suhtes kohaldatakse siiski järgmiseid lõikeid 2 kuni 9.

2. Mittemahepõllumajandusliku seemne ja seemnekartuli kasutamine on lubatud, tingimusel et seemet või seemnekartulit ei ole töödeldud taimekaitsevahenditega, välja arvatud artikli 5 lõike 1 kohaselt töötlemisel kasutada lubatud taimekaitsevahendid, kui liikmesriigi pädev asutus ei ole nõukogu määruse 2000/29/EÜ⁽¹⁾ kohaselt ette näinud kõigi asjaomase liigi sortide keemilist töötlemist fütosanitaarsel otstarbel piirkonnas, kus seemet või seemnekartulit kavatakse kasutada.

3. X lisas on loetletud liigid, mille kohta on tehtud kindlaks, et kõigis ühenduse osades on nende jaoks saada piisavas koguses ja olulise arvu sortide jaoks mahepõllumajanduslikult toodetud seemet või seemnekartulit.

X lisas loetletud liikide kohta ei või anda lõike 1 punkti b kohaseid lube, välja arvatud juhul, kui see on õigustatud ühel lõike 5 punktis d osutatud põhjustest.

4. Liikmesriigid võivad delegeerida lõike 1 punktis b osutatud lubade andmise ülesande mõnele nende järelevalve all olevale riiklikule haldusasutusele või määruse (EÜ) nr 834/2007 artiklis 27 osutatud kontrolliasutustele või kontrollorganitele.

⁽¹⁾ EÜT L 169, 10.7.2000 lk 1.

▼B

5. Loa kasutada seemet või seemnekartulit, mis ei ole saadud mahepõllumajandusmeetodi abil, tohib anda ainult järgmistel juhtudel:

- a) artiklis 48 osutatud andmekogus ei ole registreeritud ühtegi selle liigi sorti, mida kasutaja soovib omandada;
- b) ükski tarnija, st ettevõtja, kes turustab teistele ettevõtjatele seemet või seemnekartulit, ei suuda seemet või seemnekartulit enne külvi või istutamist tarnida olukordades, kus kasutaja on tellinud seemne või seemnekartuli õigel ajal;
- c) sorti, mida kasutaja soovib omandada, ei ole artiklis 48 osutatud andmekogus, ning kasutaja suudab tõendada, et ükski sama liigi puhul registreeritud muudest võimalustest ei ole asjakohane ning luba on seetõttu tema tootmistegevuse seisukohalt oluline;
- d) loa andmine on õigustatud liikmesriigi pädeva asutuse heakskiidetud uurimistööks, väikese ulatusega välikatseteks või sordi säilitamiseks.

6. Luba antakse enne põllukultuuri külvamist.

7. Luba antakse ainult üksikasutajale üheks hooajaks korraga ning lubade andmise eest vastutav asutus või organ registreerib loa saanud seemne või seemnekartuli kogused.

8. Liikmesriigi pädev asutus võib erandina lõikest 7 anda kõigile kasutajatele üldloa

- a) teatava liigi jaoks juhul ja niivõrd, kui lõike 5 punktis a sätestatud tingimus on täidetud, või
- b) teatava sordi jaoks juhul ja niivõrd, kui lõike 5 punktis c sätestatud tingimused on täidetud.

Esimeses lõigus nimetatud load peavad olema artiklis 48 osutatud andmekogus täpselt märgitud.

9. Lubasid tohib anda ainult andmekogu ajakohastamiseks ettenähtud ajavahemike kaupa vastavalt artikli 49 lõikele 3.

3. jagu

Mahepõllumajandusliku loomakasvatuse korraldusega seotud eriprobleeme käsitlevad erandlikud tootmiseeskirjad vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 22 lõike 2 punktile d

Artikkel 46

Loomakasvatuse korraldusega seotud eriprobleemid

Täiskasvanud veiste lõplik nuumamine lihatootmise eesmärgil võib toimuda sisetingimustes, kui laudasoleku aeg ei moodusta üle ühe viienäädiku looma elueast, kuid ühelgi juhul ei tohi see kesta üle kolme kuu.

▼M1

3. a jagu

Töötlemisel spetsiifiliste toodete ja ainete kasutamist käsitlevad erandlikud tootmiseeskirjad vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 22 lõike 2 punktile e*Artikkel 46a***Mittemahepõllumajandusliku pärmiekstrakti lisamine**

Määruse 834/2007 artikli 22 lõike 2 punktis e sätestatud tingimustel on lubatud mahepõllumajandusliku pärimi tootmisel lisada substraadile kuni 5 % mittemahepõllumajanduslikku pärmiekstrakti või selle autolüsaati (arvutatud kuivaine osakaaluna), kui ettevõtjad ei suuda hankida mahepõllumajanduslikku pärmiekstrakti või selle autolüsaati.

Mahepõllumajandusliku pärimi või selle autolüsaadi kättesaadavus vaadatakse uuest läbi 31. detsembriks 2013, eesmärgiga nimetatud säte tühistada.

▼B

4. jagu

Katastroofiolukordadega seotud erandlikud tootmiseeskirjad vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 22 lõike 2 punktile f*Artikkel 47***Katastroofiolukord**

Pädev asutus võib ajutiselt lubada:

▼M16

a) haigustest või katastroofist tuleneva loomade suure suremuse korral looma- või linnukarja uuendamist või taastamist mittemahepõllumajanduslike loomade abil, kui mahepõllumajanduslikult kasvatatud loomi ei ole saada ja tingimusel, et mittemahepõllumajanduslike loomade suhtes kohaldatakse vastavat ülemineku perioodi;

▼B

b) haigustest või katastroofist tuleneva mesilaste suure suremuse korral mesilaste taastamist mittemahepõllumajanduslike mesilaste abil, kui mahepõllumajanduslike mesilaid ei ole saada;

c) üksiktootjatel kasutada mittemahepõllumajanduslikku sööta piiratud ajavahemikus ja konkreetsetes piirkonnas loomasööda kao või piirangute kehtestamise korral eelkõige erandlike ilmastikutingimuste, nakkushaiguste puhangu, mürgiste ainete saastumise või tulekahjude tõttu;

d) mesilaste söötmist mahepõllumajandusliku mee, mahepõllumajandusliku suhkru või mahepõllumajandusliku suhkruisrupiga kauakestvate erandlike ilmastikutingimuste või katastroofiolukorra puhul, mis kahjustavad nektari või leheme tootmist;

▼ M7

- e) vääveldioksiidi kasutamine kuni maksimumsisalduseni, mis kinnitatakse vastavalt määruse (EÜ) nr 606/2009 I lisa B osale, kui erakordsed ilmatingimused asjaomasel saagiaastal halvendavad mahepõllumajanduslike viinamarjade sanitaarset seisundit bakteriaalsete või seenhaigustega konkreetses geograafilises piirkonnas ning sunnivad veinivalmistajaid kasutama rohkem vääveldioksiidi kui eelmistel aastatel, et saavutada võrreldav lõpptoode;

▼ M16

- f) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 508/2014⁽¹⁾ artikli 57 lõike 1 punktides a–d loetletud põhjustest tuleneva vesiviljelusloomade suure suurema korral looma- või linnukarja uuendamist või taastamist mitterahepõllumajanduslike loomade abil, kui mahepõllumajanduslikult kasvatatud loomi ei ole saada ja tingimusel, et vähemalt viimast kahte kolmandikku tootmistsükli kestusest juhitakse mahepõllumajandusliku tootmise põhimõtetest lähtuvalt.

▼ M7

Pädeva asutuse loa saamisel hoiavad üksikettevõtjad alles ülalkirjeldatud erandi kasutamist tõendavad dokumendid. Liikmesriigid teatavad esimese lõigu punktide c ja e kohaselt lubatud eranditest üksteisele ja komisjonile.

▼ B*7. PEATÜKK****Seemne andmekogu****Artikkel 48***Andmekogu**

1. Iga liikmesriik tagab, et võetakse kasutusele arvutipõhine andmekogu, kus loetletakse tema territooriumil saadaoleva mahepõllumajanduslikult toodetud seemne ja seemnekartuli sordid.
2. Andmekogu haldab liikmesriigi pädev asutus või liikmesriigi poolt selleks määratud asutus või organ (edaspidi „andmekogu haldaja”). Liikmesriigid võivad selleks määrata teises riigis asuva ametiasutuse või eraõigusliku asutuse.
3. Iga liikmesriik teatab komisjonile ja teistele liikmesriikidele, milline ametiasutus või eraõiguslik asutus on määratud andmekogu haldajaks.

*Artikkel 49***Registreerimine**

1. Mahepõllumajandusmeetodi abil toodetud seemne või seemnekartuli kättesaadavad sordid registreeritakse artiklis 48 osutatud andmekogus tarnija taotlusel.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta määrus (EL) nr 508/2014 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2328/2003, (EÜ) nr 861/2006, (EÜ) nr 1198/2006 ja (EÜ) nr 791/2007 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1255/2011 (ELT L 149, 20.5.2014, lk 1).

▼B

2. Sorte, mis ei ole andmekogus registreeritud, käsitatakse vastavalt artikli 45 lõikele 5 mittesaadaolevana.

3. Iga liikmesriik määrab ajavahemiku, millal toimub tema riigi territooriumil viljeldavate liikide või liigirühmade andmekogu iga-aastane korrapärane ajakohastamine. Andmekogu peab sisaldama seda otsust käsitlevat teavet.

*Artikkel 50***Registreerimistingimused**

1. Registreerimiseks peab tarnija:
  - a) tõendama, et tema või viimase ettevõtja suhtes, kui tarnija kaupleb ainult eelnevalt pakitud seemne või seemnekartuliga, kohaldatakse määruse (EÜ) nr 834/2007 artiklis 27 nimetatud kontrollisüsteemi;
  - b) tõendama, et turuleviidav seeme või seemnekartul vastab seemne ja seemnekartuli suhtes kohaldatavatele üldnõuetele;
  - c) tegema kättesaadavaks kogu käesoleva määruse artikli 51 alusel nõutava teabe ning võtma kohustuse ajakohastada kõnealust teavet andmekogu haldaja taotluse korral või igal ajal, kui ajakohastamine on vajalik teabe usaldusväärsuse tagamiseks.
2. Andmekogu haldaja võib liikmesriigi pädeva asutuse nõusolekul tagasi lükata pakkuja registreerimistaotluse või kustutada juba tehtud sissekande, kui pakkuja ei täida lõikes 1 sätestatud nõudeid.

*Artikkel 51***Registreeritud andmed**

1. Artiklis 48 osutatud andmekogus on iga registreeritud sordi ja iga tarnija kohta järgmised andmed:
  - a) liigi teaduslik nimetus ja sordinimi;
  - b) tarnija või tema esindaja nimi ja kontaktandmed;
  - c) paikkond, kuhu tarnija saab seemne või seemnekartuli kasutajale tarnida tavapärase tarneajaga;
  - d) riik või piirkond, kus sort on katsetatud ning kinnitatud nõukogu direktiivis 2002/53/EÜ (ühise põllumajandustaimesorvide kataloogi kohta)⁽¹⁾ ja nõukogu direktiivis 2002/55/EÜ (kõögiviljaseemne turustamise kohta)⁽²⁾ määratletud ühistesse põllumajandustaimede ja kõögiviljasortide kataloogidesse kandmiseks;
  - e) kuupäev, millest alates on seeme või seemnekartul kättesaadav;
  - f) ettevõtja kontrollimise eest vastutava, määruse (EÜ) nr 834/2007 artiklis 27 osutatud kontrolliasutuse või kontrollorgani nimi ja/või koodnumber.

⁽¹⁾ EÜT L 193, 20.7.2002, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 193, 20.7.2002, lk 33.

▼B

2. Kui mõni registreeritud sortidest ei ole enam kättesaadav, teatab tarnija sellest viivitamata andmekogu haldajale. Muudatused kantakse andmekogusse.

3. Peale lõikes 1 nimetatud andmete sisaldab andmekogu X lisas loetletud liikide nimekirja.

*Artikkel 52***Teabe kättesaadavus**

1. Artiklis 48 osutatud andmekogus sisalduv teave on seemne ja seemnekartuli kasutajatele ja üldsusele Interneti kaudu tasuta kättesaadav. Liikmesriigid võivad teha otsuse, et määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 28 lõike 1 punkti a kohaselt oma tegevusest teatanud kasutajad saavad taotluse korral andmekogu haldajalt väljavõtte ühe või mitme liigirühma andmetega.

2. Liikmesriigid tagavad, et kõigile lõikes 1 osutatud kasutajatele antakse vähemalt kord aastas teavet süsteemi ja selle kohta, kuidas andmekogust teavet saata.

*Artikkel 53***Registreerimistasu**

Iga sissekande kohta võib sisse nõuda tasu, mis vastab teabe artiklis 48 osutatud andmekogusse kandmise ja haldamise kuludele. Liikmesriigi pädev asutus kinnitab andmekogu haldaja poolt võetava tasu suuruse.

*Artikkel 54***Aastaaruanne**

1. Artikliga 45 ettenähtud korras lube andma määratud asutused või organid registreerivad kõik load ning teevad selle teabe kättesaadavaks liikmesriigi pädevale asutusele ja andmekogu haldajale esitatavas aruandes.

Aruanne sisaldab artikli 45 lõikega 5 ettenähtud korras loa saanud liikide kohta järgmisi andmeid:

- a) liigi teaduslik nimetus ja sordinimi;
- b) loa andmise põhjendus viitega artikli 45 lõike 5 punktile a, b, c või d;
- c) lubade üldarv;
- d) asjaomase seemne või seemnekartuli üldkogus;
- e) keemiline töötlemine fütosanitaarsel eesmärgil, nagu on nimetatud artikli 45 lõikes 2.

2. Artikli 45 lõikega 8 ettenähtud korras antud lubade kohta sisaldab aruanne käesoleva artikli lõike 1 teise lõigu punktis a nimetatud teavet ning lubade kehtivusaega.

▼B*Artikkel 55***Kokkuvõttev aruanne**

Liikmesriigi pädev asutus kogub igal aastal enne 31. märtsi aruanded kokku ning saadab komisjonile ja teistele liikmesriikidele kokkuvõtva aruande, mis hõlmab liikmesriigi kõiki eelmise kalendriaasta lube. Aruanne hõlmab artiklis 54 nimetatud teavet. Kõnealune teave tuleb avaldada artiklis 48 osutatud andmekogus. Pädev asutus võib aruannete kogumise ülesande edasi anda andmekogu haldajale.

*Artikkel 56***Taotluse korral antav teave**

Liikmesriigi või komisjoni taotluse korral tehakse teistele liikmesriikidele ja komisjonile teatavaks üksikjuhtumitel antud lubade üksikasjalikud andmed.

III JAOTIS

MÄRGISTUS*1. PEATÜKK***▼M3***Euroopa Liidu mahepõllumajandusliku tootmise logo**Artikkel 57***ELi mahetoote logo**

Kooskõlas määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 25 lõikega 3 vastab Euroopa Liidu mahepõllumajandusliku tootmise logo (edaspidi „ELi mahetoote logo”) käesoleva määruse XI lisa A osas esitatud näidisele.

▼M4

ELi mahetoote logo kasutatakse märgistamiseks ainult siis, kui asjaomase toote on vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007, komisjoni määruse (EÜ) nr 1235/2008 ⁽¹⁾ ja käesoleva määruse nõuetele tootnud ettevõtja, kes täidab määruse (EÜ) nr 834/2007 artiklites 27, 28, 29, 32 ja 33 osutatud kontrollistüsteemi nõudeid.

▼B*Artikkel 58***Koodnumbri ja päritolukoha tähistuse kasutamise tingimused**

1. Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 24 lõike 1 punktis a osutatud kontrolliasutuse või kontrollorgani märgistus

- a) algab liikmesriiki või kolmandat riiki tähistava lühendiga vastavalt rahvusvahelisele kahetäheliste riigikoodide standardile ISO 3166 (Maade ja nende jaotiste nimetuste tähistused);

⁽¹⁾ ELT L 334, 12.12.2008, lk 25.

▼ M3

- b) sisaldab määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 23 lõikes 1 osutatud mõistet, mis loob seose käesoleva määruse XI lisa B osa punkti 2 kohase mahepõllumajandusliku tootmismeetodiga;
- c) sisaldab viitenumbrit, mille määrab komisjon või liikmesriigi pädev asutus käesoleva määruse XI lisa B osa punkti 3 kohaselt, ning
- d) asub juhul, kui märgistusel kasutatakse ELi mahetoote logo, ELi logoga samal vaateväljal.

▼ B

- 2. Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 24 lõike 1 punktis c osutatud märgede toodete koostisosadeks olevate põllumajanduslike toorainete tootmiskoha kohta asub vahetult lõikes 1 nimetatud koodnumbri all.

*2. PEATÜKK**Sööda märgistamise erinõuded***▼ M8***Artikkel 59***Reguleerimisala, kaubamärkide ja müüginimetuste kasutamine**

Käesolevat peatükki ei kohaldata lemmikloomatoidu ega karuslooma-sööda suhtes.

Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 23 lõikes 1 osutatud märgist sisalduvaid kaubamärke ja müüginimetusi võib kasutada ainult siis, kui kõik taimset ja loomset päritolu koostisosad on saadud mahepõllumajanduslikul tootmismeetodil ning vähemalt 95 % toote kuivainest koosneb kõnealustest koostisosadest.

*Artikkel 60***Töödeldud sööda märgistused**

1. Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 23 lõikes 1 osutatud mõisteid ja ELi mahetoote logo võib töödeldud sööda puhul kasutada tingimusel, et kõik järgmised nõuded on täidetud:

- a) töödeldud sööt vastab määruse (EÜ) nr 834/2007 sätetele ning loomasööt eelkõige kõnealuse määruse artikli 14 lõike 1 punkti d alapunktidele iv ja v või vesiviljelusloomasööt artikli 15 lõike 1 punktidele d ning artiklile 18;
- b) töödeldud sööt vastab käesoleva määruse sätetele ning eelkõige artiklitele 22 ja 26;
- c) kõik töödeldud sööda taimset ja loomset päritolu koostisosad on saadud mahepõllumajanduslikul tootmismeetodil;
- d) vähemalt 95 % toote kuivainest koosneb mahepõllumajanduslikest põllumajandustoodetest.

▼M8

2. Kui lõike 1 punktides a ja b kehtestatud nõuetest ei tulene teisiti, on toodete puhul, mille koostises on mitmesugustes kogustes mahepõllumajanduslikul meetodil toodetud ja/või mahepõllumajandusele ülemineku järgus toodetest saadud söödamaterjale ja/või kõnealuse määruse artiklis 22 osutatud tooteid, lubatud järgmine märge:

„võib kasutada mahepõllumajanduses kooskõlas määrustega (EÜ) nr 834/2007 ja (EÜ) nr 889/2008”.

▼B*Artikkel 61***Töödeldud sööda märgistuste kasutamise tingimused**

1. Artiklis 60 sätestatud märgistus:
  - a) erineb nõukogu direktiivi 79/373/EMÜ ⁽¹⁾ artiklis 5 või direktiivi 96/25/EÜ ⁽²⁾ artikli 5 lõikes 1 osutatud sõnastusest;
  - b) ei tohi olla esitatud niisuguse värvuse, vormingu ja kirjagarnituuri abil, mis tõmbaks sellele rohkem tähelepanu kui vastavalt direktiivi 79/373/EMÜ artikli 5 lõike 1 punktis a või direktiivi 96/25/EÜ artikli 5 lõike 1 punktis b esitatud loomasööda kirjeldus või nimetus;
  - c) esitatakse samas nägemisväljas kuivaine massi näiduga, mis viitab:
    - i) mahepõllumajandusmeetodil toodetud söödamaterjali-(de) protsendimäärale;
    - ii) mahepõllumajandusele ülemineku järgus olevatest toodetest saadud söödamaterjali(de) protsendimäärale;
    - iii) punktidega i ja ii hõlmamata söödamaterjali(de) protsendimäärale;
    - iv) põllumajandusliku päritoluga loomasööda koguprotsendimäärale;
  - d) esitatakse koos mahepõllumajandusmeetodil toodetud söödamaterjalide nimistuga;
  - e) esitatakse koos mahepõllumajandusele ülemineku järgus olevatest toodetest saadud söödamaterjalide nimistuga.
2. Artiklis 60 sätestatud märgistuse juures võib samuti olla viide nõudele kasutada söötasid kooskõlas artiklitega 21 ja 22.

⁽¹⁾ EÜT L 86, 6.4.1979, lk 30.

⁽²⁾ EÜT L 125, 23.5.1996, lk 35.

▼B

3. PEATÜKK

Muud mürgistamise erinõuded

Artikkel 62

Mahepõllumajandusele ülemineku järgus olevad taimset päritolu tooted

Mahepõllumajandusele ülemineku järgus olevatele taimsetele toodetele võib olla märgitud „mahepõllumajandusele ülemineku järgus olev toode”, kui:

- a) enne saagikoristust on kohaldatud üleminekuajaga vähemalt 12 kuud;
- c) kõnealune märg ei ole esitatud niisuguse värvuse, suuruse ja kirjaviiisi abil, mis tõmbaks sellele rohkem tähelepanu kui toote müüginimetuse, ning kogu märg on esitatud võrdse suurusega tähtedega;
- d) toode sisaldab ainult ühte põllumajandusest pärinevat taimset koostisosa;
- e) kõnealune märg on seotud määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 27 lõikes 10 osutatud kontrollorgani või kontrolliasutuse koodnumbriga.

IV JAOTIS

KONTROLLIMINE

1. PEATÜKK

Minimaalsed kontrollinõuded

Artikkel 63

Kontrollikord ja ettevõtja kohustus

1. Kontrollikorra esmakordsel rakendamisel koostab ettevõtja ja hoiab alles:

- a) üksuse ja/või tööruumide ja/või tegevuse täieliku kirjelduse;
- b) kõik meetmed, mida kavandatakse mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjade täitmise tagamiseks üksuse ja/või tööruumide ja/või tegevuse tasandil;
- c) ettevaatusabinõud, mida kavandatakse selleks, et vähendada lubamatute toodete või ainetega saastumise ohtu, ning ladustamiskohtades ja ettevõtja tootmisahelas võetavad puhastusmeetmed;

▼M6

- d) kasutatud tootmismeetodi eripära kirjelduse, kui ettevõtja kavatses taotleda artikli 68 lõike 2 kohaseid tõendavaid dokumente.

▼B

Vajaduse korral võivad esimeses lõigus ettenähtud kirjeldus ja meetmed moodustada osa ettevõtja loodud kvaliteedisüsteemidest.

▼B

2. Lõikes 1 osutatud kirjeldus ja meetmed peavad sisalduma deklaratsioonis, millele on alla kirjutatud vastutav ettevõtja. Lisaks peab deklaratsioon sisaldama ettevõtja kohustust:

- a) sooritada toiminguid vastavalt mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjadele;
- b) nõustuda rikkumiste või eeskirjade eiramiste korral mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjades ettenähtud meetmete rakendamisega;
- c) nõustuda toote ostjaid kirjalikult teavitama tagamaks, et asjaomastelt toodetelt eemaldatakse mahepõllumajandusmeetodile viitavad märgised;

▼M9

- d) juhul, kui asjaomase liikmesriigi loodud kontrollsüsteemi kohaselt kontrollivad ettevõtjat ja/või tema allhankijaid mitu kontrolliasutust või kontrollorganit, anda nõusolek selleks, et kõnealused asutused või organid vahetavad omavahel teavet;
- e) juhul, kui ettevõtja ja/või tema allhankijad vahetavad oma kontrolliasutusi või kontrollorganit, anda nõusolek selleks, et kontrollitoimikud edastatakse uuele kontrolliasutusele või kontrollorganile;
- f) juhul, kui ettevõtja lõpetab oma liikmestaatuse kontrollsüsteemis, anda nõusolek selleks, et viivitamata teavitatakse asjaomaseid pädevaid asutusi ja kontrolliasutusi või kontrollorganeid;
- g) juhul, kui ettevõtja lõpetab oma liikmestaatuse kontrollsüsteemis, anda nõusolek selleks, et kontrollitoimikut säilitatakse vähemalt viis aastat;
- h) nõustuma teavitama asjakohast/asjakohaseid kontrolliasutust või -asutusi või kontrollorganit või -organeid viivitamata kõigist eeskirjade eiramistest või rikkumistest, mis mõjutavad nende toote või teistelt ettevõtjatelt või allhankijatelt saadud mahepõllumajanduslike toodete mahepõllumajanduslikku seisundit.

▼B

Kontrollorgan või kontrolliasutus peab kontrollima esimeses lõigus sätestatud deklaratsiooni ning koostama akti võimalike puuduste ja mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjade täitmata jätmise kohta. Ettevõtja peab andma aktile kaasallkirja ning võtma vajalikud parandusmeetmed.

3. Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 28 lõike 1 kohaldamisel peab ettevõtja teatama pädevale asutusele järgmised andmed:

- a) ettevõtja nimi ja aadress;
- b) tootmistegevuse koht ja vajaduse korral külvipinnad (maakatastri andmed);
- c) tootmistegevuse ja toodete laad;
- d) ettevõtja kohustus teha toiminguid vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 ja käesoleva määruse sätetele;
- e) põllumajandusettevõtte puhul kuupäev, millest alates lakkas tootja asjakohastel külvipindadel kasutamast mahepõllumajanduslikus tootmises lubamatuid tooteid;
- f) heakskiidetud kontrolliasutuse nimi, kellele ettevõtja on andnud oma ettevõtte kontrollimise õiguse, kui liikmesriik on rakendanud kontrollisüsteemi selliste asutuste heakskiitmise teel.

▼B*Artikkel 64***Kontrollikorra muutmine**

Vastutav ettevõtja teatab kontrolliasutusele või kontrollorganile õigel ajal kõigist kirjelduse või artiklis 63 osutatud meetmete ning artiklites 70, 74, 80, 82, 86 ja 88 sätestatud kontrollikorra muudatustest.

*Artikkel 65***Kontrollkäigud**

1. Kontrolliasutus või kontrollorgan teeb kõigisse ettevõtetesse vähemalt kord aastas kontrollkäigu.

▼M9

2. Kontrolliasutus või kontrollorgan võtab proove ja analüüsib neid, et tuvastada mahepõllumajanduslikus tootmises lubamatute toodete kasutamist, kontrollida, kas tootmistehnoloogia ei ole vastuolus mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjadega, või et tuvastada mahepõllumajanduslikus tootmises keelatud toodete poolt tekitatud võimalikku saastumist. Kontrolliasutuse või kontrollorgani võetavate ja analüüsivate proovide arv vastab igal aastal vähemalt 5 protsendile tema kontrolli alla kuuluvate ettevõtjate arvust. Nende ettevõtjate valim, kelle juurest tuleb proove võtta, põhineb üldisel hinnangul mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjade mittetäitmise ohu kohta. Üldise hinnangu puhul tuleb võtta arvesse kõiki tootmis-, ettevalmistus- ja turustusetappe.

Kontrolliasutus või kontrollorgan võtab proove ja analüüsib neid iga kord, kui tekib kahtlus mahepõllumajanduslikus tootmises lubamatute toodete või tootmisviiside kasutamise kohta. Sel juhul võetavate ja analüüsivate proovide miinimumarvu ei kohaldata.

Kontrolliasutus või kontrollorgan võib toodetest proove võtta ja neid analüüsida ka muul juhul, et tuvastada mahepõllumajanduslikus tootmises lubamatute toodete kasutamist, kontrollida, kas tootmistehnoloogia ei ole vastuolus mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjadega, või et tuvastada mahepõllumajanduslikus tootmises keelatud toodete poolt tekitatud võimalikku saastumist.

▼B

3. Iga kontrollkäigu kohta tuleb koostada kontrollakt, millel on üksuse vastutava isiku või tema esindaja kaasallkiri.

4. Kontrolliasutus või kontrollorgan teeb peamiselt ette teatamata ka pistelisi kontrollkäike, lähtudes üldisest hinnangust mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjade mittetäitmise ohu kohta, võttes arvesse vähemalt eelmiste kontrollide tulemusi, asjaomaste toodete kogust ja toodete vahetussemineku ohtu.

*Artikkel 66***Raamatupidamisdokumendid**

1. Lao- ja finantsarvestuse dokumente tuleb hoida üksuses või tööruumides ning need peavad võimaldama ettevõtjal identifitseerida ja kontrolliasutusel või kontrollorganil välja selgitada:

a) toodete tarnija ning juhul, kui tegemist on eri isikuga, müüja või eksportija;

▼B

- b) üksusesse toodavad mahepõllumajandustooted ja vajadusel kõik ostetud materjalid ja nende kogused ning nende materjalide kasutamise ja vajaduse korral segasööda koostise;
  - c) tööruumides ladustatud mahepõllumajandustooted ja nende kogused;
  - d) kõik üksusest või esimese kaubasaaja tööruumidest või ladustamisrajatistest väljasaadetud tooted, nende kogused ja kaubasaajad või juhul, kui on tegemist eri isikutega, siis ostjad, kes ei ole lõpptarbijad;
  - e) ettevõtjate puhul, kes niisuguseid mahepõllumajandustooteid ei ladusta ega käitle, müüdnud ja ostetud mahepõllumajandustooted ja nende kogused, ning tarnijad ja juhul, kui tegemist on eri isikutega, siis müüjad või eksportijad ja ostjad ning juhul, kui tegemist on eri isikutega, siis kaubasaajad.
2. Ühtlasi peavad raamatupidamisdokumendid sisaldama mahepõllumajandustoodete vastuvõtmisel tehtud kontrolli tulemusi ja muud teavet, mida kontrolliasutus või kontrollorgan põhjalikuks kontrolliks vajab. Raamatupidamisaruannetes esitatud andmed peavad olema dokumentaalselt tõendatud. Raamatupidamisaruannetes peab kajastuma tootmise sise- ja väljundite bilanss.
3. Kui ettevõtja käitab samas piirkonnas mitut tootmisüksust, tuleb minimaalseid kontrollinõudeid rakendada ka mittemahepõllumajanduslike toodete üksuste ja sisendtoodete ladustamisruumide suhtes.

*Artikkel 67***Juurdepääs rajatistele**

- 1. Ettevõtja peab
  - a) võimaldama kontrolliasutusele või kontrollorganile kontrollimiseks juurdepääsu kõigile tootmisüksuse osadele ja tööruumidele ning raamatupidamisele ja tõendavatele alusdokumentidele;
  - b) esitama kontrolliasutusele või kontrollorganile kontrollimiseks põhjendatult vajaliku teabe;
  - c) esitama kontrolliasutuse või kontrollorgani vastaval taotlusel oma kvaliteediprogrammide tulemused.
- 2. Lisaks lõikes 1 kehtestatud nõuetele peavad importijad ja esimesed kaubasaajad esitama imporditud saadetiste kohta artiklis 84 osutatud teabe.

▼M6*Artikkel 68***Tõendavad dokumendid**

- 1. Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 29 lõike 1 kohaldamisel kasutavad kontrolliasutused ja kontrollorganid käesoleva määruse XII lisas sätestatud tõendavate dokumentide näidist.

▼M9

Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 29 lõikes 3 osutatud elektroonilise sertifitseerimise korral ei ole allkiri tõendava dokumendi lahtris 8 nõutav, kui võltsimiskindel elektrooniline meetod võimaldab tõendava dokumendi autentsust näidata muul viisil.

▼M6

2. Kui lõikes 1 osutatud kontrolliasutuste ja kontrollorganite kontrollitav ettevõtja kõnealuste asutuste näidatud ajavahemiku jooksul seda taotleb, esitavad kontrolliasutused ja kontrollorganid täiendavad tõendavad dokumendid, mis XIIa lisas sätestatud näidise alusel tõendavad kasutatud tootmismeetodi eripära.

Tõendavate dokumentide taotlused sisaldavad XIIa lisas sätestatud näidise lahtris 2 vastavat kannet, mis on loetletud XIIB lisas.

▼B*Artikkel 69***Müüja kinnitus**

Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 9 lõike 3 kohaldamisel võib müüja kinnitus selle kohta, et tooteid ei ole toodetud GModest ega GMode abil, järgida käesoleva määruse XIII lisas sätestatud näidist.

*2. PEATÜKK****Põllumajandusettevõttes toodetud või kogutud taimede ja taimsete saaduste spetsiifilised kontrollinõuded****Artikkel 70***Kontrollikord**

1. Artikli 63 lõike 1 punktis a osutatud üksuse täielik kirjeldus:
  - a) koostatakse ka juhul, kui ettevõtja tegevus piirdub looduslike taimede kogumisega;
  - b) annab ülevaate ladustamis- ja tootmisruumidest, maatükkidest ja/või kogumispiirkondadest ning vajaduse korral teatavate töötlemis- ja/või pakendamistoimingute tegemise kohtadest, ning
  - c) sisaldab kuupäeva, mil asjaomastel maatükkidel ja/või asjaomastes kogumispiirkondades kasutati viimati tooteid, mille kasutamine ei ole kooskõlas mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjadega.
2. Looduslike taimede kogumise korral peavad artikli 63 lõike 1 punktis b osutatud meetmed hõlmama mis tahes kolmandate isikute antud tagatise, mida ettevõtja võib esitada tagamaks, et järgitakse määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 12 lõike 2 sätteid.

*Artikkel 71***Teabevahetus**

Ettevõtja peab igal aastal enne kontrolliasutuse või kontrollorgani määratud kuupäeva esitama kontrolliasutusele või kontrollorganile oma taimekasvatussaaduste tootmise plaani maatükkide kaupa.

▼ B*Artikkel 72***Taimekasvatuse andmete registreerimine**

Andmed taimekasvatuse kohta koondatakse registrisse ning need peavad kontrolliasutustele või kontrollorganitele ettevõttes alati kättesaadavad olema. Lisaks artiklis 71 nõutule peavad need andmed sisaldama vähemalt järgmist teavet:

- a) teave väetise kasutamise kohta: kasutamise kuupäev, väetise liik ja kogus, asjaomased kõlvikud;
- b) teave taimekaitsevahendite kasutamise kohta: töötlemise põhjus ja kuupäev, vahendi liik, töötlemismeetod;
- c) teave põllumajandustootmise sisendite ostmise kohta: kuupäev, ostetud toote liik ja kogus;
- d) teave saagi kohta: mahepõllumajandusliku või üleminekujärgus saagi koristamise kuupäev, saagi liik ning kogus.

*Artikkel 73***Mitu sama ettevõtja majandatavat tootmisüksust**

Kui ettevõtja käitab samas piirkonnas mitut tootmisüksust, tuleb käesoleva jaotise 1. ja 2. peatükis sätestatud üldisi ja spetsiifilisi kontrollinõudeid rakendada ka mittemahepõllumajanduslike taimede tootmisüksuste ja põllumajanduslike sisendite ladustamisruumide suhtes.

▼ M2*2.a PEATÜKK****Spetsiifilised kontrollinõuded merevetikatele****Artikkel 73a***Merevetikate kontrollikord**

Spetsiaalselt merevetikate suhtes kohaldatava kontrollisüsteemi esmakordsel rakendamisel peab artikli 63 lõike 1 punktis a osutatud tootmis-koha täielik kirjeldus sisaldama järgmist:

- a) maismaal ja meres asuvate rajatiste täielik kirjeldus;
- b) vajaduse korral keskkonnamõju hinnang, millele on osutatud artikli 6b lõikes 3;
- c) vajaduse korral säästva majandamise kava, millele on osutatud artikli 6b lõikes 4;
- d) looduslike merevetikate puhul rannikul ja meres asuvate kogumisalade täielik kirjeldus ja kaart ning selliste maismaal asuvate alade täielik kirjeldus ja kaart, kus toimub kogumisjärgne tegevus.

*Artikkel 73b***Merevetikate tootmist käsitlevate andmete registreerimine**

1. Ettevõtja koondab andmed merevetikate tootmise kohta registrisse ning need on kontrolliasutustele või kontrollorganitele ettevõttes alati kättesaadavad. Register sisaldab vähemalt järgmist teavet:

- a) liikide nimekiri, väljapüügi kuupäev ja saagi kogus;

▼M2

- b) väetise kasutamise kuupäev ning kasutatud väetise liik ja kogus.
2. Looduslike merevetikate kogumise puhul sisaldab register ka järgmist teavet:
- a) varasemat väljapüüki käsitlevad andmed iga liigi ja iga kasvuala puhul;
- b) saagi prognoositud kogus hooaja kohta;
- c) väljapüügialuste võimalikud reostusallikad;
- d) iga kasvuala jätkusuutlik aastasaak.

▼B*3. PEATÜKK****Loomakasvatusest pärit loomade ja loomsete saaduste kontrollinõuded****Artikkel 74***Kontrollikord**

1. Spetsiaalselt loomakasvatuse suhtes kohaldatava kontrollisüsteemi esmakordsel rakendamisel peab artikli 63 lõike 1 punktis a osutatud üksuse täielik kirjeldus sisaldama:
- a) loomakasvatushoonete, karjamaa, vabaõhualade jms ning vajaduse korral loomakasvatussaaduste ladustamise, pakendamise ja töötlemise ruumide täielikku kirjeldust; loomakasvatustooteid, tooraineid ja sisendeid;
- b) laudasõnniku hoiurajatiste täielikku kirjeldust.
2. Artikli 63 lõike 1 punktis b osutatud meetmed peavad hõlmama:
- a) kontrollorgani või kontrolliasutusega kooskõlastatud laudasõnniku laotusplaani koos taimekasvatuseks ettenähtud maa-alade täieliku kirjeldusega;
- b) vajadusel seoses sõnniku laotamisega artikli 3 lõikes 3 osutatud kirjalikke lepinguid teiste mahepõllumajandusliku tootmise eeskirju täitvate ettevõtetega;
- c) mahepõllumajandusliku loomakasvatuseksuse majandamisplaani.

*Artikkel 75***Elusloomade märgistamine**

Elusloomad märgistatakse püsivalt, igale liigile kohandatud meetodil, mis näeb ette suurte imetajate märgistamist üksikaaval ning kodulindude ja väikeimetajate märgistamist üksikaaval või partiide kaupa.

▼B*Artikkel 76***Elusloomade andmete registreerimine**

Andmed elusloomade kohta koondatakse registrisse ning need peavad kontrollivatele ametiasutustele või kontrolliasutusele ettevõttes alati kättesaadavad olema. Kõnealused andmed peavad andma looma- või linnukarja majandamissüsteemi täieliku kirjelduse, mis sisaldab vähemalt järgmist teavet:

- a) teave ettevõttesse toodavate loomade kohta: päritolu ja saabumise kuupäev, üleminekuage, eristusmärk ja veterinaarandmed;
- b) teave ettevõttest välja viidavate elusloomade kohta: vanus, loomade arv, kaal tapmise korral, eristusmärk ja sihtkoht;
- c) andmed loomade kao kohta koos põhjendustega;
- d) teave sööda kohta: liik, kaasa arvatud söödalisandid, mitmesuguste koostisosade osakaal ratsioonides ning vabaaladele pääsemise ajad, piirangute korral rändkarjatamise ajad;
- e) teave haiguste ennetamise, ravi ja veterinaarhoolduse kohta: ravi kuupäev, diagnoosi üksikasjad, annused, ravimi liik, kasutatavad farmakoloogilised toimeained, ravimeetod ning veterinaararsti määratud veterinaarhooldus koos põhjendustega ning enne loomakasvatussaaduste mahepõllumajanduslike toodetena turustamist kohaldatav keeluaeg.

*Artikkel 77***Loomade veterinaaravimite kontrollimeetmed**

Veterinaaravimite kasutamise korral tuleb enne loomade või loomsete saaduste mahepõllumajandusliku toodangu turustamist teatada kontrolliasutusele või kontrollorganile artikli 76 punkti e kohane teave. Ravitud loomad tuleb selgelt identifitseerida – suurte imetajate puhul üksikshaaval ning kodulindude, väikeimetajate ja mesilaste puhul üksikshaaval või partiide või tarude kaupa.

*Artikkel 78***Spetsiifilised kontrollinõuded mesinduses**

1. Mesinik annab kontrolliasutusele või kontrollorganile asjakohases mõõtkavas kaardi, millele on märgitud tarude asukohad. Kui vastavalt artikli 13 lõikele 2 ei ole piirkondi kindlaks määratud, esitab mesinik kontrolliasutusele või kontrollorganile asjakohased dokumendid ja tõendusmaterjali, vajaduse korral ka nõuetekohased analüüsid, mille kohaselt tema mesilasperede kasutusala vastavad käesoleva määruse tingimustele.

2. Mesila päevikusse kantakse järgmine teave söötmise kohta: sööda liik, kuupäevad, kogused ning tarud, kus seda on kasutatud.

▼B

3. Veterinaarravimite kasutamise korral registreeritakse täpselt ravimi liik (k.a farmakoloogiline toimeaine), samuti diagnoosi üksikasjad, annused, manustamisviis, ravi kestus ja seaduslik keeluaeg ning sellest teatatakse kontrolliasutusele või kontrollorganile enne toodete turustamist mahepõllumajandusliku toodanguna.

4. Mesila asukoht ning tarude märgistamisandmed kantakse registrisse. Kontrolliasutust või kontrollorganit teavitatakse mesilate üleviimisest teise kohta kontrolliasutuse või kontrollorganiga kokkulepitud aja jooksul.

5. Erilise hoolega tagatakse mesindussaaduste nõuetekohane vurrutamine, töötlemine ja hoiustamine. Kõik kõnealuste nõuete täitmiseks võetavad meetmed kantakse registrisse.

6. Pesakorpu eemaldamised ja meevurrutamistoimingud kantakse mesila päevikusse.

*Artikkel 79***Mitu sama ettevõtja majandatavat tootmisüksust**

Kui ettevõtja majandab mitut tootmisüksust, nagu on sätestatud artikli 17 lõikes 1 ning artiklites 40 ja 41, rakendatakse käesoleva jaotise 1. ja 2. peatükis kehtestatud kontrollisüsteemi ka mittemahepõllumajanduslike loomade ja loomsete saaduste suhtes.

▼M2*3.a PEATÜKK****Spetsiifilised kontrollinõuded vesiviljelusloomade tootmisele****Artikkel 79a***Vesiviljelusloomade tootmise kontrollikord**

Spetsiaalselt vesiviljelusloomade tootmise suhtes kohaldatava kontrollisüsteemi esmakordsel rakendamisel peab artikli 63 lõike 1 punktis a osutatud üksuse täielik kirjeldus sisaldama järgmist:

- a) maismaal ja meres asuvate rajatiste täielik kirjeldus;
- b) vajaduse korral keskkonnamõju hinnang, millele on osutatud artikli 6b lõikes 3;
- c) vajaduse korral säästva majandamise kava, millele on osutatud artikli 6b lõikes 4;
- d) molluskite puhul artikli 25q lõike 2 kohase säästva majandamise kava eripeatüki kokkuvõte.

*Artikkel 79b***Vesiviljelusloomade tootmist käsitlevate andmete registreerimine**

Ettevõtja koondab registrisse, ajakohastab ning teeb kontrolliasutustele või kontrollorganitele ettevõttes alati kättesaadavaks järgmised andmed:

▼ M2

- a) ettevõttesse toodud loomade päritolu, saabumiskuupäev ja ülemineku-aeg;
- b) ettevõttest välja viidavate loomade partiide arv ning loomade vanus, kaal ja sihtkoht;
- c) andmed väljapääsenud kalade kohta;
- d) kalade puhul sööda liik ja kogus ning karpkala ja temaga seotud liikide puhul täiendava sööda kasutust tõendavad dokumendid;
- e) andmed veterinaarravi kohta: ravi eesmärk, kuupäev ja meetod, ravimi liik ning ravi keeluaeg;
- f) andmed taudide ennetamise meetmete kohta: kasutamata hoidmise, puhastamise ja veepuhastuse üksikasjad.

*Artikkel 79c***Spetsiifilised kontrollkäigud kahepoolmeliste molluskite puhul**

Kahepoolmeliste molluskite tootmisettevõtetes korraldatakse kontrollkäigud enne suurima biomassi tootmist ja selle ajal.

*Artikkel 79d***Mitu sama ettevõtja majandatavat tootmisüksust**

Kui ettevõtja majandab mitut tootmisüksust, nagu on sätestatud artiklis 25c, rakendatakse 1. peatükis ja käesolevas peatükis kehtestatud kontrollisüsteemi ka mittemahepõllumajanduslikke vesiviljelusloomi tootvate üksuste suhtes.

▼ B*4. PEATÜKK*

► **M2** *Taimsete ja loomsete saaduste ning merevetikate ja vesiviljelusloomade ning kõnealuseid saadusi ja tooteid sisaldavate toiduainete ettevalmistusüksuste kontrollinõuded* ◀

*Artikkel 80***Kontrollikord**

Üksuste puhul, mis on seotud kõnealuste toodete ettevalmistamisega oma tarbeks või kolmanda isiku tarbeks, sh eelkõige kõnealuste toodete pakendamise ja/või ümberpakendamise tegelevate üksuste või niisuguste toodete märgistamise ja/või uute märgistega varustamisega tegelevate üksuste puhul, märgitakse artikli 63 lõike 1 punktis a osutatud üksuse täielikus kirjelduses põllumajandustoodete vastuvõtuks, töötlemiseks, pakendamiseks, märgistamiseks ja ladustamiseks enne ja pärast nendega seotud toiminguid kasutatavad rajatised, samuti toodete transpordi kord.

▼ **B**

5. PEATÜKK

► **M2** *Mahepõllumajanduslike toodete kontrollinõuded kolmandatest riikidest importimisel* ◀*Artikkel 81***Kohaldamisala**

Käesolevat peatükki kohaldatakse kõigi ettevõtjate suhtes, kes tegutsevad importijate ja/või esimeste kaubasaajatena mahepõllumajandustoodete importimisel ja/või vastuvõtmisel oma tarbeks või teise ettevõtja tarbeks.

*Artikkel 82***Kontrollikord**

1. Importija puhul sisaldab artikli 63 lõike 1 punktis a osutatud üksuse täielik kirjeldus andmeid importija tööruumide ja imporditegevuse kohta, näidates ära toodete ühendusse sisenemise kohad ning kõik muud rajatised, mida importija kavatseb kasutada imporditud toodete ladustamiseks enne nende tarnimist esimesele kaubasaajale.

Lisaks sisaldab artikli 63 lõikes 2 osutatud deklaratsioon importija kohustust tagada, et kõikide tema poolt toodete ladustamiseks kasutatavate rajatiste suhtes kohaldatakse kontrolli, mille teostab kas kontrollorgan või kontrolliasutus või juhul, kui kõnealused ladustamisrajatised asuvad teises liikmesriigis või piirkonnas, asjaomasel liikmesriigis või piirkonnas heakskiidetud kontrollorgan või kontrolliasutus.

2. Esimese kaubasaaja puhul märgitakse artikli 63 lõike 1 punktis a osutatud üksuse täielikus kirjelduses vastuvõtuks ja ladustamiseks kasutatavad rajatised.

3. Kui importija ning esimene kaubasaaja on üks ja sama ühes üksuses tegutsev juriidiline isik, siis võib artikli 63 lõike 2 teises lõigus nimetatud aktid vormistada ühe aktina.

*Artikkel 83***Raamatupidamisdokumendid**

Importija ja esimene kaubasaaja peavad eraldi lao- ja finantsarvestust, välja arvatud juhul, kui nad tegutsevad ühes üksuses.

Kontrolliasutuse või kontrollorgani taotlusel esitatakse kõik üksikasjalikud andmed transpordikorralduse kohta kolmandas riigis asuvalt eksportijalt esimese kaubasaajani ning esimese kaubasaaja tööruumidest või ladustamisrajatistest ühenduse territooriumil asuvate kaubasaajateni.

*Artikkel 84***Teave imporditud kaubasaadetiste kohta**

Importija teavitab kontrollorganit või kontrolliasutust õigel ajal igast ühendusse imporditavast saadetisest, esitades järgmised andmed:

a) esimese kaubasaaja nimi ja aadress;

▼B

- b) kõik kontrollorgani või kontrolliasutuse poolt vajalikuks peetavad üksikasjad,
- i) vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artiklile 32 imporditud toodete puhul kõnealuses artiklis osutatud tõendavad dokumendid;
- ii) vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artiklile 33 imporditud toodete puhul kõnealuses artiklis osutatud kontrollisertifikaadi koopia.

Importija edastab oma kontrollorgani või kontrolliasutuse taotlusel esimeses lõigus osutatud andmed esimese kaubasaaja kontrollorganile või kontrolliasutusele.

*Artikkel 85***Kontrollkäigud**

Kontrolliasutus või kontrollorgan kontrollib käesoleva määruse artiklis 83 osutatud raamatupidamisdokumente ning määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 33 lõike 1 punktis d osutatud kontrollisertifikaati või viimatini-metatud määruse artikli 32 lõike 1 punktis c osutatud tõendavaid dokumente.

Importija, kes teeb imporditoiminguid eri üksustes või tööruumides, teeb taotluse korral kättesaadavaks käesoleva määruse artikli 63 lõikes 2 ettenähtud aktid iga kõnealuse rajatise kohta.

6. PEATÜKK

Kolmandate isikutega asjaomaste tegelike toimingute osalise või täieliku teostamise kohta lepingu sõlminud ning mahepõllumajandustoodete tootmise, ettevalmistamise või importimisega tegelevate üksuste kontrollinõuded

*Artikkel 86***Kontrollikord**

Kolmandate isikutega sõlmitud lepingutega hõlmatavate toimingute puhul sisaldab artikli 63 lõike 1 punktis a osutatud üksuse täielik kirjeldus:

- a) allhankijate nimekirja koos nende tegevuse kirjeldusega ning kontrollorganeid või kontrolliasutusi, kes nende tegevust kontrollivad;
- b) allhankijate kirjalikku nõusolekut sellega, et nende ettevõtte suhtes kohaldatakse määruse (EÜ) nr 834/2007 V jaotises kehtestatud kontrollisüsteemi;
- c) kõiki üksuse tasandil võetavaid meetmeid, muu hulgas ka asjakohast raamatupidamisdokumentide süsteemi, et tagada võimalus jälgida ettevõtja poolt turuleviidud toodete jõudmist vastavalt vajadusele kas tarnijani, müüjani, kaubasaajani või ostjani.

▼B

7. PEATÜKK

Sööta valmistavate üksuste kontrollinõuded*Artikkel 87***Kohaldamisala**

Käesolevat peatükki kohaldatakse määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 1 lõike 2 punktis c osutatud toodete enda tarbeks või kolmandate isikute tarbeks valmistamisega tegelevate üksuste suhtes.

*Artikkel 88***Kontrollikord**

1. Artikli 63 lõike 1 punktis a osutatud üksuse täielikus kirjeldus sisaldab:

- a) rajatise, mida kasutatakse loomasöödaks mõeldud toodete vastuvõtmiseks, valmistamiseks ja ladustamiseks enne ja pärast nendega seotud toiminguid;
- b) rajatise, mida kasutatakse loomasööda valmistamiseks tarvitatud muude toodete ladustamiseks;
- c) rajatise, mida kasutatakse puhastus- ja desinfitseerimisvahendite ladustamiseks;
- d) vajaduse korral ettevõtja poolt toota kavatsetava söödasegu kirjeldust kooskõlas direktiivi 79/373/EMÜ artikli 5 lõike 1 punktiga a ning elusloomade liiki või tõugu, kellele see söödasegu on ette nähtud;
- e) vajaduse korral söödamaterjalide nimetusi, mida ettevõtja kavatseb valmistada.

2. Artikli 63 lõike 1 punktis b osutatud ettevõtjate võetavad meetmed mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjade täitmise tagamiseks sisaldavad märget artiklis 26 osutatud meetmete kohta.

3. Kontrolliasutus või kontrollorgan kasutab neid meetmeid iga valmistava üksusega seotud riskide üldiseks hindamiseks ja kontrolliplaani koostamiseks. Kontrolliplaanis nähakse ette potentsiaalsetest riskidest olenevate pisteliste proovide miinimumarv.

*Artikkel 89***Raamatupidamisdokumendid**

Ettevõtjate tegevuse põhjalikuks kontrollimiseks sisaldavad artiklis 66 osutatud raamatupidamisdokumendid teavet söödamaterjalide, söödaliandite, müügi ja lõpptoodete päritolu, liigi ja koguste kohta.

*Artikkel 90***Kontrollkäigud**

Artiklis 65 osutatud kontrollkäik hõlmab kõigi tööruumide täielikku kontrolli. Peale selle teeb kontrolliasutus või kontrollorgan sihipäraseid kontrollkäike, lähtudes mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjade täitmata jätmisest tuleneda võivatele ohtudele antud üldhinnangust.

▼B

Kontrollorgan või kontrolliasutus pöörab erilist tähelepanu ettevõtja seisukohast kriitilistele kontrollpunktidele, et teha kindlaks, kas jälgimis- ja kontrollitoiminguid teostatakse nõuetekohaselt.

Kõiki ettevõtja tegevuseks kasutatavaid ruume võib kontrollida nii sageli, kui seda tingivad tegevusega seotud riskid.

*8. PEATÜKK****Rikkumised ja teabevahetus****Artikkel 91***Rikkumiste ja eeskirjade eiramise kahtluse korral võetavad meetmed**

1. Ettevõtja, kes arvab või kahtlustab, et tema toodetud, ettevalmistatud, imporditud või teiselt ettevõtjalt saadud toode ei vasta mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjadele, algatab menetluse tootelt igasuguse mahepõllumajandusmeetodi viite kõrvaldamiseks või toote eraldamiseks ja identifitseerimiseks. Ettevõtja võib seda toodet töödelda või pakendada või turule viia alles pärast kõnealuse kahtluse kõrvaldamist, välja arvatud juhul, kui toode viiakse turule ilma mahepõllumajandusmeetodile viitava märgistusega. Kahtluse korral peab ettevõtja viivitamata teavitama kontrolliasutust või kontrollorganit. Kontrolliasutus või kontrollorgan võib nõuda, et kõnealuse toote võib mahepõllumajandusmeetodile viitava märgistusega turule viia alles siis, kui ta on ettevõtjalt või muudest allikatest saadud teabe põhjal veendunud, et kahtlus on kõrvaldatud.

2. Kui kontrolliasutus või kontrollorgan kahtlustab põhjendatult, et ettevõtja kavatses viia turule mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjadele mittevastava, kuid mahepõllumajandusmeetodile viitava märgistusega toote, võib asjaomane kontrolliasutus või kontrollorgan nõuda, et ettevõtja ei tohi ajutiselt, kõnealuse kontrolliasutuse või kontrollorgani kehtestatud perioodi jooksul toodet selle viitega turule viia. Enne sellise otsuse tegemist võimaldab kontrolliasutus või kontrollorgan ettevõtjal esitada oma märkused. Kui kontrolliasutus või kontrollorgan on veendunud, et toode ei vasta mahepõllumajandusliku tootmise nõuetele, kaasneb otsusega kohustus eemaldada kõnealuselt tootelt kõik mahepõllumajandusmeetodile viitavad märgised.

Kui kahtlus aga nimetatud aja jooksul kinnitust ei leia, tühistatakse esimeses lõigus osutatud otsus hiljemalt kõnealuse perioodi lõppemisel. Ettevõtja teeb kontrolliasutuse või kontrollorganiga kahtluse lahendamiseks tihedat koostööd.

3. Liikmesriigid rakendavad vajalikke meetmeid ja sanktsioone tõkestamiseks määruse (EÜ) nr 834/2007 IV jaotises ning käesoleva määruse III jaotises ja/või XI lisas nimetatud märgiste kuritahtlikku kasutamist.

▼ **M9***Artikkel 92***Kontrolliasutuste, kontrollorganite ja pädevate asutuste vaheline teabevahetus**

1. Kui ettevõtjat ja/või tema allhankijat kontrollivad eri kontrolliasutused või kontrollorganid, vahetavad kontrolliasutused või kontrollorganid teavet kontrollitavate toimingute kohta.

2. Kui ettevõtjad ja/või nende allhankijad muudavad oma kontrolliasutust või kontrollorganit, teavitavad asjaomased kontrolliasutused või kontrollorganid sellest viivitamata pädevat asutust.

Endine kontrolliasutus või kontrollorgan annab vajaliku osa asjaomase ettevõtja kontrollitoimikust ja artikli 63 lõike 2 teises lõigus osutatud aruanded üle uuele kontrolliasutusele või kontrollorganile.

Uus kontrolliasutus või kontrollorgan teeb kindlaks, kas ettevõtja on juba käsitlenud või käsitleb eelmise kontrolliasutuse või kontrollorgani aruandes märgitud mittevastavusi.

3. Kui ettevõtja lõpetab oma liikmestaatuse kontrollsüsteemis, teavitab ettevõtja kontrolliasutus või kontrollorgan sellest viivitamata pädevat asutust.

4. Kui kontrolliasutus või kontrollorgan avastab toote mahepõllumajanduslikku seisundit mõjutavaid eeskirjade eiramisi või rikkumisi, teavitab ta sellest viivitamata selle liikmesriigi pädevat asutust, kes on asjaomase kontrolliasutuse või kontrollorgani määranud või heaks kiitnud kooskõlas määruse (EÜ) nr 834/2007 artikliga 27.

Kõnealune pädev asutus võib nõuda omal algatusel ka muud teavet toote rikkumiste või eeskirjade eiramiste kohta.

Kui eeskirjade eiramisi või rikkumisi avastatakse sellise toote puhul, mille suhtes teeb kontrolli muu kontrolliasutus või kontrollorgan, teavitatakse sellest samuti viivitamata kõnealust asutust või organit.

5. Liikmesriigid võtavad asjakohased meetmed ning kehtestavad dokumenteeritud korra, et võimaldada teabevahetust liikmesriikide määratud kontrolliasutuste ja/või kõigi nende kontrollorganite vahel, mis nad on heaks kiitnud määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 27 kohaselt, sealhulgas teabevahetuse korra, et kontrollida nimetatud määruse artikli 29 lõikes 1 osutatud tõendavaid dokumente.

6. Liikmesriigid võtavad asjakohased meetmed ning kehtestavad dokumenteeritud korra, et tagada käesoleva määruse artiklis 65 osutatud kontrollimiste ja kontrollkäikude tulemusi käsitleva teabe edastamine makseasutustele vastavalt komisjoni määruse (EL) nr 65/2011⁽¹⁾ artikli 33 lõikele 1.

⁽¹⁾ ELT L 25, 28.1.2011, lk 8.

▼ **M9***Artikkel 92a***Liikmesriikide ja komisjoni vaheline teabevahetus**

1. Kui liikmesriik tuvastab eeskirjade eiramisi ja rikkumisi seoses mõnest teisest liikmesriigist pärit tootega, mis kannab määruse (EÜ) nr 834/2007 IV jaotises ning käesoleva määruse III jaotises ja/või XI lisas osutatud märgiseid, teavitab ta sellest viivitamata liikmesriiki, kes määras kontrolliasutuse või kiitis heaks kontrollorgani, teisi liikmesriike ja komisjoni käesoleva määruse artikli 94 lõikes 1 osutatud süsteemi kaudu.

2. Kui liikmesriik tuvastab eeskirjade eiramisi või rikkumisi seoses sellega, et määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 33 lõike 2 või 3 alusel imporditud tooted ei vasta nõuetele, mis on sätestatud nimetatud määruses või määruses (EÜ) nr 1235/2008, teavitab ta viivitamata teisi liikmesriike ja komisjoni käesoleva määruse artikli 94 lõikes 1 osutatud süsteemi kaudu.

3. Kui liikmesriik tuvastab eeskirjade eiramisi või rikkumisi seoses sellega, et määruse (EÜ) nr 1235/2008 artikli 19 alusel imporditud tooted ei vasta nõuetele, mis on sätestatud nimetatud määruses ja määruses (EÜ) nr 834/2007, teavitab ta viivitamata loa väljastanud teist liikmesriiki ja komisjoni käesoleva määruse artikli 94 lõikes 1 osutatud süsteemi kaudu. Juhul kui eeskirjade eiramisi või rikkumisi tuvastatakse sellise toote puhul, millele liikmesriik on määruse (EÜ) nr 1235/2008 artiklis 19 osutatud loa ise välja andnud, edastatakse teade teistele liikmesriikidele ja komisjonile.

4. Eeskirjade eiramisi või rikkumisi uurib liikmesriik, kes on saanud lõike 1 või 3 kohase teate nõuetele mittevastavate toodete kohta, või liikmesriik, kes on tootele, mille puhul eeskirjade eiramine või rikkumine tuvastati, määruse (EÜ) nr 1235/2008 artiklis 19 osutatud loa välja andnud. Liikmesriik võtab viivitamata vajalikud meetmed.

Ta teavitab seda liikmesriiki, kes teate saatis, teisi liikmesriike ja komisjoni uurimise tulemustest ja võetud meetmetest, vastates esialgsele teatele artikli 94 lõikes 1 osutatud süsteemi kaudu. Vastus saadetakse 30 kalendripäeva jooksul arvestatuna esialgse teate esitamise kuupäevast.

5. Vajaduse korral võib esialgse teate saatnud liikmesriik küsida vastanud liikmesriigilt täiendavat teavet. Pärast seda, kui liikmesriik on saanud teavitatud liikmesriigilt vastuse või täiendava teabe, peab ta kindlasti tegema vajalikud kanded artikli 94 lõikes 1 osutatud süsteemi ja ajakohastama sealseid andmeid.

▼ **M9***Artikkel 92b***Teabe avaldamine**

Liikmesriigid teevad asjakohasel viisil, sh internetis avaldades, avalik-kusele kättesaadavaks määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 28 lõikes 5 osutatud ajakohastatud registrid, mis sisaldavad iga ettevõtja kohta uuendatud tõendavaid dokumente, nagu on ette nähtud nimetatud määruse artikli 29 lõikega 1, ning kasutavad selleks käesoleva määruse XII lisas esitatud vormi. Liikmesriigid järgivad hoolikalt isikuandmete kaitse nõudeid, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 95/46/EÜ ⁽¹⁾.

*9. PEATÜKK****Pädevate asutuste teostatav järelevalve****Artikkel 92c***Kontrollorganitega seotud järelevalvetegevus**

1. Pädevate asutuste järelevalvetegevuses, mille puhul vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 27 lõike 4 punktile b delegeeritakse kontrolliülesanded kontrollorganitele, keskendutakse kõnealuste kontrollorganite tegevuse tulemuslikkuse hindamisele, võttes arvesse riikliku akrediteerimisasutuse töö tulemusi, nagu on osutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 765/2008 ⁽²⁾ artikli 2 lõikes 11.

Kõnealune järelevalvetegevus hõlmab hinnangut kontrollorganite sise-menetlusele kontrollitoimiku kontrollimiseks, haldamiseks ja läbivaatamiseks, võttes arvesse määrusega (EÜ) nr 834/2007 kehtestatud kohustusi, samuti mittevastavuste käsitlemise ning protestide ja kaebuste käsitlemise kontrolli.

2. Pädevad asutused peavad nõudma, et kontrollorganid esitaksid dokumentatsiooni oma riskianalüüsi menetluse kohta.

Riskianalüüsi menetlus kavandatakse selliselt, et

- a) riskianalüüsi tulemused moodustaksid aluse, mille põhjal määratakse kindlaks iga-aastaste etteteatamata või etteteatatud kontrollimiste ja kontrollkäikude intensiivsus;
- b) vähemalt 10 % lepinguliste ettevõtjate puhul tehakse vastavalt riskikategoriale täiendavad artikli 65 lõike 4 kohased pistelised kontrollkäigud;
- c) vähemalt 10 % kõigist artikli 65 lõigete 1 ja 4 kohastest kontrollimistest ja kontrollkäikudest tehakse ette teatamata;
- d) ettevõtjad, kelle juurde etteteatamata kontrollimisi ja kontrollkäike tegema minnakse, valitakse lähtuvalt riskianalüüsist ning täiendavad etteteatamata kontrollkäigud kavandatakse riski taseme alusel.

⁽¹⁾ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

⁽²⁾ ELT L 218, 13.8.2008, lk 30.

▼ **M9**

3. Kontrolliülesandeid kontrollorganitele delegeerivad pädevad asutused veenduvad, et asutuste kontrollorganite töötajatel oleksid piisavad teadmised, sealhulgas toodete mahepõllumajanduslikku seisundit mõjutavate ohuelementide tundmine, kvalifikatsioon ning väljaõpe ja kogemused seoses mahepõllumajandusliku tootmisega üldiselt ning eelkõige seoses asjakohaste liidu eeskirjadega, samuti et kehtiksid asjakohased eeskirjad kontrollijate rotatsiooni kohta.

4. Pädevatel asutustel on dokumenteeritud kord, mille alusel delegeerida kontrollorganitele ülesanded määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 27 lõike 5 kohaselt ja teostada käesoleva artikli kohast järelevalvet, ja selles korras on üksikasjalikult kindlaks määratud, milline teave tuleb kontrollorganile esitada.

*Artikkel 92d***Eeskirjade eiramiste ja rikkumiste korral võetavate meetmete kataloog**

Pädevad asutused võtavad vastu ja edastavad kontrollorganitele, kellele kontrolliülesanded on delegeeritud, kataloogi, milles on loetelu toodete mahepõllumajanduslikku seisundit mõjutavatest eeskirjade eiramistest ja rikkumistest ning vastavatest meetmetest, mida kontrollorganid peavad võtma, kui nende kontrolli all olevate ettevõtjate puhul esineb mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjade eiramist või rikkumisi.

Pädev asutus võib lisada kataloogi omal algatusel ka mis tahes muud asjakohast teavet.

*Artikkel 92e***Kontrollorganite iga-aastane kontrollimine**

Pädevad asutused korraldavad iga-aastase kontrollkäigu kontrollorganite juurde, kellele on määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 27 lõike 4 punkti b kohaselt kontrollimine delegeeritud. Iga-aastasel kontrollkäigul lähtub pädev asutus riikliku akrediteerimisasutuse töö tulemustest, nagu on osutatud määruse (EÜ) nr 765/2008 artikli 2 lõikes 11. Iga-aastase kontrollkäigu jooksul kontrollib pädev asutus eelkõige järgmist:

- a) vastavust kontrollorgani standardkontrollimenetlusele, mille kontrollorgan on esitanud pädevale asutusele määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 27 lõike 6 punkti a kohaselt;
- b) et kontrollorganil on vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 27 lõike 5 punktile b piisav arv sobiva kvalifikatsiooniga ja kogenud töötajaid ning et koolitus mahepõllumajanduslikku seisundit mõjutavate ohtude kohta on toimunud;
- c) et kontrollorganil on olemas ja kasutusel dokumenteeritud kord ja vormid järgmiste toimingute jaoks:
  - i) iga-aastase riskianalüüsi tegemiseks vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 27 lõikele 3;
  - ii) riskipõhise valimi moodustamise strateegia koostamiseks, proovide võtmiseks ja laboratoorse analüüsi tegemiseks;

▼M9

- iii) teabevahetuseks teiste kontrollorganite ja pädeva asutusega;
- iv) tema kontrolli alla kuuluvate ettevõtjate esialgse kontrolli ja järelkontrolli tegemiseks;
- v) eeskirjade eiramiste ja rikkumiste puhul kohaldatavate meetmete rakendamiseks ja uuendamiseks;
- vi) tema kontrolli all olevate ettevõtjate isikuandmete kaitse nõuete järgimiseks, nagu on sätestanud liikmesriigid, kus pädev asutus tegutseb, ja kooskõlas direktiiviga 95/46/EÜ.

*Artikkel 92f***Mahepõllumajandusandmed mitmeaastases riiklikus kontrollikavas ja aastaaruandes**

Liikmesriigid tagavad, et nende määruse (EÜ) nr 882/2004 artiklis 41 osutatud mitmeaastased riiklikud kontrollikavad hõlmavad mahepõllumajandusliku tootmise kohta käesoleva määruse kohaselt teostatud kontrolli järelevalvet ning et konkreetset andmed kõnealuse järelevalve kohta (edaspidi „mahepõllumajandusandmed”) lisatakse määruse (EÜ) nr 882/2004 artiklis 44 osutatud aastaaruandesse. Mahepõllumajandusandmed peavad hõlmama käesoleva määruse XIIIb lisas loetletud teemasid.

Mahepõllumajandusandmed põhinevad kontrollorganite ja/või kontrolliasutuste tehtud kontrollimistel saadud teabel ning pädeva asutuse tehtud audititel.

Andmed 2014. aasta kohta esitatakse alates 2015. aastast vastavalt käesoleva määruse XIIIc lisas esitatud vormile.

Liikmesriigid võivad sisestada mahepõllumajandusandmeid oma riiklikku kontrollikavasse ja aastaaruandesse mahepõllumajandust käsitleva peatükina.

▼B

V JAOTIS

TEABE EDASTAMINE KOMISJONILE, ÜLEMINEKU- JA LÕPPSÄTTED*1. PEATÜKK**Teabe edastamine komisjonile**Artikkel 93***Statistilised andmed**

1. Liikmesriigid esitavad komisjonile igal aastal enne 1. juulit nõukogu määruse (EÜ) nr 834/2007 artiklis 36 osutatud iga-aastased statistilised andmed mahepõllumajanduse kohta, kasutades arvutisüsteemi, mis võimaldab komisjoni (Eurostat) avaldatud dokumentide ja teabe elektroonilist vahetust.

▼ B

2. Lõikes 1 osutatud statistilised andmed hõlmavad eelkõige järgmist:
- a) mahepõllumajanduslike tootjate, töötlejate, importijate ja eksportijate arv;
  - b) mahepõllumajanduslik taimekasvatustoodang ning üleminekujärgus oleva taimekasvatuse ja mahepõllumajandusliku taimekasvatuse pindala;
  - c) mahepõllumajanduslikult kasvatatavate loomade arv ning mahepõllumajanduslikud loomsed saadused;
  - d) mahepõllumajanduslikku tööstustoodangut käsitlevad andmed tegevuste liikide kaupa;

▼ M2

- e) mahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade tootmisüksuste arv;
- f) mahepõllumajanduslike vesiviljelusloomade toodangu maht;
- g) mahepõllumajanduslike merevetikate tootmisüksuste arv ja mahepõllumajandusliku merevetikatoodangu maht (vabatahtlik).

▼ B

3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud statistiliste andmete edastamiseks kasutavad liikmesriigid komisjoni (Eurostat) hallatavat ühist andmesisestusportaali.
4. Statistiliste andmete ja metaandmetega seotud tingimused määratletakse ühenduse statistikaprogrammi raames lõikes 1 osutatud süsteemi kaudu kättesaadavaks tehtud näidiste ja küsimustike alusel.

*Artikkel 94***Muu teave**

1. Muu kui statistilise teabe puhul esitavad liikmesriigid komisjonile järgmise teabe, kasutades arvutisüsteemi, mis võimaldab komisjoni (põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat) avaldatud dokumentide ja teabe elektroonilist vahetust:
- a) enne 1. jaanuari 2009: määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 35 punktis a osutatud teave ja edaspidi iga muudatus pärast selle tegemist;
  - b) iga aasta 31. märtsiks: määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 35 punktis b osutatud teave eelmise aasta 31. detsembril heakskiidetud kontrolliasutuste ja kontrollorganite kohta;
  - c) enne iga aasta 1. juulit: kogu muu käesoleva määruse kohaselt nõutav või vajalik teave;

▼ M7

- d) ühe kuu jooksul pärast nende kinnitamist: artikli 47 esimese lõigu punktide c ja e kohaselt liikmesriikide poolt lubatud erandid.

▼ B

2. Andmeid edastatakse, sisestatakse ja neid uuendatakse lõikes 1 osutatud süsteemis määruse (EÜ) nr 834/2007 artiklis 35 osutatud pädeva asutuse vastutusel kõnealuse asutuse enda poolt või organi poolt, kellele kõnealune ülesanne on delegeeritud.

▼B

3. Andmete ja metaandmetega seotud tingimused määratletakse lõikes 1 osutatud süsteemi kaudu kättesaadavaks tehtud näidiste ja küsimustike alusel.

*2. PEATÜKK**Ülemineku- ja lõppsätted**Artikkel 95***Üleminekumeetmed**

1. 31. detsembril 2010 lõppeval üleminekuperioodil võivad kariloomad olla lõastatud hoonetes, mis olid olemas juba enne 24. augustit 2000, tingimusel et loomad saavad regulaarselt liikuda ning nende kasvatamisel täidetakse loomade heaolu nõudeid, kindlustades neile nii mugavad allapanuga kohad kui ka individuaalse kohtlemise, ning tingimusel et pädev asutus on lubanud rakendada kõnealust meetet. Pädev asutus võib jätkata kõnealuse meetme lubamist, kui ettevõtja esitab taotluse meetme kohaldamiseks piiratud ajavahemikul, mis lõpeb enne 31. detsembrist 2013, tingimusel et artikli 65 lõikes 1 osutatud kontrollkäigud toimuvad vähemalt kaks korda aastas.

2. Pädev asutus võib lubada 31. detsembril 2010 lõppevaks üleminekuperioodiks määruse (EMÜ) nr 2092/91 I lisa B osa punkti 8.5.1 alusel ettevõtetele tehtavaid erandeid seoses pidamistingimuste ja loomkoormusega. Kõnealust tähtaja pikendamist kasutavad ettevõtjad esitavad kontrolliasutusele või kontrollorganile üleminekuaja lõpuks mahepõllumajandusliku tootmise eeskirjade täitmise tagamiseks mõeldud meetmete kirjelduse. Pädev asutus võib jätkata kõnealuse meetme lubamist, kui ettevõtja esitab taotluse meetme kohaldamiseks piiratud ajavahemikul, mis lõpeb enne 31. detsembrist 2013, tingimusel et artikli 65 lõikes 1 osutatud kontrollkäigud toimuvad vähemalt kaks korda aastas.

3. 31. detsembril 2013 lõppeva üleminekuperioodi jooksul võib määruse (EMÜ) nr 2092/91 I.B lisa punktis 8.3.4 sätestatud sigade ja lammaste lõplik nuumamine lihatootmise eesmärgil toimuda sisetingimustes, tingimusel et artikli 65 lõikes 1 osutatud kontrollkäigud toimuvad vähemalt kaks korda aastas.

4. 31. detsembril 2011 lõppeval üleminekuperioodil võib pörsaid kastreerida ilma anesteesia ja/või valutustamiseta.

5. Kuni üksikasjalike lemmikloomatoidu töötlemiseeskirjade rakendamiseni kohaldatakse riigisiseseid eeskirju ning nende puudumise korral liikmesriikides heaks kiidetud või tunnustatud tavanorme.

▼M2

6. Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 12 lõike 1 punkti j kohaldamisel ja kuni konkreetsete ainete lubamiseni vastavalt nimetatud määruse artikli 16 punktile f võib kasutada ainult pädevate asutuste lubatud vahendeid.

▼ B

7. Liikmesriikide poolt põllumajandusest pärinevatele mittemahepõllumajanduslikele koostisosadele antud lube võidakse käsitada käesoleva määruse kohaselt antuna. Eelmise määruse artikli 3 lõike 6 kohaselt antud load kehtivad siiski kuni 31. detsembrini 2009.

8. 1. juulil 2010 lõppeval üleminekuperioodil võivad ettevõtjad kasutada märgistamisel jätkuvalt määruses (EMÜ) nr 2092/91 kehtestatud sätteid, mis käsitlevad:

- i) toidu mahepõllumajanduslike koostisosade protsendimäära arvutamise meetodit;
- ii) kontrollorgani või kontrolliasutuse koodnumbrit ja/või nime.

▼ M3

9. Vastavalt määrusele (EMÜ) nr 2092/91 või määrusele (EÜ) nr 834/2007 enne 1. juulit 2010 toodetud, pakendatud ja märgistatud toodete varude turuleviimist mahepõllumajanduslikule tootmisele viitava märgistusega võib jätkata kuni varude lõppemiseni.

10. Määrusele (EMÜ) nr 2092/91 või määrusele (EÜ) nr 834/2007 vastavat pakkematerjali võib endiselt kasutada mahepõllumajanduslikule tootmisele viitava märgistusega turule viidavate toodete jaoks kuni 1. juulini 2012, kui toode vastab määruses (EÜ) nr 834/2007 sätestatud tingimustele.

▼ M7

10a. Veinisektori toodete puhul lõpeb lõikes 8 osutatud ülemineku periood 31. juulil 2012.

Vastavalt määrusele (EMÜ) nr 2092/91 või määrusele (EÜ) nr 834/2007 kuni 31. juulini 2012 toodetud veini varude turuleviimist võib jätkata kuni varude lõppemiseni; seejuures peetakse kinni järgmistest märgistusnõuetest:

- a) ühenduse mahepõllumajandusliku toote logo, millele on viidatud määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 25 lõikes 1 ning mida alates 1. juulist 2010 nimetatakse „ELi mahetoote logo”, tohib kasutada tingimusel, et veinivalmistamise protsess vastab käesoleva määruse II jaotise 3.a peatükile;
- b) „ELi mahetoote logo” kasutavad tootjad hoiavad tõendavad materjalid, sealhulgas andmed asjaomase veini liitrites väljendatud koguse, iga veinikategooria ja iga aastakäigu kohta, alles vähemalt viie aasta jooksul pärast seda, kui nad on mahepõllumajanduslikult toodetud viinamarjadest saadud veini turule viinud;
- c) kui käesoleva lõike punktis b osutatud tõendavad materjalid ei ole kättesaadavad, võib sellise veini märgistada kui „mahepõllumajanduslikult kasvatatud viinamarjadest valmistatud veini”, kui see vastab käesoleva määruse nõuetele, välja arvatud käesoleva määruse II jaotise 3.a peatükis sätestatud nõuded;
- d) veini, mis on märgistatud „mahepõllumajanduslikult kasvatatud viinamarjadest valmistatud veinina”, ei saa tähistada „ELi mahetoote logoga”.

▼ M2

11. Pädev asutus võib enne käesoleva määruse jõustumist lubada käsitada kuni ►**M11** 1. jaanuar 2015 ◀ jätkuvalt mahepõllumajanduslikena neid merevetikate ja vesiviljelusloomade tootmisüksusi, mis on asutatud ja toodavad vastavalt siseriiklikult heakskiidetud mahetootmiseeskirjadele, kuni üksused kohanduvad käesoleva määruse eeskirjadega, tingimusel et vett ei ole asjatult reostatud mahepõllumajanduses lubamatute ainetega. Kõnealuse meetmega hõlmatud ettevõtjad teavitavad pädevat asutust asjaomastest rajatistest, kalatiikidest, sumpadest või merevetikate partiidest.

▼ B*Artikkel 96***Kehtetuks tunnistamine**

Määrused (EMÜ) nr 207/93, (EÜ) nr 223/2003 ja (EÜ) nr 1452/2003 tunnistatakse kehtetuks.

Viiteid kehtetuks tunnistatud määrustele ja määrusele (EMÜ) nr 2092/91 tõlgendatakse viidetena käesolevale määrusele ja neid loetakse vastavalt XIV lisas esitatud vastavustabelile.

*Artikkel 97***Jõustumine ja kohaldamine**

Käesolev määrus jõustub seitsmendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Määrust kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2009.

Artikli 27 lõike 2 punkti a ja artiklit 58 kohaldatakse siiski alates 1. juulist 2010.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

▼B*I LISA***▼M2**

Artikli 3 lõikes 1 ja artikli 6d lõikes 2 osutatud väetised, mullaomaduste parandajad ja toitained

▼B

Märkused:

A: lubatud vastavalt määrusele (EMÜ) nr 2092/91 ja üle kantud vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 16 lõike 3 punktile c

B: lubatud vastavalt määrusele (EÜ) nr 834/2007

▼M2

Luba	Nimetus Liittooted või ainult järgmisi aineid sisaldavad tooted	Kirjeldus, koostisele esitatavad nõuded, kasutustingimused
A	Laudasõnnik	Virtsa ja taimse päritoluga ainete (allapanu) segust koosnevad tooted Tööstuslikust tootmisest pärinev toode on keelatud.

▼B

A	Kuivatatud laudasõnnik ja kuivatatud linnusõnnik	Tööstuslikust tootmisest pärinev toode on keelatud.
A	Kompostitud virts, k.a linnusõnnik ja laudasõnniku kompost	Tööstuslikust tootmisest pärinev toode on keelatud.
A	Vedel virts	Kasutamine pärast kontrollitud kääritamist ja/või asjakohast lahjendamist. Tööstuslikust tootmisest pärinev toode on keelatud

▼M13

B	Majapidamisjäätmete kompostitud või kääritatud segu	Toode, mis on saadud tekkeallika järgi eraldatud majapidamisjäätmetest, mida on biogaasi tootmiseks kompostitud või anaeroobselt kääritatud. Ainult taimset ja loomset päritolu majapidamisjäätmed. Ainult juhul, kui need on toodetud liikmesriigi poolt aktsepteeritavas suletud ja järelevalvatavas kogumissüsteemis. Suurimad sisaldused milligrammides kuivaine kilogrammi kohta: kaadmium: 0,7; vask: 70; nikkel: 25; plii: 45; tsink: 200; elavhõbe: 0,4; kroom (kokku): 70; kroom(VI): ei ole tuvastatav
---	---	--

▼B

A	Turvas	Kasutamiseks üksnes aianduses (kõogiviljanduses, lillekasvatases, puuviljeluses, puukoolis).
A	Seenekasvatuse jäätmed	Substraadi algne koostis peab piirduma käesolevas lisas loetletud toodetega.
A	Putukate ja usside väljaheide (vermikompost)	
A	Guaano	

▼B

Luba	Nimetus Liittooted või ainult järgmisi aineid sisaldavad tooted	Kirjeldus, koostisele esitatavad nõuded, kasutustingimused
A	Taimsete ainete kompostitud või kääritatud segu	Toode, mis on saadud taimsete ainete segu- dest, mida on biogaasi tootmiseks kompos- titud või anaeroobselt kääritatud.

▼M13

B	Biogaasi käärimissaadused, mis sisaldavad koos käesolevas lisas loetletud taimse või loomse mater- jaliga käärinud loomseid kõrval- saadusi	3. kategooria loomsed kõrvalsaadused (sh metsloomade loomsed kõrvalsaadused) ja 2. kategooria seedetrakti sisu (2. ja 3. kategooria vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1069/2009 ⁽²⁾ määratlusele) ei tohi pärineda tööstuslikust tootmisest. Menetlused peavad olema kooskõlas komis- joni määrusega (EL) nr 142/2011 ⁽³⁾ . Ei kasutata taime söödavatel osadel
---	---	---

B	Järgmised loomsed saadused või kõrvalsaadused: verejahu kabja- ja sõrajahu sarvejahu kondijahu või želatiinisalduseta kondijahu kalajahu lihajahu sule- ja karvajahu, jahvatatud karusnaha- ja nahatükid vill karusnahk (1) karvad piimatooted hüdrolüüsitud valgud (2)	(1) Maksimaalne kroom(VI) sisaldus milli- grammides kuivaine kilogrammi kohta: ei ole tuvastatav (2) Ei kasutata taime söödavatel osadel
---	--	---

▼B

A	Väetistena kasutatavad taimsed saadused ja kõrvalsaadused	Näiteks õlikoogijahu, kakaoubade kestad, linnaseidud
A	Merevetikad ja merevetikatooted	Ainult juhul, kui need on saadud otse: i) füüsikalisel töötlemisel, k.a dehüdraati- mine, külmutamine ja jahvatamine ii) ekstraheerimisel vees või happe ja/või leelise lahuses iii) kääritamisel
A	Saepuru ja puidulaastud	Pärast langetamist keemiliselt töötlemata puu
A	Puukoorekompost	Pärast langetamist keemiliselt töötlemata puu
A	Puutuhk	Pärast langetamist keemiliselt töötlemata puust

▼B

Luba	Nimetus Liittooted või ainult järgmisi aineid sisaldavad tooted	Kirjeldus, koostisele esitatavad nõuded, kasutustingimused
A	Looduslik fosfaat	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 2003/2003 (1) (väetiste kohta) I lisa osa A.2 punktis 7 määratletud toode. Sisaldab kuni 90 mg kaadmiumi 1 kg P ₂ O ₅ kohta.
A	Alumiiniumisisaldusega kaltsiumfosfaat	Toode, mis on määratletud määruse (EÜ) nr 2003/2003 I lisa osa A.2 punktis 6. Sisaldab kuni 90 mg kaadmiumi 1 kg P ₂ O ₅ kohta. Kasutamiseks üksnes leeliselisel pinnasel (pH > 7,5).
A	Toomasräbu	Määruse (EÜ) nr 2003/2003 I lisa osa A.2 punktis 1 määratletud tooted.
A	Töötlemata kaaliumsool või kaniit	Määruse (EÜ) nr 2003/2003 I lisa osa A.3 punktis 1 määratletud tooted.
A	Kaaliumsulfaat, mis võib sisaldada magneesiumsoola	Toode, mis on saadud töötlemata kaaliumsoolast füüsilise ekstraheerimise teel, võib sisaldada ka magneesiumsooli.
A	Destilleerimisjääk ja destilleerimisekstrakt	Välja arvatud ammooniumdestillaat.
A	Kaltsiumkarbonaat (kriit, mergel, jahvatatud lubjakivi, lubivetikatest lubiväetis, (maerl), fosfaatkriit)	Ainult loodusliku päritoluga.
A	Magneesium- ja kaltsiumkarbonaat	Ainult loodusliku päritoluga, nt magneesiumkriit, jahvatatud magneesium, lubjakivi.
A	Magneesiumsulfaat (kiseriit)	Ainult loodusliku päritoluga.
A	Kaltsiumkloriidi lahus	Õunapuulehtede töötlemiseks kaltsiumiväetise puhul.
A	Kaltsiumsulfaat (kips)	Määruse (EÜ) nr 2003/2003 I lisa osa D punktis 1 määratletud tooted. Ainult loodusliku päritoluga.
A	Suhkrutootmisel tekkiv tööstuslik lubi	Suhkrupreedist suhkru tootmise kõrvalsaadus.
A	Vaakummeetodil soola tootmisel tekkiv tööstuslik lubi	Mägedes leiduvatest soolajärvedest vaakummeetodil soola tootmise kõrvalprodukt.
A	Looduslik väävel	Määruse (EÜ) nr 2003/2003 I lisa osa D punktis 3 määratletud tooted.
A	Mikroelemendid	Määruse (EÜ) nr 2003/2003 I lisa E osas loetletud anorgaanilised mikrotoitained.

▼ **B**

Luba	Nimetus Liittooted või ainult järgmisi aineid sisaldavad tooted	Kirjeldus, koostisele esitatavad nõuded, kasutustingimused
A	Naatriumkloriid	Ainult kivisool.
A	Kivijahu ja savid	

▼ **M13**

B	Leonardiit (suure humiinhappesi- saldusega orgaaniline sete)	Ainult juhul, kui see on saadud kaevandamise kõrvalsaadusena
B	Kitiin (koorikloomade kestadest saadud polüsahhariid)	Ainult juhul, kui see on saadud nõukogu määruse (EÜ) nr 2371/2002 ⁽⁴⁾ artikli 3 punkti e kohaselt määratletud säästva kalapüügi teel või mahepõllumajandusliku vesiviljeluse teel
B	Mageveekogudest pärit orgaanili- selt rikas sete, mis on tekkinud hapnikuta tingimustes (nt sapro- peel)	Ainult mageveekogude majandamise kõrval- saadusena või endistest mageveekogudest saadud orgaanilised setted Vajaduse korral peaks ekstraheerimine toimuma veekeskonda kõige vähem kahjus- taval viisil Ainult pestitsiididega, püsivate orgaaniliste saasteainetega ja bensiinilaadsete ainetega saastamata allikatest pärit setted Suurimad sisaldused milligrammides kuivaine kilogrammi kohta: kaadmium: 0,7; vask: 70; nikkel: 25; plii: 45; tsink: 200; elavhõbe: 0,4; kroom (kokku): 70; kroom(VI): ei ole tuvastatav

▼ **B**

⁽¹⁾ ELT L 304, 21.11.2003, lk 1.

► **M13** ⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1069/2009, 21. oktoober 2009, milles sätestatakse muuks otstarbeks kui inimtoiduks ettenähtud loomsete kõrvalsaaduste ja nendest saadud toodete tervise-eeskirjad ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1774/2002 (loomsete kõrvalsaaduste määrus) (ELT L 300, 14.11.2009, lk 1).

⁽³⁾ Komisjoni määrus (EL) nr 142/2011, 25. veebruar 2011, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1069/2009, milles sätestatakse muuks otstarbeks kui inimtoiduks ettenähtud loomsete kõrvalsaaduste ja nendest saadud toodete tervise-eeskirjad, ja nõukogu direktiivi 97/78/EÜ seoses teatavate selle direktiivi alusel piiril toimuvast veterinaarkontrollist vabastatud proovide ja näidistega (ELT L 54, 26.2.2011, lk 1). ◀

► **M13** ⁽⁴⁾ Nõukogu määrus (EÜ) nr 2371/2002, 20. detsember 2002, ühisele kalanduspoliitikale vastava kalavarude kaitse ja säästva kasutamise kohta (ELT L 358, 31.12.2012, lk 59). ◀

▼ M16

II LISA

Pestitsiidid – artikli 5 lõikes 1 osutatud tooted

Kõik käesolevas lisas loetletud ained peavad vastama vähemalt komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 540/2011 ⁽¹⁾ lisas esitatud kasutustingimustele. Mahepõllumajandusliku tootmise suhtes kohaldatavad rangemad kasutustingimused on täpsustatud iga tabeli teises veerus.

1. Taimse või loomse päritoluga ained

Nimetus	Kirjeldus, koostisele esitatavad nõuded, kasutustingimused
Asadiraktiin, ekstraheeritud <i>Azadirachta indica</i> 'st (sirelmeelia)	
Põhiained	Ainult need põhiained Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1107/2009 ⁽¹⁾ artikli 23 lõike 1 tähenduses, mis on hõlmatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 178/2002 ⁽²⁾ artiklis 2 esitatud „toidu” määratlusega ning mis on taimse või loomse päritoluga. Ained, mida ei kasutata herbitsiididena, vaid üksnes kahjuri- ja haigustõrjeks.
Mesilasvaha	Ainult lõikehaavade peitsimise vahendina / haava kaitsva vahendina
Hüdrolüüsitud valgud, v.a želatiin	
Laminariin	Vetikaid tuleb kasvatada mahepõllumajanduslikult kooskõlas artikliga 6d või koristada säästvalt kooskõlas artikliga 6c.
Feromoonid	Ainult lõksudes ja püünistes.
Taimeõlid	Lubatud kõik kasutusviisid, välja arvatud herbitsiididena.
Püetriinid, ekstraheeritud <i>Chrysanthemum cinerariaefolium</i> 'ist	
Püetroidid (ainult deltametriin või lambdatsühalotriin)	Ainult lõksudes koos spetsiifiliste atraktantidega; ainult <i>Batrocera oleae</i> ja <i>Ceratitis capitata</i> wied'i tõrjeks.
Kvassia, ekstraheeritud <i>Quassia amara</i> 'st	Ainult insektsiidi, repellendina.
Lõhna abil toimivad taimse või loomse päritoluga repellendid / lambarasv	Ainult taime mittesöödavatel osadel ja juhul, kui taimset materjali ei söödeta lammastele või kitsedele.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise kohta (ELT L 309, 24.11.2009, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2002. aasta määrus (EÜ) nr 178/2002, millega sätestatakse toiduvalmistamise üldised põhimõtted ja nõuded, asutatakse Euroopa Toiduohutusamet ja kehtestatakse toidu ohutusega seotud menetlused (EÜT L 31, 1.2.2002, lk 1).

⁽¹⁾ Komisjoni 25. mai 2011. aasta rakendusmäärus (EL) nr 540/2011, millega rakendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 1107/2009 seoses heakskiidetud toimeainete loeteluga (ELT L 153, 11.6.2011, lk 1).

▼ **M16****2. Mikroorganismid või mikroorganismide toodetud ained**

Nimetus	Kirjeldus, koostisele esitatavad nõuded, kasutustingimused
Mikroorganismid	Mitte GMOdest pärit
Spinosaad	

3. Muud kui 1. ja 2. osas loetletud ained

Nimetus	Kirjeldus, koostisele esitatavad nõuded, kasutustingimused või -piirangud
Alumiiniumsilikaat (kaoliin)	
Kaltsiumhüdroksiid	Fungitsiidina kasutades ainult viljapuudel, kaasa arvatud puukoolid, <i>Nectria galligena</i> tõrjeks.
Süsinikdioksiid	
Vaseühendid järgmisel kujul: vaskhüdroksiid, vaskoksükloriid, vaskoksiid, bordoo vedelik ja kolmealuseline vasksulfaat	Kuni 6 kg vaske hektari kohta aastas. Mitmeaastaste taimede puhul võivad liikmesriigid erandina esimesest lõigust sätestada, et vase 6 kg piirmäära võib vastaval aastal ületada, kui kõnealusest ja eelnevast neljast aastast koosneva viieaastase perioodi jooksul tegelikult kasutatud keskmine kogus ei ületa 6 kg.
Etüleen	
Rasvhapped	Lubatud kõik kasutusviisid, välja arvatud herbitsiididena.
Raud (III) ortofosfaat	Kasvatatavate taimede vahele maapinnalt laotatavad preparaadid.
Kiiseltuur (diatomiit)	
Lubiväävel (kaltsiumpolüsulfiid)	
Parafiinõli	
Kaaliumvesinikkarbonaat (e kaaliumbikarbonaat)	
Kvartslüiv	
Väävel	

▼B

III LISA

Artikli 10 lõikes 4 osutatud minimaalne sise- ja välispindala ning muud eri loomaliikide laudatingimused eri tootmisliikide puhul

1. Veised, hobuslased, lambad, kitsed ja sead

	Sisepindala (loomade kasutuses olev netopindala)		Välisala pindala (jalutusala, v.a karjamaad)
	Minimaalne eluskaal (kg)	m ² looma kohta	m ² looma kohta
Aretus- ja nuumveised ja hobuslased	kuni 100	1,5	1,1
	kuni 200	2,5	1,9
	kuni 350	4,0	3
	üle 350	5 m ² ning minimaalselt 1 m ² 100 kg kohta	3,7 m ² ning minimaalselt 0,75 m ² 100 kg kohta
Lüpsilehmad		6	4,5
Sugupullid		10	30
Lambad ja kitsed		1,5 m ² lamba või kitse kohta	2,5
		0,35 m ² lamba- või kitsetalle kohta	0,5
Poegivad emised pörsastega kuni 40 päeva jooksul		7,5 m ² emise kohta	2,5
Nuumsead	kuni 50	0,8	0,6
	kuni 85	1,1	0,8
	kuni 110	1,3	1
	ÜLE 110	1,5	1,2
Pörsad	üle 40 päeva vanad ja kuni 30 kg kaaluvad	0,6	0,4
		2,5 m ² emise kohta	1,9
Aretussead		6 m ² kuldi kohta Kui sulge kasutatakse paaritamiseks: 10 m ² kuldi kohta	8,0

▼M2▼B

▼B

2. Kodulinnud

	Sisepindala (lindude kasutuses olev netopindala)			Välisala pindala (linnu kohta kasutatav pindala korraga ala kasutavas rühmas (m ²))
	Lindude arv m ² kohta	Õrrepikkus linnu kohta (cm)	pesa	
Munakanad	6	18	7 munakana pesa kohta või ühispesa korral 120 cm ² linnu kohta	4, tingimusel et ei ületata ülempiiri 170 kg lämmastikku hektari kohta aastas
Nuumlinnud (püsihoones)	10, seejuures eluskaaluga kuni 21 kg/m ²	20 (ainult pärl-kanade puhul)		4 broiler või pärlkana kohta 4,5 pardi kohta 10 kalkuni kohta 15 hane kohta Kõigi ülalnimetatud liikide puhul ei ületata piirmäära 170 kg N/ha/a
Nuumlinnud (teisaldatavas hoones)	teisaldatavates linnumajades 16 ⁽¹⁾ , seejuures eluskaaluga kuni 30 kg/m ²			2,5, tingimusel et ei ületata ülempiiri 170 kg lämmastikku hektari kohta aastas

⁽¹⁾ Ainult kuni 150 m² põrandapinnaga teisaldatavate hoonete puhul.

IV LISA

Artikli 15 lõikes 2 osutatud maksimaalne loomade arv hektari kohta

Klass või liik	Maksimaalne loomade arv hektari kohta, mis vastab 170 kg N/ha/a
Üle kuue kuu vanused hobuslased	2
Numvasikad	5
Muud alla aasta vanused veised	5
Vähemalt ühe-, kuid vähem kui kaheaastased pullid	3,3
Vähemalt ühe-, kuid vähem kui kaheaastased lehmad	3,3
Vähemalt kaheaastased pullid	2
Aretusmullikad	2,5
Nummullikad	2,5
Lüpsilehmad	2
Praagitud lüpsilehmad	2
Muud lehmad	2,5
Emased aretusküülikud	100
Uted	13,3
Kitsed	13,3
Pörsad	74
Aretusemised	6,5
Numsead	14
Muud sead	14
Broilertibud	580
Munakanad	230

▼ **M8**

V LISA

Artikli 22 punktis d, artikli 24 lõikes 2 ja artikli 25m lõikes 1 osutatud söödamaterjalid

▼ **M13**

1. MINERAALSED SÖÖDAMATERJALID

A	Mereloomade lubjarikkad kofjad	
A	Lupja sisaldavad merevetikad (maerl)	
A	Litotamniim	
A	Kaltsiumglükonaat	
A	Kaltsiumkarbonaat	
A	Defluoritud monokaltsiumfosfaat	
A	Defluoritud dikaltsiumfosfaat	
A	Magneesiumoksiid (veevaba magneesia)	
A	Magneesiumsulfaat	
A	Magneesiumkloriid	
A	Magneesiumkarbonaat	
A	Kaltsiummagneesiumfosfaat	
A	Magneesiumfosfaat	
A	Mononaatriumfosfaat	
A	Kaltsiumnaatriumfosfaat	
A	Naatriumkloriid	
A	Naatriumvesinikkarbonaat	
A	Naatriumkarbonaat	
A	Naatriumsulfaat	
A	Kaaliumkloriid	

▼ **M8**

2. MUU SÖÖDAMATERJAL

Fermenteerimise (kõrval)saadused, mis on saadud inaktiveeritud või elutute rakkudega mikroorganismidest:

A	<i>Saccharomyces cerevisiae</i>	
A	<i>Saccharomyces carlsbergensis</i>	

▼ **M16**

VI LISA

Artikli 22 punktis g, artikli 24 lõikes 2 ja artikli 25m lõikes 2 osutatud loomasöödas kasutatud söödalisandid

Lisas loetletud söödalisandid peavad olema lubatud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1831/2003 ⁽¹⁾.

1. TEHNOLOOGILISED LISANDID

a) Säilitusained

Identifitseerimisnumbrid või funktsionaalrühmad	Aine	Kirjeldus, kasutustingimused
E 200	Sorbiinhape	
E 236	Sipelghape	
E 237	Naatriumformiaat	
E 260	Äädikhape	
E 270	Piimhape	
E 280	Propioonhape	
E 330	Sidrunhape	

b) Antioksidandid

Identifitseerimisnumbrid või funktsionaalrühmad	Aine	Kirjeldus, kasutustingimused
1b306(i)	Taimeõldest saadud tokoferooliekstraktid	
1b306(ii)	Taimeõldest saadud tokoferoolirikad (δ-tokoferoolirikad) ekstraktid	

c) Emulgaatorid, stabilisaatorid, paksendajad ja želeerivad ained

Identifitseerimisnumbrid või funktsionaalrühmad	Aine	Kirjeldus, kasutustingimused
E 322	Letsitiinid	Üksnes mahepõllumajanduslikult toodetud toorainest Kasutatakse üksnes vesiviljelusloomasöödana

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. septembri 2003. aasta määrus (EÜ) nr 1831/2003 loomasöötades kasutatavate söödalisandite kohta (ELT L 268, 18.10.2003, lk 29).

▼ **M16**d) *Sideained ja paakumisvastased ained*

Identifitseerimisnumbrid või funktsionaalrühmad	Aine	Kirjeldus, kasutustingimused
E 535	Naatriumferrotsüaniid	Maksimumdoos: 20 mg/kg NaCl (arvutatud ferrotsüaniidi aniooni-na)
E 551b	Kolloidne ränidioksiid	
E 551c	Kiiselduur (puhastatud kobedia-tomiit)	
1m558i	Bentoniit	
E 559	Asbestivabad kaoliinsavid	
E 560	Steariidi ja kloriidi looduslikud segud	
E 561	Vermikuliit	
E 562	Sepioliit	
E 566	Natrolit-fonoliit	
1g568	Setteline klinoptiloliit	
E 599	Perliit	

e) *Silokonservandid*

Identifitseerimisnumbrid või funktsionaalrühmad	Aine	Kirjeldus, kasutustingimused
1k	Ensüümid ja mikroorganismid	Silo tootmise jaoks üksnes juhul, kui ilmastikutingimused ei võimalda saavutada vajalikku käärimist.

2. ORGANOLEPTILISED LISANDID

Identifitseerimisnumbrid või funktsionaalrühmad	Aine	Kirjeldus, kasutustingimused
2b	Lõhna- ja maitseained	Üksnes põllumajandustoodetest saadud ekstraktid

▼ **M16**

3. TOITAINELISED LISANDID

a) *Vitamiinid, provitamiinid ja samalaadse toimega keemiliselt täpselt määratletud ained*

Identifitseerimisnumbrid või funktsionaalrühmad	Aine	Kirjeldus, kasutustingimused
3a	Vitamiinid või provitamiinid	<ul style="list-style-type: none"> — Saadud põllumajandussaadustest — Monogastriliste loomade ja vesiviljelusloomade puhul tohib kasutada üksnes looduslike vitamiinidega identseid sünteetilisi vitamiine. — Mäletsejaliste puhul tohib kasutada üksnes põllumajandussaadustest saadud looduslike vitamiinidega identseid sünteetilisi A-, D- ja E-vitamiine liikmesriikide eelneva loaga, mille aluseks on hinnang mahepõllumajanduslike mäletsejaliste võimaluste kohta saada oma söödaratsioonidest vajalikus koguses kõnealuseid vitamiine.

b) *Mikroelementide ühendid*

Identifitseerimisnumbrid või funktsionaalrühmad	Aine	Kirjeldus, kasutustingimused
E1 Raud	raud(III)oksiid raud(II)karbonaat raud(II)sulfaat, heptahüdraat raud(II)sulfaat, monohüdraat	
3b201	Kaaliumjodiid	
3b202	Veevaba kaltsiumjodaat	
3b203	Kaetud granuleeritud veevaba kaltsiumjodaat	
3b301	Koobalt(II)atsetaattetraahüdraat	
3b302	Koobalt(II)karbonaat	
3b303	Koobalt(II)hüdroksiidkarbonaadi (2 : 3) monohüdraat	
3b304	Kaetud granuleeritud koobalt(II)-karbonaat	
3b305	Koobalt(II)sulfaatheptahüdraat	

▼ **M16**

Identifitseerimisnumbrid või funktsionaalrühmad	Aine	Kirjeldus, kasutustingimused
E4 vask 3b409	Aluseline vaskkarbonaat, monohüdraat Vaskoksiid Vasksulfaat, pentahüdraat Divaskkloriidtrihüdroksiid	
E5 mangaan	Mangaanoksiid Mangaansulfaat, monohüdraat Mangaankarbonaat	
E6 tsink 3b609	Tsinkoksiid Tsinksulfaat, monohüdraat Tsinksulfaat heptahüdraat Tsinkloriidhüdroksiidi monohüdraat	
E7 molübdeen	Naatriummolübdaat	
E8 seleen 3b8.10, 3b8.11, 3b8.12, 3b813 ja 3b817	Naatriumseleniit Naatriumselenaat Inaktiivne seleenpärm	

4. ZOOTEHNILISED LISANDID

Identifitseerimisnumbrid või funktsionaalrühmad	Aine	Kirjeldus, kasutustingimused
4a, 4b, 4c ja 4d	Ensüümid ja mikroorganismid kategoorias „Zootehnilised lisandid”	

▼ **M2**

VII LISA

Puhastamis- ja desinfitseerimisvahendid

1. Vahendid, mida kasutatakse loomakasvatushoonete ja -rajatiste puhastamisel ja desinfitseerimisel, nagu on osutatud artikli 23 lõikes 4:
  - kaalium- ja naatriumseep
  - vesi ja veeaur,
  - lubjapiim,
  - lubi,
  - kustutamata lubi,
  - naatriumhüpoklorit (nt vedela pleegitusainena),
  - naatriumhüdroksiid,
  - kaaliumhüdroksiid,
  - vesinikperoksiid
  - looduslikud taimeessentsid,
  - sidrunhape, peräädikhape, sipelghape, piimhape, oblikhape ja äädikhape,
  - alkohol,
  - lämmastikhape (lüpsiriistade töötlemiseks),
  - fosforhape (lüpsiriistade töötlemiseks),
  - formaldehüüd,
  - nisade ja lüpsiseadmete puhastamise ja desinfitseerimise vahendid,
  - naatriumkarbonaat.

▼ **M15**

2. Vahendid, mida vesiviljelusloomade ja merevetikate tootmisel kasutatakse artikli 6e lõikes 2, artikli 25s lõikes 2 ja artiklis 29a osutatud puhastamisel ja desinfitseerimisel.
  - 2.1. Kooskõlas määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 16 lõikes 1 viidatud asjaomaste liidu ja siseriiklike sätetega ning eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 528/2012, ⁽¹⁾ võivad vesiviljelusloomade puudumisel seadmete ja rajatiste puhastamiseks ja desinfitseerimiseks kasutatavad tooted sisaldada järgmisi toimeaineid:
    - osoon,
    - naatriumhüpoklorit,
    - kaltsiumhüpoklorit,
    - kaltsiumhüdroksiid,
    - kaltsiumoksiid,
    - naatriumhüdroksiid,
    - alkohol,
    - vasksulfaat ainult kuni 31. detsembrini 2015,
    - kaaliumpermanganaat,
    - looduslikust kameeliaseemnest saadud teepõdsaseemnekook (inglise keeles *tea seed cake*, kasutatakse üksnes krevetitootmisel),
    - hüpokloorishapet tootvad kaaliumperoksoomonosulfaadi ja naatriumkloriidi segud.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 528/2012, 22. mai 2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist (ELT L 167, 27.6.2012, lk 1).

▼ M15

2.2. Kooskõlas määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 16 lõikes 1 viidatud asjaomaste liidu ja siseriiklike sätetega ning eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 528/2012 ja direktiiviga 2001/82/EÜ ⁽¹⁾ võivad vesiviljelusloomade puudumisel seadmete ja rajatiste puhastamiseks ja desinfitseerimiseks kasutatavad tooted sisaldada järgmisi toimeaineid:

- lubjakivi (kaltsiumkarbonaat) pH taseme reguleerimiseks,
- dolomiit pH taseme korrigeerimiseks (kasutatakse üksnes krevetitootmisel),
- naatriumkloriid,
- vesinikperoksiid,
- naatriumperkarbonaat,
- orgaanilised happed (äädikhape, piimhape, sidrunhape),
- humiinhape,
- peroksüädikhapped,
- peräädikhape ja peroksüoktaanhape,
- jodofoorid (ainult munade olemasolu korral).

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/82/EÜ, 6. november 2001, veterinaaravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta (EÜT L 311, 28.11.2001, lk 1).

▼ B

VIII LISA

▼ M1

Artikli 27 lõike 1 punktis a ja artikli 27a punktis a osutatud töödeldud mahepõllumajandusliku toidu, pärimi ja pärmitoote tootmisel kasutatavad teatavad tooted ja ained

▼ M16

_____

▼ B

A OSA. TOIDULISANDID, KAASA ARVATUD KANDEAINED

Määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 23 lõike 4 punkti a alapunktis ii osutatud määra arvutamisel arvestatakse toidulisandeid, mis on koodnumbri tulbas märgistatud tärniga, põllumajandusest pärinevate koostisosadena.

▶ <u>M16</u> — ◀	Kood	Nimetus	Toidu valmistamine, mille päritolu on		Eritingimused
			taimne	loomne	
▶ <u>M16</u> — ◀	E 153	Taimne süsi		X	Tuhakihiga kitsejuust Morbier' juust
▶ <u>M16</u> — ◀	E 160b*	Annaato, biksiin, norbiksiin		X	Red Leicesteri juust Double Gloucesteri juust Cheddar Mimolette'i juust
▶ <u>M16</u> — ◀	E 170	Kaltsiumkarbonaat	X	X	Ei kasutata toodete värvainena ega kaltsiumilisandina
▶ <u>M16</u> — ◀	▶ <u>M16</u> E 220	Vääveldioksiid	X	X (ainult mõdu jaoks)	Puuviljaveinides (*) ja mõdus suhkrulisandiga ja ilma): 100 mg (**) ▶ <u>M16</u> (*) Seoses sellega määratakse „puuviljaveini” kui veini, mis on valmistatud muudest puuviljadest kui viinamarjadest (sealhulgas õuna- ja pirmsiider). ▶ <u>M16</u> (**) Kõigi allikate summaarse koguse ülemäär, väljendatud SO ₂ -na (mg/l).
	▶ <u>M16</u> E 224	Kaaliummetabitsulfit	X	X (ainult mõdu jaoks)	
▶ <u>M16</u> — ◀	E 223	Naatriummetabitsulfit		X	Koorikloomad (?)

▼ M2

▼ **B**

▶ M16 — ◀	Kood	Nimetus	Toidu valmistamine, mille päritolu on		Eritingimused
			taimne	loomne	
▶ M16 — ◀	E 250 või E 252	Naatriumnitrit Kaaliumnitraat		X X	Lihatoodete puhul (1): E 250: soovituslik lisatav kogus, väljendatud NaNO ₂ -na: 80 mg/kg E 252: soovituslik lisatav kogus, väljendatud NaNO ₃ -na: 80 mg/kg E 250: jäägi piirnorm, väljendatud NaNO ₂ -na: 50 mg/kg E 252: jäägi piirnorm, väljendatud NaNO ₃ -na: 50 mg/kg
▶ M16 — ◀	E 270	Piimhape	X	X	
▶ M16 — ◀	E 290	Süsinikdioksiid	X	X	
▶ M16 — ◀	E 296	Õunhape	X		
▶ M16 — ◀	E 300	Askorbiinhape	X	X	Lihatooted (2)
▶ M16 — ◀	E 301	Naatriumaskaat		X	Lihatoodetes (2) koos nitraatide ja nitrititega
▶ M16 — ◀	▶ M16 E 306 (*)	Tokoferoolikontsentraat	X	X	Antioksidant ◀
▶ M16 — ◀	▶ M16 E 322 (*)	Letsitiinid	X	X	Piimatooted (2) Üksnes mahepõllumajanduslikult toodetud toorainest (**) ◀ ▶ M16 (***) Alates 1. jaanuarist 2019. ◀
▶ M16 — ◀	E 325	Naatriumlaktaat		X	Piimapõhised tooted ja lihatooted
▶ M16 — ◀	▶ M16 E 330	Sidrunhape	X	X ◀	
▶ M16 — ◀	E 330	Sidrunhape		X	Koorikloomad ja molluskid (2)
▶ M16 — ◀	▶ M16 E 331	Naatriumtsitraat	X	X ◀	

▼ **M2**▼ **B**

▼ B

▶ <u>M16</u> — ◀	Kood	Nimetus	Toidu valmistamine, mille päritolu on		Eritingimused
			taimne	loomne	
▶ <u>M16</u> — ◀	E 333	Kaltsiumsitraadid	X		
▶ <u>M16</u> — ◀	▶ <u>M16</u> E 334	L(+)-viinhape	X	X (ainult mõdu jaoks) ◀	
▶ <u>M16</u> — ◀	E 335	Naatriumtartraadid	X		
▶ <u>M16</u> — ◀	E 336	Kaaliumtartraadid	X		
▶ <u>M16</u> — ◀	E 341 (i)	Monokaltsiumfosfaadid	X		Kergitusainet sisaldava jahu kergitusaine
▼ <u>M8</u>					
▶ <u>M16</u> — ◀	E 392*	Rosmariiniekstrakt	X	X	Üksnes mahepõllumajanduslikult toodetud
▼ <u>B</u>					
▶ <u>M16</u> — ◀	E 400	Algiinhape	X	X	Piimapõhised tooted (?)
▶ <u>M16</u> — ◀	E 401	Naatriumalginaat	X	X	Piimapõhised tooted (?)
▶ <u>M16</u> — ◀	E 402	Kaaliumalginaat	X	X	Piimapõhised tooted (?)
▶ <u>M16</u> — ◀	E 406	Agar	X	X	Piimapõhised tooted ja lihatooded (?)
▶ <u>M16</u> — ◀	E 407	Karrageen	X	X	Piimapõhised tooted (?)
▶ <u>M16</u> — ◀	E 410*	Jaaniivapuujuhu	X	X	
▶ <u>M16</u> — ◀	E 412*	Guarkummi	X	X	
▶ <u>M16</u> — ◀	E 414*	Kummi-araabik	X	X	
▶ <u>M16</u> — ◀	E 415	Ksantaankummi	X	X	
▼ <u>M16</u>					
	E 418	Gellankummi	X	X	Ainult rohkesti atsüülrühmi sisaldav vorm
▼ <u>B</u>					
▶ <u>M16</u> — ◀	▶ <u>M16</u> E 422	Glütserool	X		Taimset päritolu. Taimeekstraktide ning lõhna- ja maitseainete jaoks ◀
▶ <u>M16</u> — ◀	E 440 (i)*	Pektiin	X	X	Piimapõhised tooted (?)

▼ B

▶ <u>M16</u> — ◀	Kood	Nimetus	Toidu valmistamine, mille päritolu on		Eritingimused	
			taimne	loomne		
▶ <u>M16</u> — ◀	E 464	Hüdroksüpropüülmetüültelluloos	X	X	Kapslite kapseldamise aine	
▶ <u>M16</u> — ◀	▶ <u>M16</u> E 500	Naatriumkarbonaat	X	X ◀		
▶ <u>M16</u> — ◀	E 501	Kaaliumkarbonaadid	X			
▶ <u>M16</u> — ◀	E 503	Ammooniumkarbonaadid	X			
▶ <u>M16</u> — ◀	E 504	Magneesiumkarbonaadid	X			
▶ <u>M16</u> — ◀	E 509	Kaltsiumkloriid		X	Piima kalgendamine	
▶ <u>M16</u> — ◀	E 516	Kaltsiumsulfaat	X		Kandeaine	
▶ <u>M16</u> — ◀	▶ <u>M16</u> E 524	Naatriumhüdrok-siid	X		Toote „Laugengebäck” pinnatööt-luseks ja happesuse reguleerimi-seks mahepõllumajanduslikes lõhna- ja maitseainetes ◀	
▶ <u>M16</u> — ◀	▶ <u>M16</u> E 551	Ränidioksiidgeel või kolloidlahus	X	X	Kuivatatud ja peenestatud maitse-taimede ja vürtside jaoks. Lõhna- ja maitseained ning taru-vaik ◀	
▶ <u>M16</u> — ◀	E 553b	Talk	X	X	Glaseeraine lihatoodete jaoks	
▼ <u>M16</u>	E 901	Mesilasvaha	X		Ainult kondiitritoodete glaseerai-nena. Mahepõllumajanduslikust mesin-dusest pärinev mesilasvaha	
▼ <u>M16</u>	E 903	Karnaubavaha	X		Ainult kondiitritoodete glaseerai-nena. Üksnes mahepõllumajanduslikult toodetud toorainest	
▼ <u>B</u>	▶ <u>M16</u> — ◀	E 938	Argoon	X	X	
▶ <u>M16</u> — ◀	E 939	Heelium	X	X		

▼ **B**

► M16 — ◀	Kood	Nimetus	Toidu valmistamine, mille päritolu on		Eritingimused
			taimne	loomne	
► M16 — ◀	E 941	Lämmastik	X	X	
► M16 — ◀	E 948	Hapnik	X	X	
▼ M16	E 968	Erütritool	X	X	Üksnes mahepõllumajanduslikult toodetud toorainest, kasutamata ioonvahetustehnoloogiat

▼ **B**

- (¹) Nimetatud lisaainet tohib kasutada üksnes juhul, kui pädevale asutusele on tõendatud, et ei ole ühtegi muud tehnilist lahendust, mis tagab samaväärselt terviseohutuse ja/või toote eriomaduste säilimise.
- (²) Piirang kehtib ainult loomsete toodete kohta.

▼ **B**

B OSA. TÖÖTLEMISE ABIAINED JA MUUD TOOTED, MIDA VÕIB KASUTADA PÕLLUMAJANDUSEST PÄRINEVATE MAHEPÕLLUMAJANDUSLIKULT TOODETUD KOOSTISOSADE TÖÖTLEMISEL

▼ **M16**▼ **B**

▶ M16 — ◀	Nimetus	Taimsete toiduainete valmistamine	Loomsete toiduainete valmistamine	Eritingimused
▶ M16 — ◀	Vesi	X	X	Joogivesi nõukogu direktiivi 98/83/EÜ ⁽³⁾ tähenduses
▶ M16 — ◀	Kaltsiumkloriid	X		Kalgendusaine
▶ M16 — ◀	Kaltsiumkarbonaat	X		
	Kaltsiumhüdroksiid	X		
▶ M16 — ◀	Kaltsiumsulfaat	X		Kalgendusaine
▶ M16 — ◀	Magneesiumkloriid (või nigari)	X		Kalgendusaine
▶ M16 — ◀	Kaaliumkarbonaat	X		Viinamarjade kuivatamine
▶ M16 — ◀	▶ M16 Naatriumkarbonaat	X	X ◀	
▶ M16 — ◀	Piimhape		X	Soolveevanni pH väärtuse reguleerimiseks juustutööstuses ⁽¹⁾
▶ M16 — ◀	▶ M16 Sidrunhape	X	X ◀	
▶ M16 — ◀	▶ M16 Naatriumhüdroksiid	X		Suhkru(te) tootmiseks Õli tootmiseks, välja arvatud oliiviõli tootmine ◀
▶ M16 — ◀	Väävelhape	X	X	Želatiini tootmine ⁽¹⁾ Suhkru(te) tootmine ⁽²⁾
▶ M16 — ◀	Soolhape		X	Želatiini tootmine Soolveevanni pH väärtuse reguleerimiseks Gouda, Edami, Maasdammeri juustude, Boerenkaasi, Friese'i ja Leidse Nagelkaasi töötlemisel
▶ M16 — ◀	Ammooniumhüdroksiid		X	Želatiini tootmine
▶ M16 — ◀	Vesinikperoksiid		X	Želatiini tootmine

▼ **B**

► M16 — ◀	Nimetus	Taimsete toiduainete valmistamine	Loomsete toiduainete valmistamine	Eritingimused
► M16 — ◀	Süsinikdioksiid	X	X	
► M16 — ◀	Lämmastik	X	X	
► M16 — ◀	Etanool	X	X	Lahusti
► M16 — ◀	Parkhape	X		Filteraine
► M16 — ◀				
► M16 — ◀	Ovoalbumiin	X		
► M16 — ◀	Kaseiin	X		
► M16 — ◀	Želatiin	X		
► M16 — ◀	Kalaliim	X		
► M16 — ◀	► M16 Taimeõlid	X	X	Määrdeaine, õlitasaine või vahutamisvastane aine. Üksnes mahepõllumajanduslikult toodetud ◀
► M16 — ◀	Ränidioksiidgeel või kolloidlahus	X		
► M16 — ◀	Aktiivsüsi	X		
► M16 — ◀	Talk	X		Vastavalt lisaaine E 553b puhtuse erikriteeriumidele
► M16 — ◀	► M16 Bentoniid	X	X	Mõdu selitusaine (!) ◀

▼ **M16**

—

▼ **B**

► M16 — ◀	Tselluloos	X	X	Želatiini tootmine (!)
► M16 — ◀	Kobediatomiit	X	X	Želatiini tootmine (!)
► M16 — ◀	Perliit	X	X	Želatiini tootmine (!)
► M16 — ◀	Sarapuupähklikoored	X		

▼ **B**

► M16 — ◀	Nimetus	Taimsete toiduainete valmistamine	Loomsete toiduainete valmistamine	Eritingimused
► M16 — ◀	Riisijahu	X		
► M16 — ◀	► M16 Mesilasvaha	X		Õlitusaine Mahepõllumajanduslikult mesindustest pärinev mesilasvaha ◀
► M16 — ◀	► M16 Karnaubavaha	X		Õlitusaine Üksnes mahepõllumajanduslikult toodetud toorainest ◀

▼ **M16**

	Äädikhape/äädikas		X	Üksnes mahepõllumajanduslikult toodetud. Kala töötlemiseks, ainult biotehnoloogilisest allikast, välja arvatud juhul, kui see on toodetud GMOsid kasutades või GMOdest
	Tiamiinvesinikkloriid	X	X	Ainult puuviljaveinide, sealhulgas õuna- ja pimisidri ning mõdu valmistamiseks
	Diammooniumfosfaat	X	X	Ainult puuviljaveinide, sealhulgas õuna- ja pimisidri ning mõdu valmistamiseks
	Puidukiud	X	X	Puit peaks pärinema sertifitseeritud, säästvalt raiutud puidust. Kasutatav puit ei tohi sisaldada toksilisi komponente (raimisjärgne töötlus, looduslikult esinevad toksiinid või mikroorganismidest tulenevad toksiinid)

▼ **B**

(¹) Piirang kehtib ainult loomsete toodete kohta.

(²) Piirang kehtib ainult taimsete toodete kohta.

(³) EÜT L 330, 5.12.1998, lk 32.

▼ **M1**

C OSA. TÖÖTLEMISE ABIAINED, MIDA VÕIB KASUTADA PÄRMI JA PÄRMITOODETE TOOTMISEL

Nimetus	Pärm	Pärmi sisaldavad segud/saadused	Eritingimused
Kaltsiumkloriid	X		
Süsinikdioksiid	X	X	
Sidrunhape	X		pH väärtuse reguleerimiseks pärimi tootmisel
Piimhape	X		pH väärtuse reguleerimiseks pärimi tootmisel
Lämmastik	X	X	
Hapnik	X	X	
▼ M16 Kartulitärklis	X	X	Filtreerimiseks Üksnes mahepõllumajanduslikult toodetud
▼ M1 Naatriumkarbonaat	X	X	pH väärtuse reguleerimiseks pärimi tootmisel
▼ M16 Taimeõlid	X	X	Määrdeained, õlitusained ja vahutamisvastased ained Üksnes mahepõllumajanduslikult toodetud

Tooted ja ained, mida on lubatud artiklis 29c osutatud veinisektori mahetoodete puhul kasutada või osutatud toodetele lisada

Töötlemise tüüp vastavalt määruse (EÜ) nr 606/2009 I lisa A osale	Toote või aine nimetus	Eritingimused, piirangud vastavalt määrustes (EÜ) nr 1234/2007 ja (EÜ) nr 606/2009 esitatud piiridele ja tingimustele
Punkt 1: õhutamine või gaasilise hapnikuga küllastamine	— õhk — gaasiline hapnik	
Punkt 3: tsentrifuugimine ja filtrimine	— perliit — tselluloos — kobediatomiit	üksnes filtrimisel inertse abiaienena
Punkt 4: kasutamine selleks, et luua inertne atmosfäär ja töödelda toodet õhust eraldatult	— lämmastik — süsinikdioksiid — argoon	
Punktid 5, 15 ja 21: kasutamine	— pärmseened ⁽¹⁾	
Punkt 6: kasutamine	— diammooniumfosfaat — tiamiinvesinikkloriid	
Punkt 7: kasutamine	— vääveldioksiid — kaaliumbisulfit või kaaliummetabisulfit	a) vääveldioksiidisisaldus ei ületa määruse (EÜ) nr 606/2009 I lisa B osa A alaosa punkti 1 alapunkti a kohaselt 100 milligrammi sellise punase veini ühes liitris, mille jääksuhkru tase on alla 2 grammi liitri kohta; b) vääveldioksiidisisaldus ei ületa määruse (EÜ) nr 606/2009 I lisa B osa A alaosa punkti 1 alapunkti b kohaselt 150 milligrammi sellise valge ja roosa veini ühes liitris, mille jääksuhkru tase on alla 2 grammi liitri kohta; c) kõigi muude veinide puhul vähendatakse määruse (EÜ) nr 606/2009 I lisa B osa kohast, alates 1. augustist 2010 kohaldatavat vääveldioksiidisisalduse ülempiiri 30 milligrammi võrra liitri kohta.

▼M7

Töötlemise tüüp vastavalt määruse (EÜ) nr 606/2009 I lisa A osale	Toote või aine nimetus	Eritingimused, piirangud vastavalt määrustes (EÜ) nr 1234/2007 ja (EÜ) nr 606/2009 esitatud piiridele ja tingimustele
Punkt 9: kasutamine	— veinivalmistuses kasutatav süsi	
Punkt 10: selitamine	<ul style="list-style-type: none"> — toiduželatiin ⁽²⁾ — nisust või hernest saadud taimne valk ⁽²⁾ — kalaliim ⁽²⁾ — ovoalbumiin ⁽²⁾ — tanniinid ⁽²⁾ 	
	<ul style="list-style-type: none"> — kaseiin — kaaliumkaseinaat — ränidioksiid — bentoniit — pektolüütilised ensüümid 	
Punkt 12: kasutamine hapestamiseks	<ul style="list-style-type: none"> — piimhape — L(+)-viinhape 	
Punkt 13: kasutamine hapetustamiseks	<ul style="list-style-type: none"> — L(+)-viinhape — kaltsiumkarbonaat — neutraalne kaaliumtartraat — kaaliumvesinikkarbonaat 	
Punkt 14: lisamine	— Süüria männi vaik	
Punkt 17: kasutamine	— piimhappebakterid	
Punkt 19: lisamine	— L-askorbiinhape	

▼M7

Töötlemise tüüp vastavalt määruse (EÜ) nr 606/2009 I lisa A osale	Toote või aine nimetus	Eritingimused, piirangud vastavalt määrustes (EÜ) nr 1234/2007 ja (EÜ) nr 606/2009 esitatud piiridele ja tingimustele
Punkt 22: barboteerimine	— lämmastik	
Punkt 23: lisamine	— süsinikdioksiid	
Punkt 24: lisamine veini stabiliseerimiseks	— sidrunhape	
Punkt 25: lisamine	— tanniinid ⁽²⁾	
Punkt 27: lisamine	— metaviinhape	
Punkt 28: kasutamine	— kummiaraabik ⁽²⁾	
Punkt 30: kasutamine	— kaaliumbitartraat	
Punkt 31: kasutamine	— vask(II)tsitraat	
Punkt 31: kasutamine	— vasksulfaat	lubatud kuni 31. juulini 2015
Punkt 38: kasutamine	— tammelaastud	
Punkt 39: kasutamine	— kaaliumalginaat	
Töötlemise tüüp vastavalt määruse (EÜ) nr 606/2009 III lisa punkti A alapunkti 2 alapunktile b	— kaltsiumsulfaat	üksnes <i>vino generoso</i> või <i>vino generoso de licor</i> 'i puhul

⁽¹⁾ Üksikute pärimüvede puhul: saadud mahepõllumajanduslikust toorainest, kui võimalik.

⁽²⁾ Saadud mahepõllumajanduslikust toorainest, kui võimalik.

▼B

IX LISA

Artiklis 28 osutatud põllumajandusest pärinevad koostisosad, mis ei ole mahepõllumajanduslikult toodetud

1. TÖÖTLEMATA TAIMSED SAADUSED JA NENDEST MENETLUSTE ABIL VALMISTATUD TOOTED

1.1. Toidukõhlikud viljad, pähklid ja seemned:

— tammetõrud	<i>Quercus</i> spp.
— koolapähklid	<i>Cola acuminata</i>
— karusmarjad	<i>Ribes uva-crispa</i>
— maracuja (granadill)	<i>Passiflora edulis</i>
— vaarikad (kuivatatud)	<i>Rubus idaeus</i>
— punased sõstrad (kuivatatud)	<i>Ribes rubrum</i>

1.2. Toidukõhlikud vürtsid ja maitsetaimed:

— roseepipar	<i>Schinus molle</i> L.
— mädarõika seemned	<i>Armoracia rusticana</i>
— väike kalganirohi	<i>Alpinia officinarum</i>
— värvisafloori õied	<i>Carthamus tinctorius</i>
— ürt-allikkerss	<i>Nasturtium officinale</i>

1.3. Muud

Vetikad, k.a merevetikad, lubatud kasutada mittemahepõllumajanduslikul toiduainete valmistamisel.

2. TAIMSED SAADUSED

2.1. Rasvad ja õlid, rafineeritud või rafineerimata, kuid keemiliselt modifitseerimata, mille saamiseks on kasutatud muid taimi kui:

— kakao	<i>Theobroma cacao</i>
— kookospähkel	<i>Cocos nucifera</i>
— oliiv	<i>Olea europaea</i>
— päevalill	<i>Helianthus annuus</i>
— palm	<i>Elaeis guineensis</i>
— raps	<i>Brassica napus, rapa</i>
— värvisafloor	<i>Carthamus tinctorius</i>
— seesam	<i>Sesamum indicum</i>
— soja	<i>Glycine max</i>

2.2. Järgmised suhkrud, tärklised ja muud teraviljast ja mugulatest valmistatud tooted:

- fruktoos
- riispaber
- hapnemata leivast valmistatud paber
- riisist ja vahataolisest maisist valmistatud tärklis, keemiliselt modifitseerimata.

▼B

2.3. **Muud**

- hernevalk (*Pisum* spp.)
- rumm, ainult roosuhkru mahlast valmistatud
- kirsiviin, valmistatud puuviljast ning artikli 27 lõike 1 punktis c osutatud lõhna- ja maitseainetest.

3. **LOOMSED SAADUSED**

Veeorganismid, mis ei pärine vesiviljelusest ning mida on lubatud kasutada mittemahepõllumajanduslikul toiduainete valmistamisel

- želatiin
- vadakupulber „Herasuola”
- sooled.

▼B

X LISA

**Artikli 45 lõikes 3 osutatud liigid, mille jaoks on kõigis ühenduse osades
saada piisavas koguses ja olulise arvu sortide jaoks
mahepõllumajanduslikult toodetud seemet või seemnekartulit**

▼ **M3***XI LISA***A. Artikli 57 kohane ELi mahetoote logo**

1. ELi mahetoote logo vastab järgmisele näidisele:

2. Etalonvärv Pantone värvistandardi järgi on Pantone roheline nr 376 ja neljavärvitruki kasutamisel roheline (50 % tsüaan (sinine) + 100 % kollane).
3. ELi mahetoote logo võib kasutada ka must-valgena nagu näidisel, kuid ainult siis, kui värviline logo ei ole praktiliselt rakendatav.

4. Kui pakendi või märgise taustavärv on tume, võib sümboleid kasutada negatiivis, kasutades pakendi või märgise taustavärvi.
5. Kui kasutatakse värvilist sümbolit värvilisel taustal, mistõttu sümbolit on raske eristada, võib sümboli ümbritseda joonega, et suurendada selle kontrasti taustavärviga.
6. Teatavates konkreetsetes olukordades, kui pakendil esitatud teave on ühevärviline, võib ELi mahetoote logo kasutada samavärvilisena.
7. ELi mahetoote logo peab olema vähemalt 9 mm kõrgune ja vähemalt 13,5 mm laiune; kõrguse ja laiuse suhe peab alati olema 1:1,5. Väga väikeste pakendite puhul võib logo suurust erandkorras vähendada nii, et kõrgus on 6 mm.
8. ELi mahetoote logo võib kombineerida mahepõllumajandusele viitavate graafiliste või tekstielementidega, tingimusel et need ei muuda ELi mahetoote logo olemust ega artikli 58 kohaseid märkeid. Kombineerimisel riikide või eraettevõtjate logodega, millel kasutatakse punktis 2 viidatud etalonvärvist erinevat rohelist värvi, võib ELi mahetoote logol kasutada kõnealust, etalonvärvist erinevat värvi.

▼ **M4**

▼ **M3****B. Artikli 58 kohased koodnumbrid**

Koodnumbrite üldformaad on järgmine:

AB-CDE-999

kus:

- 1) AB on vastavalt artikli 58 lõike 1 punktile a selle riigi ISO-kood, kus toimuvad kontrollid, ja
- 2) CDE on komisjoni või iga liikmesriigi kindlaksmääratav kolmetäheline mõiste (nt „bio”, „öko”, „org” või „eko”), mis loob seose mahepõllumajandusliku tootmiseetodiga vastavalt artikli 58 lõike 1 punktile b, ja
- 3) 999 on maksimaalselt kolmekohaline viitenumber, mille määrab vastavalt artikli 58 lõike 1 punktile c:
  - a) iga liikmesriigi pädev asutus kontrolliasutustele või kontrollorganitele, kellele nad on delegeerinud kontrollimise vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artiklile 27;
  - b) komisjon:
    - i) komisjoni määruse (EÜ) nr 1235/2008 ⁽¹⁾ artikli 3 lõike 2 punktis a osutatud ning kõnealuse määruse I lisas loetletud kontrolliasutustele või kontrollorganitele;
    - ii) määruse (EÜ) nr 1235/2008 artikli 7 lõike 2 punktis f osutatud ning kõnealuse määruse III lisas loetletud kolmandate riikide pädevatele asutustele või kontrollorganitele;
    - iii) määruse (EÜ) nr 1235/2008 artikli 10 lõike 2 punktis a osutatud ning kõnealuse määruse IV lisas loetletud kontrolliasutustele või kontrollorganitele;
  - c) iga liikmesriigi pädev asutus kontrolliasutustele või kontrollorganitele, kellel on komisjoni ettepanekul kuni 31. detsembrini 2012 luba välja anda määruse (EÜ) nr 1235/2008 artikli 19 lõike 1 neljanda lõigu kohaseid kontrollsertifikaate.

Komisjon avalikustab koodnumbrid asjakohaste tehniliste vahendite abil, sealhulgas Internetis.

⁽¹⁾ ELT L 334, 12.12.2008, lk 25.

▼ M2

XII LISA

Ettevõtjale väljastatava tõendava dokumendi näidis vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 29 lõikele 1 ja käesoleva määruse ►M6 artikli 68 lõikele 1 ◀

Ettevõtjale väljastatav tõendav dokument vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 29 lõikele 1	
1. Dokumendi number:	
2. Ettevõtja nimi ja aadress: peamine tegevus (tootja, töötaja, importija vm):	3. Kontrollorgani või kontrolliasutuse nimi, aadress ja koodnumber:
4. Tooterühmad ja tegevus: — taimed ja taimsed saadused: — merevetikad ja merevetikatooted: — loomad ja loomakasvatussaadused: — vesiviljelusloomad ja neist saadud tooted: — töödeldud tooted:	5. Määratletud kui: mahepõllumajanduslik tootmine, mahepõllumajandusele üleminekujärgu tooted; ning samuti mitte-mahepõllumajanduslik tootmine, mille puhul toimub määruse (EÜ) nr 834/2007 artiklis 11 osutatud paralleelne tootmine
6. Kehtivusaeg: Taimsed saadused alates ..... kuni ..... Merevetikatooted alates ..... kuni ..... Loomsed saadused alates ..... kuni ..... Vesiviljelusloomadest saadud tooted alates .... kuni .... Töödeldud tooted alates ..... kuni	7. Kontrollimise kuupäev:
8. Käesolev dokument on antud välja kooskõlas määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 29 lõikega 1 ning määrusega (EÜ) nr 889/2008 = käesolev määrus). Eespool nimetatud tootja tegevust on kontrollitud ja ta vastab kõnealustes määrustes sätestatud nõuetele.	
Kuupäev, koht:	
Väljaandva kontrollorgani või kontrolliasutuse esindaja allkiri:	

▼ **M6***XIIa LISA***Ettevõtjale väljastatava täiendava tõendava dokumendi näidis vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 29 lõikele 1 ja käesoleva määruse artikli 68 lõikele 2**

<p>Ettevõtjale väljastatav täiendav tõendav dokument vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 29 lõikele 1</p> <p>1.1. Dokumendi number: 1.2. Viide tõendavale dokumendile vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 29 lõikele 1: ⁽¹⁾</p>
<p>2. Ettevõtja kasutatud tootmismeetodi eripära, millele on osutatud määruse (EÜ) nr 889/2008 artikli 68 lõikes 2: ⁽²⁾</p>
<p>3. Käesolev dokument on antud välja kooskõlas määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 29 lõikega 1 ning määruse (EÜ) nr 889/2008 artikli 68 lõikega 2. Eespool nimetatud ettevõtja tegevust on kontrollitud ja ta vastab kõnealustes määrustes sätestatud nõuetele.</p> <p>Kuupäev, koht:</p> <p>Väljaandva kontrollorgani või kontrolliasutuse esindaja allkiri ja tempel:</p>
<p>⁽¹⁾ Sisestada sellise tõendava dokumendi number, mis on esitatud vastavalt käesoleva määruse artikli 68 lõikele 1 ja XII lisale. ⁽²⁾ Sisestada käesoleva määruse XIIb lisas sätestatud vastav kanne.</p>

▼ **M6***XIb LISA*

Artikli 68 lõike 2 teises lõigus osutatud kanded:

- *bulgaaria keeles*: Животински продукти, произведени без използване на антибиотици
- *hispaania keeles*: Productos animales producidos sin utilizar antibióticos
- *tšehhi keeles*: Živočišné produkty vyprodukované bez použití antibiotik
- *taani keeles*: Animalske produkter, der er produceret uden brug af antibiotika
- *saksa keeles*: Ohne Anwendung von Antibiotika erzeugte tierische Erzeugnisse
- *eesti keeles*: Loomsed tooted, mille tootmisel ei ole kasutatud antibiootikume
- *kreeka keeles*: Ζωικά προϊόντα που παράγονται χωρίς τη χρήση αντιβιοτικών
- *inglise keeles*: Animal products produced without the use of antibiotics
- *prantsuse keeles*: produits animaux obtenus sans recourir aux antibiotiques

▼ **M10**

- *horvaadi keeles*: Proizvodi životinjskog podrijetla dobiveni bez uporabe antibiotika

▼ **M6**

- *italia keeles*: Prodotti animali ottenuti senza l'uso di antibiotici
- *läti keeles*: Dzīvnieku izcelsmes produkti, kuru ražošanā nav izmantotas antibiotikas
- *leedu keeles*: nenaudojant antibiotikų pagaminti gyvūniniai produktai
- *ungari keeles*: Antibiotikumok alkalmazása nélkül előállított állati eredetű termékek
- *malta keeles*: Il-prodotti tal-animali prodotti mingħajr l-użu tal-antibijotiċi
- *hollandi keeles*: Zonder het gebruik van antibiotica geproduceerde dierlijke producten
- *poola keeles*: Produkty zwierzęce wytwarzane bez użycia antybiotyków
- *portugali keeles*: Produtos de origem animal produzidos sem utilização de antibióticos
- *rumeenia keeles*: Produse de origine animală obținute a se recurge la antibiotice
- *slovaki keeles*: Výrobky živočišného pôvodu vyrobené bez použitia antibiotík
- *sloveeni keeles*: Živalski proizvodi, proizvedeni brez uporabe antibiotikov
- *soome keeles*: Eläintuotteet, joiden tuotannossa ei ole käytetty antibiootteja
- *rootsi keeles*: Animaliska produkter som produceras utan antibiotika

XIII LISA

Artikli 69 kohane müüja kinnituse näidis

Nõukogu määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 9 lõike 3 kohane müüja kinnitus	
Müüja nimi ja aadress:	
Tunnusandmed (nt partii number või laonumber):	Toote nimetus:
<p>Komponendid (Märkige kõik tootes olevad / viimases tootmisprotsessis kasutatud komponendid)</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	
<p>Kinnitan, et käesolev toode ei ole valmistatud GMOdest ega GMOde abil nõukogu määruse (EÜ) nr 834/2007 artiklites 2 ja 9 määratletud tähenduses. Mul ei ole teavet, mille põhjal võiks oletada, et käesolev kinnitus ei ole õige.</p> <p>Seega kinnitan, et eelnimetatud toode vastab määruse (EÜ) nr 834/2007 artiklile 9, mis keelab GMOde kasutamise.</p> <p>Võtan kohustuse teatada meie kliendile ja tema kontrollorganile või kontrolliasutusele viivitamata käesoleva kinnituse tühistamisest või muutmisest või kui ilmneb teavet, mis seab kahtluse alla selle õigsuse.</p> <p>Luban määruse (EÜ) nr 834/2007 artiklis 2 määratletud kontrollorganil või kontrolliasutusel, kes teostab järelevalvet meie kliendi üle, uurida käesoleva kinnituse õigsust ja võtta vajaduse korral analüütiliseks tõendamiseks vajalikke proove. Nõustun ka sellega, et kirjeldatud ülesannet võib teostada kontrollorgani poolt kirjalikult määratud sõltumatu institutsioon.</p> <p>Allakirjutanu vastutab käesoleva kinnituse õigsuse eest.</p>	
Riik, koht, kuupäev, müüja allkiri:	Müüja äriühingu tempel (vajaduse korral):

▼ **M2***XIIIa LISA***1. jagu**

Lõhelaste mahepõllumajanduslik tootmine magevees:

meriforell (*Salmo trutta*), vikerforell (*Oncorhynchus mykiss*), ameerika paalia (*Salvelinus fontinalis*), lõhe (*Salmo salar*), arktika paalia (*Salvelinus alpinus*), harjus (*Thymallus thymallus*), järvepaalia (*Salvelinus namaycush*), doonau taimen (*Hucho hucho*).

Tootmissüsteem	Edasikasvatusega tegelevate kasvanduste vesi pärineb avatud veekasvatusega süsteemidest. Voolukiirus peab kindlustama loomade vähemalt 60 % küllastuse hapnikuga ning tagama nende mugavuse ja kasvanduse heitvee väljavoolu.
Suurim asustustihedus	Allpool nimetatud lõheliste liigid: alla 15 kg/m ³ . Lõhe: 20 kg/m ³ . Meriforell ja vikerforell: 25 kg/m ³ . ► M15 Arktika paalia: 25 kg/m ³ . ◀

2. jagu

Lõhelaste mahepõllumajanduslik tootmine merevees:

lõhe (*Salmo salar*), meriforell (*Salmo trutta*), vikerforell (*Oncorhynchus mykiss*).

Suurim asustustihedus	Võrksumpades 10 kg/m ³ .
-----------------------	-------------------------------------

3. jagu

Tursa (*Gadus morhua*) ja muude tursklaste, huntahvena (*Dicentrarchus labrax*), kuld-merikogre (*Sparus aurata*), kotkaskala (*Argyrosomus regius*), hariliku kammelja (*Psetta maxima* (= *Scophthalmus maximus*)), hariliku pagruse (*Pagrus pagrus* (= *Sparus pagrus*)), kotkaskalase (*Sciaenops ocellatus*) ja muude merikogerlaste (*Sparidae*) ning küülikkalade (*Siganus spp.*) mahepõllumajanduslik tootmine.

Tootmissüsteem	Avatud veekasvatusega hoidlates (võrksumbad ja -puurid) või maismaal paiknevates avatud süsteemides tagab merehoovuse väikseim kiirus kalade võimalikult suure heaolu.
Suurim asustustihedus	Muude kalade puhul, v.a kammeljas: 15 kg/m ³ . Kammelja puhul: 25 kg/m ² .

4. jagu

Huntahvena, kuld-merikogre, kotkaskala, kefaalide (*harilik meriärn*) ja angerja (*Anguilla spp.*) mahepõllumajanduslik tootmine loodete aladel asuvates maasse kaevatud tiikides ning rannikul asuvates laguunides.

Hoidla liik	Vesiviljelustootmisüksusteks muudetud tavapärased soolalüüed ja samalaadsed loodete aladel asuvad maasse kaevatud tiigid.
-------------	---

▼ **M2**

Tootmissüsteem	Vett uuendamine on piisav liikide heaolu tagamiseks. Vähemalt 50 % tammidest peavad olema taimkattega. Nõutud on märgaladel asuvad puhastustiigid.
Suurim asustustihedus	4 kg/m ³ .

5. jagu

Tuura mahepõllumajanduslik tootmine magevees

Asjaomased liigid: tuurlased

Tootmissüsteem	Igas kasvatamisüksuses tagab vee voolukiirus loomade heaolu. Heitvee kvaliteet on võrdväärne sissetuleva vee kvaliteediga.
Suurim asustustihedus	30 kg/m ³

6. jagu

Kalade mahepõllumajanduslik tootmine maismaaves

Asjaomased liigid: karpkalad (*Cyprinidae*) ja teised sellega seotud liigid polükultuuri raames, sh ahven, haug, merihunt, siiad, tuur.

Tootmissüsteem	<p>Toodetakse kalatiikides, mis tühjendatakse veest korrapäraselt, ja järvedes. Järvedes toodetakse üksnes mahepõllumajanduslikul meetodil, sh põllukultuuride kasvatus kuivadel aladel.</p> <p>Kalapüügikohas peab olema puhta vee sisselaskekoht ning püügikoht peab olema nii suur, et kaladel oleks võimalikult mugav. Pärast püüki tuleb kala hoida puhtas vees.</p> <p>Tiikides ja järvedes kasutatakse orgaanilisi ja mineraalseid väetisi kooskõlas määruse (EÜ) nr 889/2008 I lisaga, kusjuures suurim kasutuskogus on 20 kg lämmastikku hektari kohta.</p> <p>Tootmisvees on keelatud veetaimede ja taimkatte tõrje sünteetiliste kemikaalide abil.</p> <p>Maismaaves asuvaid üksusi ümbritsevad loodusliku taimkattega alad, mis moodustavad puhvertsooni selliste maaalade jaoks, mis ei ole seotud mahepõllumajanduslike vesiviljeluse nõuetele vastava kasvatusetgevusega.</p> <p>Kaubakalakasvatases kasutatakse polükultuuri tingimusel, et järves kasvavate muude liikide puhul on täidetud käesolevates eeskirjades esitatud kriteeriumid.</p>
Tootmismaht	Kõnealuseid liike võib toota kuni 1 500 kg hektari kohta aastas.

▼ M2

7. jagu

Viburhännaklaste ja mageveekrevettide (*Macrobrachium sp.*) mahepõllumajanduslik tootmine

Tootmisüksuste rajamine	Tootmisüksused asuvad steriilsetes savipiirkondades, et minimeerida tiigiehituse keskkonnamõju. Tiigid ehitatakse looduses saadaolevast savist. Manglipuude hävitamine on keelatud.
Üleminekuage	Iga tiigi puhul kuus kuud, mis vastab kasvanduses toodetud kreveti tavalisele elueale
Sugukarja päritolu	Pärast seda, kui tootmisüksus on tegutsenud kolm aastat, pärineb vähemalt pool sugukarjast kõnealusest tootmisüksusest. Ülejäänud loomad on säästvast kalandusest pärit patogeenvaba looduslik sugukari. Enne esimese ja teise põlvkonna kasutuselevõttu kasvanduses korraldatakse nende suhtes kohustuslikud sõeluuringud.
Silmavarre eemaldamine	Keelatud.
Suurim asustustihedus ja tootmismaht	Paljunemine: kuni 22 järelvastset/m ² . Suurim hetkeline biomass: 240 g/ m ² .

▼ M15

7a jagu

Mahepõllumajanduslik vähitootmine:

Asjaomased liigid: *Astacus astacus*, *Pacifastacus leniusculus*.

Suurim asustustihedus	Väikeste vähkide puhul (< 20 mm): 100 isendit m ² kohta. Keskmise suurusega vähkide puhul (20–50 mm): 30 isendit m ² kohta. Täiskasvanud vähkide puhul (> 50 mm): 10 isendit m ² kohta, eeldusel, et on piisavalt sobivaid peidupaiku.
-----------------------	---

▼ M2

8. jagu

Molluskid ja okasnahksed

Tootmissüsteem	Õngejadad, parved, põhjakasvatus, võrgust kotid, sumbad, restid, rõngasvõrgud, bouchot' vaiad ja muud kasvatussüsteemid. Kui rannakarplasi kasvatatakse parvedel, ei ole rippuvate kõite arv suurem kui üks kõis parve pinna iga ruutmeetri kohta. Rippuva kõie pikkus on kuni 20 meetrit. Rippuvate kõite pealt karpide harvendamine ei toimu tootmistsükli jooksul, siiski on lubatud rippuvate kõite jaotamine ilma asustustihedust väljapüügil suurendamata.
----------------	---

▼ M2**9. jagu**

Troopilised mageveekalad: Piimkala (*Chanos chanos*), tilapia (*Oreochromis sp.*), pangasius (*Pangasius sp.*)

Tootmissüsteem	Tiigid ja sumbad
Suurim asustustihedus	Pangasius: 10 kg/m ³ . Tilapia: 20 kg/m ³ .

10 jagu

Muud vesiviljelusloomade liigid: puuduvad

▼ M9*XIIIb LISA***Teemad, mida riiklik pädev asutus peab käsitlema artiklis 92f osutatud mahepõllumajandusandmetes**

1. Teave mahepõllumajandusliku tootmise valdkonna pädeva asutuse kohta:
  - milline asutus on pädev asutus,
  - pädeva asutuse käsutuses olevad vahendid,
  - pädeva asutuse tehtud auditite kirjeldus (kuidas, kelle poolt),
  - pädeva asutuse dokumenteeritud kord.
2. Mahepõllumajandusliku tootmise kontrollsüsteemi kirjeldus:
  - kontrollorganite ja/või kontrolliasutuste süsteem,
  - kontrollsüsteemiga hõlmatud registreeritud ettevõtjad – vähemalt iga-aastane kontroll,
  - riskipõhise lähenemise rakendamise viisid.
3. Teave kontrollorganite/kontrolliasutuste kohta:
  - kontrollorganite/kontrolliasutuste nimekiri,
  - kontrollorganitele delegeeritud / kontrolliasutustele antud ülesanded,
  - delegeeritud kontrollorganite järelevalve (kelle poolt ja kuidas),
  - mitme kontrollorgani/kontrolliasutuse puhul nende tegevuse kooskõlastamine,
  - kontrollimisi tegevate töötajate väljaõpe,
  - etteteatatud/etteteatamata kontrollimised ja kontrollkäigud.

▼ M9

Kontrollor-gani või kontrolliasu-tuse koodnumber või pädeva asutuse nimi	Registreeritud ettevõtjate arv						Analüüsitud proovide arv						Selliste proovide arv, mis osutavad määruste (EÜ) nr 834/2007 ja (EÜ) nr 1235/2008 rikkumisele					
	Põllu-majan-dustoot-jad (*)	Põlluma-jandus-likud loomakas-vatusük-sused	Töötlejad (**)	Importijad	Ekspor-tijad	Muud ettevõtjad (***)	Põlluma-jandus-tootjad (*)	Põlluma-jandus-likud loomakas-vatusük-sused	Töötlejad (**)	Importijad	Ekspor-tijad	Muud ettevõtjad (***)	Põlluma-jandus-tootjad (*)	Põlluma-jandus-likud loomakas-vatusük-sused	Töötlejad (**)	Importijad	Ekspor-tijad	Muud ettevõtjad (***)
MS-BIO-01																		
MS-BIO-02																		
MS-BIO-...																		
Kokku																		

(*) Põllumajandustootjate hulka kuuluvad järgmised: üksnes põllumajandustootjad; tootjad, kes on ka töötlejad; tootjad, kes on ka importijad; muud mujal liigitamata segatootjad.

(**) Muude ettevõtjate hulka kuuluvad edasimüüjad (hulgimüüjad, jaemüüjad) ja muud mujal liigitamata ettevõtjad.

(***) Muude ettevõtjate hulka kuuluvad edasimüüjad (hulgimüüjad, jaemüüjad) ja muud mujal liigitamata ettevõtjad.

Kontrollor- gani või kontrolliasu- tuse kood- number	Registreeritud ettevõtjate arv						Tuvastatud eiramisjuhtude või rikkumiste arv ⁽¹⁾						Kohaldatud meetmete arv partii või tootmistsükli kohta ⁽²⁾						Kohaldatud meetmete arv ettevõtja kohta ⁽³⁾					
	Põlluma- jandus- tootjad (*)	Põllu- majan- duslik- ud loomaa- kasva- tusük- sused	Tööt- lejad (**)	Impor- tijad	Ekspo- rtijad	Muud ette- võtjad (***)	Põllu- majan- dusto- otjad (*)	Põllu- majan- duslik- ud loomaa- kasva- tusük- sused	Tööt- lejad (**)	Impor- tijad	Ekspo- rtijad	Muud ette- võtjad (***)	Põllu- majan- dusto- otjad (*)	Põllu- majan- duslik- ud loomaa- kasva- tusük- sused	Tööt- lejad (**)	Impor- tijad	Ekspo- rtijad	Muud ette- võtjad (***)	Põllu- majan- dusto- otjad (*)	Põllu- majan- duslik- ud loomaa- kasva- tusük- sused	Tööt- lejad (**)	Impor- tijad	Ekspo- rtijad	Muud ette- võtjad (***)
MS-BIO-01																								
MS-BIO-02																								
MS-BIO-...																								
Kokku																								

(*) Põllumajandustootjate hulka kuuluvad järgmised: üksnes põllumajandustootjad; tootjad, kes on ka töötlejad; tootjad, kes on ka importijad; muud mujal liigitamata segatootjad.

(**) Töötlejate hulka kuuluvad järgmised: üksnes töötlejad; töötlejad, kes on ka importijad; muud mujal liigitamata segatootjad.

(***) Muude ettevõtjate hulka kuuluvad edasimüüjad (hulgimüüjad, jaemüüjad) ja muud mujal liigitamata ettevõtjad.

⁽¹⁾ Üksnes sellised eeskirjade eiramised ja rikkumised, mis mõjutavad toodete mahepõllumajanduslikku seisundit ja/või mille suhtes on juba mingit meetet kohaldatud.

⁽²⁾ Kui tuvastatud rikkumine seisneb käesolevas määruses sätestatud nõuetele mittevastavuses, tagab kontrolliasutus või kontrollorgan, et sellise toote märgistusel ja reklaamil, mille kogu partiid või tootmistsükli rikkumine hõlmab, ei ole viidet mahepõllumajanduslikule tootmismeetodile, tingimusel et meede on vastavuses rikutud nõude olulisusega ning rikkumise iseloomu ja sellega seotud konkreetsetele asjaoludega (vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 30 lõike 1 esimesele lõigule).

⁽³⁾ Kui on tuvastatud tõsine või pikaajalise mõjuga rikkumine, keelavad kontrolliasutus või kontrollorgan asjaomasel ettevõtjal selliste toodete, mille märgistusel ja reklaamil on viide mahepõllumajanduslikule tootmismeetodile, turustamise liikmesriigi pädeva asutusega kokku lepitud ajavahemikuks (vastavalt määruse (EÜ) nr 834/2007 artikli 30 lõike 1 teisele lõigule).

▼ M9

2) Teave järelevalve ja auditite kohta

Kontrollorgani või kontrolliasutuse koodnumber	Kontrolliasutuse või kontrollorgani kohta registreeritud ettevõtjate arv	Registreeritud ettevõtjate arv						Dokumentide läbivaatamine ja kontori auditeerimine ⁽¹⁾ (Kontrollitud ettevõtja toimikute arv)						Auditite arv ⁽²⁾						Vaatlusauditite arv ⁽³⁾					
		Põllumajandustootjad (*)	Põllumajanduslikud loomakasvatustusüksused	Töötlejad (**)	Importijad	Eksportijad	Muud ettevõtjad (***)	Põllumajandustootjad (*)	Põllumajanduslikud loomakasvatustusüksused	Töötlejad (**)	Importijad	Eksportijad	Muud ettevõtjad (***)	Põllumajandustootjad (*)	Põllumajanduslikud loomakasvatustusüksused	Töötlejad (**)	Importijad	Eksportijad	Muud ettevõtjad (***)	Põllumajandustootjad (*)	Põllumajanduslikud loomakasvatustusüksused	Töötlejad (**)	Importijad	Eksportijad	Muud ettevõtjad (***)
MS-BIO-01																									
MS-BIO-02																									
MS-BIO-...																									
Kokku																									

(*) Põllumajandustootjate hulka kuuluvad järgmised: üksnes põllumajandustootjad; tootjad, kes on ka töötlejad; tootjad, kes on ka importijad; muud mujal liigitamata segatootjad.

(**) Töötlejate hulka kuuluvad järgmised: üksnes töötlejad; töötlejad, kes on ka importijad; muud mujal liigitamata segatootjad.

(***) Muude ettevõtjate hulka kuuluvad edasimüüjad (hulgimüüjad, jaemüüjad) ja muud mujal liigitamata ettevõtjad.

⁽¹⁾ Kontrollorgani struktuuri, toimimist ja kvaliteedijuhtimist kirjeldavate asjaomaste dokumentide läbivaatamine. Kontrollorgani kontori auditeerimine, sealhulgas ettevõtja toimikute kontrollimine ning mittevastavuste ja kaebustega tegelemise kontrollimine, mis hõlmab vähimat kontrollisagedust, riskipõhise lähenemisviisi kasutamist, etteatamata ja järelevalvust, proovide võtmise korda ja teabevahetust teiste kontrollorganite ja kontrolliasutustega.

⁽²⁾ Audit: pädeva asutuse kontrollkäik ettevõttesse, et kontrollida kontrollorgani tegevuskorra nõuetelevastavust ja tema tegevuse tõhusust.

⁽³⁾ Vaatlusaudit: pädeva asutuse kontrollorgani inspektori kontrollkäigul tehtud vaatlus.

▼ M9

3) Järeldused mahepõllumajandusliku tootmise kontrollsüsteemi kohta

Kontrollorgani või kontrolliasutuse koodnumber	Heakskiidu tagasivõtmine			Mahepõllumajandusliku tootmise kontrollsüsteemi tulemusliku toimimise tagamiseks võetud meetmed (rakendamine)
	Jah/Ei	alates (kuupäev)	kuni (kuupäev)	
MS-BIO-01				
MS-BIO-02				
MS-BIO-...				

Mahepõllumajandusliku tootmise kontrollsüsteemi üldise toimimise aruanne:

XIV LISA

Artiklis 96 osutatud vastavustabel

Määrus (EMÜ) nr 2092/91	1) Määrus (EÜ) nr 207/93 2) Määrus (EÜ) nr 223/2003 3) Määrus (EÜ) nr 1452/2003	Käesolev määrus
—		Artikkel 1
—		Artikli 2 punkt a
Artikli 4 lõige 15		Artikli 2 punkt b
III lisa C osa esimene taane		Artikli 2 punkt c
III lisa C osa teine taane		Artikli 2 punkt d
—		Artikli 2 punkt e
—		Artikli 2 punkt f
—		Artikli 2 punkt g
—		Artikli 2 punkt h
Artikli 4 lõige 24		Artikli 2 punkt i
—		Artikli 3 lõige 1
I lisa B osa punktid 7.1 ja 7.2		Artikli 3 lõige 2
I lisa B osa punkt 7.4		Artikli 3 lõige 3
I lisa A osa punkt 2.4		Artikli 3 lõige 4
I lisa A osa punkt 2.3		Artikli 3 lõige 5
—		Artikkel 4
Artikli 6 lõige 1 ja I lisa A osa punkt 3		Artikkel 5
I lisa A osa punkt 5		Artikkel 6
I lisa B ja C osa (pealkirjad)		Artikkel 7
I lisa B osa punkt 3.1		Artikli 8 lõige 1
I lisa C osa punkt 3.1		Artikli 8 lõige 2
I lisa B osa punktid 3.4, 3.8, 3.9, 3.10 ja 3.11		Artikli 9 lõiked 1–4
I lisa C osa punkt 3.6		Artikli 9 lõige 5

▼B

Määrus (EMÜ) nr 2092/91	1) Määrus (EÜ) nr 207/93 2) Määrus (EÜ) nr 223/2003 3) Määrus (EÜ) nr 1452/2003	Käesolev määrus
I lisa B osa punkt 8.1.1		Artikli 10 lõige 1
I lisa B osa punkt 8.2.1		Artikli 10 lõige 2
I lisa B osa punkt 8.2.2		Artikli 10 lõige 3
I lisa B osa punkt 8.2.3		Artikli 10 lõige 4
I lisa B osa punkt 8.3.5		Artikli 11 lõige 1
I lisa B osa punkt 8.3.6		Artikli 11 lõige 2
I lisa B osa punkt 8.3.7		Artikli 11 lõige 3
I lisa B osa punkt 8.3.8		Artikli 11 lõiked 4 ja 5
I lisa B osa punktid 6.1.9 ja 8.4.1–8.4.5		Artikli 12 lõiked 1–4
I lisa B osa punkt 6.1.9		Artikli 12 lõige 5
I lisa C osa punktid 4 ja 8.1–8.5		Artikkel 13
I lisa B osa punkt 8.1.2		Artikkel 14
I lisa B osa punktid 7.1 ja 7.2		Artikkel 15
I lisa B osa punkt 1.2		Artikkel 16
I lisa B osa punkt 1.6		Artikli 17 lõige 1
I lisa B osa punkt 1.7		Artikli 17 lõige 2
I lisa B osa punkt 1.8		Artikli 17 lõige 3
I lisa B osa punkt 4.10		Artikli 17 lõige 4
I lisa B osa punkt 6.1.2		Artikli 18 lõige 1
I lisa B osa punkt 6.1.3		Artikli 18 lõige 2
I lisa C osa punkt 7.2		Artikli 18 lõige 3
I lisa B osa punkt 6.2.1		Artikli 18 lõige 4

▼B

Määrus (EMÜ) nr 2092/91	1) Määrus (EÜ) nr 207/93 2) Määrus (EÜ) nr 223/2003 3) Määrus (EÜ) nr 1452/2003	Käesolev määrus
I lisa B osa punkt 4.3		Artikli 19 lõige 1
I lisa C osa punktid 5.1 ja 5.2		Artikli 19 lõiked 2–4
I lisa B osa 4.1, 4.5, 4.7 ja 4.11		Artikkel 20
I lisa B osa punkt 4.4		Artikkel 21
Artikkel 7		Artikkel 22
I lisa B osa punktid 3.13, 5.4, 8.2.5 ja 8.4.6		Artikkel 23
I lisa B osa punktid 5.3, 5.4, 5.7 ja 5.8		Artikkel 24
I lisa C osa punkt 6		Artikkel 25
III Lisa punktid E.3 ja B		Artikkel 26
Artikli 5 lõige 3 ja VI lisa osad A ja B		Artikkel 27
Artikli 5 lõige 3		Artikkel 28
Artikli 5 lõige 3	1): artikkel 3	Artikkel 29
III lisa punkt B.3		Artikkel 30
III lisa punkt 7		Artikkel 31
III lisa punkt E.5		Artikkel 32
III lisa punkt 7a		Artikkel 33
III lisa punkt C.6		Artikkel 34
III lisa punktid 8 ja A.2.5		Artikkel 35
I lisa A osa punktid 1.1–1.4		Artikkel 36
I lisa B osa punkt 2.1.2		Artikkel 37
I lisa B osa punktid 2.1.1, 2.2.1 ja 2.3 ning I lisa C osa punktid 2.1 ja 2.3		Artikkel 38
I lisa B osa punkt 6.1.6		Artikkel 39

▼B

Määrus (EMÜ) nr 2092/91	1) Määrus (EÜ) nr 207/93 2) Määrus (EÜ) nr 223/2003 3) Määrus (EÜ) nr 1452/2003	Käesolev määrus
III lisa punktid A.1.3 ja b		Artikkel 40
I lisa C osa punkt 1.3		Artikkel 41
I lisa B osa punkti 3.4 esimene taane ja punkti 3.6 lõige b		Artikkel 42
I lisa B osa punkt 4.8		Artikkel 43
I lisa C osa punkt 8.3		Artikkel 44
Artikli 6 lõige 3		Artikkel 45
	3): artikli 1 lõiked 1 ja 2	Artikli 45 lõiked 1 ja 2
	3): artikli 3 lõige a	Artikli 45 lõige 1
	3): artikkel 4	Artikli 45 lõige 3
	3): artikli 5 lõige 1	Artikli 45 lõige 4
	3): artikli 5 lõige 2	Artikli 45 lõige 5
	3): artikli 5 lõige 3	Artikli 45 lõige 6
	3): artikli 5 lõige 4	Artikli 45 lõige 7
	3): artikli 5 lõige 5	Artikli 45 lõige 8
I lisa B osa punkt 8.3.4		Artikkel 46
I lisa B osa punkti 3.6 lõige a		Artikli 47 lõige 1
I lisa B osa punkt 4.9		Artikli 47 lõige 2
I lisa C osa punkt 3.5		Artikli 47 lõige 3
	3): artikkel 6	Artikkel 48
	3): artikkel 7	Artikkel 49
	3): artikli 8 lõige 1	Artikli 50 lõige 1
	3): artikli 8 lõige 2	Artikli 50 lõige 2
	3): artikli 9 lõige 1	Artikli 51 lõige 1
	3): artikli 9 lõiked 2 ja 3	Artikli 51 lõige 2
		Artikli 51 lõige 3
	3): artikkel 10	Artikkel 52

▼B

Määrus (EMÜ) nr 2092/91	1) Määrus (EÜ) nr 207/93 2) Määrus (EÜ) nr 223/2003 3) Määrus (EÜ) nr 1452/2003	Käesolev määrus
	3): artikkel 11	Artikkel 53
	3): artikli 12 lõige 1	Artikli 54 lõige 1
	3): artikli 12 lõige 2	Artikli 54 lõige 2
	3): artikkel 13	Artikkel 55
	3): artikkel 14	Artikkel 56
		Artikkel 57
		Artikkel 58
	2): artiklid 1 ja 5	Artikkel 59
	2): artiklid 5 ja 3	Artikkel 60
	2): artikkel 4	Artikkel 61
Artikli 5 lõige 5		Artikkel 62
III lisa punkt 3		Artikkel 63
III lisa punkt 4		Artikkel 64
III lisa punkt 5		Artikkel 65
III lisa punkt 6		Artikkel 66
III lisa punkt 10		Artikkel 67
—		Artikkel 68
—		Artikkel 69
III lisa A osa punkt 1		Artikkel 70
III lisa A osa punkt 1.2		Artikkel 71
—		Artikkel 72
III lisa A osa punkt 1.3		Artikkel 73
III lisa A osa punkt 2.1		Artikkel 74
III lisa A osa punkt 2.2		Artikkel 75
III lisa A osa punkt 2.3		Artikkel 76
I lisa B osa punkt 5.6		Artikkel 77
I lisa C osa punktid 5.5, 6.7, 7.7 ja 7.8		Artikkel 78

▼B

Määrus (EMÜ) nr 2092/91	1) Määrus (EÜ) nr 207/93 2) Määrus (EÜ) nr 223/2003 3) Määrus (EÜ) nr 1452/2003	Käesolev määrus
III lisa A osa punkt 2.4		Artikkel 79
III lisa B osa punkt 1		Artikkel 80
III lisa C osa		Artikkel 81
III lisa C osa punkt 1		Artikkel 82
III lisa C osa punkt 2		Artikkel 83
III lisa C osa punkt 3		Artikkel 84
III lisa C osa punkt 5		Artikkel 85
III lisa D osa		Artikkel 86
III lisa E osa		Artikkel 87
III lisa E osa punkt 1		Artikkel 88
III lisa E osa punkt 2		Artikkel 89
III lisa E osa punkt 4		Artikkel 90
III lisa punkt 9		Artikkel 91
III lisa punkt 11		Artikkel 92
		Artikkel 93
—		Artikkel 94
I lisa B osa punkt 6.1.5		Artikli 95 lõige 1
I lisa B osa punkt 8.5.1		Artikli 95 lõige 2
—		Artikli 95 lõiked 3–8
—		Artikkel 95
—		Artikkel 96
—		Artikkel 97
II lisa A osa		I lisa
II lisa B osa		II lisa
VIII lisa		III lisa

▼B

Määrus (EMÜ) nr 2092/91	1) Määrus (EÜ) nr 207/93 2) Määrus (EÜ) nr 223/2003 3) Määrus (EÜ) nr 1452/2003	Käesolev määrus
VII lisa		IV lisa
II lisa C osa		V lisa
II lisa D osa		VI lisa
II lisa E osa		VII lisa
VI lisa A ja B osa		VIII lisa
VI lisa C osa		IX lisa
—		X lisa
—		XI lisa
—		XII lisa
—		XIII lisa
—		XIV lisa